

มาเลเซีย *นัยสำคัญต่อ* ประเทศไทย

ประเด็นเด่นในฉบับ

- การบริหารจัดการทรัพยากรสินวากัฟ (ศาสนสมบัติอิสลาม)
- การเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กร SUARAM
- วาทกรรมเรื่องของชาติ การสร้างชาติ และวีรบุรุษของมาเลเซีย

บรรณาธิการแถลง

วารสาร The TRF Forum ฉบับนี้นำเสนอบทความที่สรุปและเรียบเรียงขึ้นจากรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ 6 เรื่องจากชุดโครงการวิจัย *มาเลเซีย: นัยสำคัญต่อประเทศไทย* ซึ่งเป็นหนึ่งในชุดโครงการวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

จุดเด่นของงานวิจัยในชุดโครงการมาเลเซีย คือ การเน้นศึกษาประเทศมาเลเซีย ในประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่น่าจะมีนัยสำคัญต่อประเทศไทย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การถอดบทเรียนบางอย่างของมาเลเซีย เพื่อนำมาปรับใช้กับสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความคล้ายคลึงกับมาเลเซียเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านศาสนาและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ชุดโครงการดังกล่าวยังมีจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งคือ การศึกษามาเลเซีย จากมุมมองของนักวิชาการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความสามารถในด้านภาษา และการเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับสังคมใดสังคมหนึ่ง

บทความในวารสาร The TRF Forum ฉบับนี้ ได้ถูกนำเสนอต่อหน่วยงานรัฐ ดำเนินนโยบาย นักวิชาการ และสื่อมวลชนในการประชุมเวที สกว. (TRF Forum) ที่จัดขึ้นโดยโครงการกิจกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคนโยบาย (PRP) ของ สกว. ในช่วงปลายปีที่ผ่านมา

สกว. หวังว่า บทความเหล่านี้จะช่วยขยายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคม และการเมืองของมาเลเซียแก่ผู้อ่านได้ในระดับหนึ่ง และนอกเหนือจากงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้แล้ว สกว. ยังมีโครงการวิจัยเกี่ยวกับมาเลเซียอีกจำนวนหนึ่ง โดยผู้ที่สนใจสามารถติดต่อขอรับเอกสารงานวิจัยเหล่านั้นจาก สกว. ได้โดยตรง หรือผ่านทางโครงการกิจกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคนโยบาย ตามที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ระบุในวารสารนี้

บรรณาธิการ

สารบัญ

THE TRF FORUM

ฉบับที่ 5 ปีที่ 2 เดือนมกราคม - มีนาคม 2554

- 3** การบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟ (ศาสนสมบัติ) ในประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษา การทำงานของสำนักงานศาสนาอิสลาม เมืองอลอร์สตาร์ รัฐเกดะห์
บะห์รุุดดิน บินยูโซ๊ะ
- 10** การเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กร SUARAM ในการต่อต้านกฎหมายความมั่นคงของมาเลเซีย ค.ศ.1989 – 2009
อภิเชษฐ กาญจนดิฐ
- 20** วาทกรรมเรื่องของชาติ การสร้างชาติ และวีรบุรุษของมาเลเซีย: ศึกษาผ่านแบบเรียนประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา
นัจมีย์ หมัดหมาน และ นูมาน หะยีมะแซ
- 33** การควบคุมแนวคิดทางศาสนาที่บิดเบือนในรัฐกลันตัน: กรณีศึกษา การควบคุมดูแลกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีย์
อิบรอเฮม สื่อแม
- 43** นันทนาการในอิสลาม: กรณีศึกษา การนำเพลงอานาซิดไปใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรโรงเรียนศรีกิบลัต เขตโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย
อิสมาอีล อาเนาะกาแซ
- 50** การประเมินผลการดำเนินงานหลักอรัเราะฮ์ฮุในการให้สินเชื่อรายย่อยของสถาบันการเงินอิสลามในประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษาโรงเรียนรับจำนำอรัเราะฮ์ฮุ Majlis Agama Islam Terangganu (MGIT) รัฐตรังگانู
กุ่มัจดี ยามิรุเต็ง

การบริหารจัดการ

ทรัพย์สินวากัฟ (ศาสนสมบัติ) ในประเทศมาเลเซีย:
กรณีศึกษาการทำงานของสำนักงานศาสนาอิสลาม
เมืองอลอร์สตาร์ รัฐเกดะห์¹

บะห์รูดดีน บินยูโซ๊ะ²

1. บทนำ

เกดะห์ มีชื่อเฉลิมเมืองว่า เกดะห์ดาร์ลอะมาน (Kedah Darul Aman) หมายถึง เกดะห์ดินแดนแห่งสันติภาพ ซึ่งเป็นรัฐหนึ่งในประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของคาบสมุทรมลายู ครอบคลุมเนื้อที่ 9,425 ตารางกิโลเมตร เมืองหลวงของรัฐและเมืองของเจ้าผู้ครองคือ อลอร์สตาร์ ส่วนเมืองหลักๆ เมืองอื่น ได้แก่ สุงไประตานิ (Sungai Petani) และกูลิม (Kulim) บนแผ่นดินใหญ่ รวมทั้งกูวะห์ (Kuah) บนเกาะลังกาวิ

เมืองอลอร์สตาร์ เป็นเมืองหลวงของรัฐเกดะห์ และเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการของรัฐและมีรัฐมนตรีสูงสุด (Menteri Besar) เป็นผู้นำรัฐบาลท้องถิ่น ชื่อของรัฐนี้ที่มีต้นกำเนิดมาจากคำว่า “Alor” แปลว่าสายน้ำเล็ก ๆ และ “Setar” แปลว่า มะพร้าว

การปกครองในรัฐเกดะห์ ได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 เขต ได้แก่ เขตบาลิง (Baling) เขตบันดาร์บาฮารู (Bandar Baharu) เขตโกตาสตาร์ (Kota Setar) เขตกัวลามูดา (Kuala Muda) เขตกุงบังปาซุ หรือกุงบังปาซุ (Kubang Pasu) เขตกูลิม (Kulim) เขตลังกาวิ (Langkawi) เขตปาตังเตอรูป (Padang Terap) เขตเปินดัง (Pendang) เขตเซะก์ (Sik) เขตยัน (Yan)

หลังจากที่ศาสนาอิสลามได้แผ่เข้ามาในรัฐเกดะห์ในช่วงปี ค.ศ. 1136 ทำให้รัฐเกดะห์มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองภายในรัฐ โดยเฉพาะการบริหารจัดการ

¹ สรุปและเรียบเรียงมาจากงานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟ (ศาสนสมบัติ) ในประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษาการทำงานของสำนักงานศาสนาอิสลาม เมืองอลอร์สตาร์ รัฐเกดะห์” ของ บะห์รูดดีน บินยูโซ๊ะ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเป็นบทความที่ใช้ประกอบการบรรยายของผู้วิจัยในการประชุมเวที สกว. (TRF Forum) เรื่อง “มาเลเซีย: เศรษฐกิจ ความมั่นคง และภัยต่อประเทศไทย” เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

กิจการทางศาสนาอิสลาม ซึ่งมีสำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านนี้

ในปี 2008 สำนักงานศาสนาอิสลามรัฐเคดะห์ได้ขยายบทบาทในการบริหารและการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติการบริหารกฎหมายอิสลาม รัฐเคดะห์ตราออกมาเมื่อปี 2008 (บังคับใช้เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2008) อาศัยกฎหมายฉบับดังกล่าว สำนักงานศาสนาอิสลามได้มีการแบ่งฝ่ายต่างๆ ภายในสำนักงานที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการทางศาสนาอิสลาม หนึ่งในนั้นคือฝ่ายวากัฟ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในหลายด้าน เช่น ส่งเสริมให้คนมุสลิมมีการดำเนินการอิดาอะฮ์วากัฟ ดำเนินการลงทะเบียนที่ดินและทรัพย์สินวากัฟ บริหารและจัดการให้เช่าที่ดินวากัฟ ดำเนินการรับมอบที่ดินและทรัพย์สินวากัฟจากผู้มอบ ตลอดจนแจกจ่ายหรือมอบผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพย์สินวากัฟแก่บุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กรตามที่ได้กำหนด เป็นต้น

ผู้วิจัย ได้ให้ความสนใจต่อการบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟของรัฐเคดะห์ โดยทำการศึกษาถึงนโยบาย การบริหาร และผลประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพย์สินวากัฟ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เลือกการทำงานของสำนักงานศาสนาอิสลามประจำรัฐเคดะห์เป็นกรณีศึกษา หากมีการศึกษาอย่างลึกซึ้ง จะช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟสู่การประยุกต์ใช้ในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยในครั้งนี้ คือ

- ▶ เพื่อศึกษาถึงนโยบาย และรูปแบบการบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟ ของสำนักงาน

ศาสนาอิสลามในเมืองอลอร์สตาร์ รัฐเคดะห์ และ

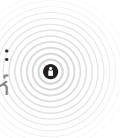
- ▶ เพื่อศึกษาประโยชน์ที่สามารถได้รับจากทรัพย์สินวากัฟ และแนวทางการพัฒนาเชิงบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟในอนาคต

โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้ประโยชน์ คือ ได้ทราบถึงนโยบาย รูปแบบการบริหารจัดการทรัพย์สิน และประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพย์สินวากัฟของสำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐเคดะห์ได้อย่างชัดเจน และทราบถึงแนวทางการพัฒนาเชิงบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟในอนาคต ทั้งนี้ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว น่าจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการรวบรวม การบริหารจัดการ และการพัฒนาทรัพย์สินวากัฟของชาวมุสลิมในประเทศไทยได้

3. วิธีการวิจัย

1. **ขอบเขตของการศึกษา** การวิจัยนี้เน้นศึกษานโยบายของรัฐบาลกลางแห่งมาเลเซียและรัฐบาลท้องถิ่นของรัฐเคดะห์ที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพย์สินวากัฟ ส่วนวิธีการได้มาของทรัพย์สินวากัฟและรูปแบบของการจัดการทรัพย์สินวากัฟ ได้ศึกษาทั้งประเภททั่วไป และประเภทเฉพาะ ส่วนผลประโยชน์ที่สังคมสามารถได้รับจากทรัพย์สินวากัฟทางด้านการพัฒนากิจการทางศาสนาอิสลาม ด้านการศึกษา และด้านสังคม

2. **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถาบันวากัฟ ซะกาต และฮัจญ์ (Jabatan Wakaf Zakat dan Haji - JAWHAR) ผู้บริหารและหัวหน้างานฝ่ายวากัฟ สำนักงานศาสนาอิสลาม เจ้าหน้าที่สำนักงานศาสนาอิสลามที่รับผิดชอบฝ่ายทรัพย์สินวากัฟ

ผู้บริหารและครูสอนโรงเรียนท่องจำอัลกุรอานเดอร์ เฆอร์ (Ma'had Tahfiz al-Quran Darger, Alor Setar, Kedah) นักเรียนของโรงเรียนท่องจำอัลกุรอานเดอร์ เฆอร์ และผู้ดูแลสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ตลอดจนผู้ที่ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินวาเกฟ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูล ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ผล การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินแบบอุปนัย คือ สร้างข้อสรุปจากสิ่งที่ปรากฏขึ้นในขณะที่ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ของข้อค้นพบในการวิจัย

4. ข้อค้นพบ

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ 3 ประเด็น คือ นโยบายของรัฐในการจัดการทรัพย์สินวาเกฟ รูปแบบการจัดการทรัพย์สินวาเกฟ และประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพย์สินวาเกฟ ซึ่งผลการศึกษา มีดังนี้

4.1 ด้านนโยบายของรัฐในการจัดการทรัพย์สินวาเกฟ

จากการศึกษาถึงนโยบายของรัฐในการจัดการทรัพย์สินวาเกฟ สิ่งที่ค้นพบมีดังนี้

1. มีแผนพัฒนาประเทศในการจัดการทรัพย์สินวาเกฟ คำกล่าวของอับดุลเลาะห์ บาดาวี ยานายกรัฐมนตรีแห่งมาเลเซีย ขณะประกาศแผนพัฒนามาเลเซียฉบับที่ 9 โดยมีความมั่นใจว่า รัฐบาลมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในประเทศ และทรัพย์สินวาเกฟที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานศาสนาอิสลาม

ของแต่ละรัฐ ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบและเป็นกฎกำหนดเชิงบังคับทางศาสนา ที่ต้องให้การสนับสนุนและพัฒนาเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของชนมุสลิมในประเทศ

2. มีตัวบทกฎหมายเฉพาะที่รองรับการจัดการทรัพย์สินวาเกฟ ในรัฐธรรมนูญของประเทศมาเลเซียที่ร่างขึ้นหลังได้รับเอกราชเมื่อปี 1957 ซึ่งได้ระบุว่า การบริหารกิจการศาสนาอิสลามนั้นมอบอำนาจให้รัฐและสุลต่านที่ปกครองในรัฐนั้นดำเนินการ ดังนั้นการบริหารทรัพย์สินวาเกฟ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกิจการศาสนาอิสลาม อำนาจหน้าที่ด้านการบริหารทรัพย์สินเหล่านี้ขึ้นอยู่กับภายใต้การดูแลของสำนักงานศาสนาอิสลามประจำรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีสุลต่านประจำรัฐทำหน้าที่ดูแลระดับสูง และในปี 2008 สำนักงานศาสนาอิสลามรัฐเกดะห์ ได้ร่างกฎหมายการบริหารกิจการศาสนาอิสลาม ประจำรัฐเกดะห์ดาร์ลุอามานและบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2008 เกิดขึ้นภายใต้การปกครองของสุลต่านอับดุลฮาติม มุฮัมมัด ซาห์ พร้อมกับกับการฉลองครองราชย์ครบรอบ 50 ปี

การจัดการทรัพย์สินวาเกฟของรัฐเกดะห์ ภายใต้กฎหมายการบริหารกฎหมายอิสลาม (เกดะห์ ดาร์ลุอามาน) 2008 มาตรา 52 ได้ระบุว่า สำนักงานศาสนาอิสลามรัฐเกดะห์ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้นสำหรับทรัพย์สินวาเกฟทั้งวาเกฟทั่วไปและวาเกฟเฉพาะ และทรัพย์สินเหล่านี้ไม่สามารถโอนย้ายกรรมสิทธิ์ หรือมอบกรรมสิทธิ์ หรือเปลี่ยนผู้ถือครองได้ หลังจากได้จดทะเบียนภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ทั้งที่เป็นที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ในมาตรา 47 และมาตรา 53 ได้ระบุว่าทรัพย์สินต่างๆ รวมทั้งที่ดินหรือสิ่งอื่นนอกเหนือที่ดิน สำนักงานศาสนาอิสลามรัฐเกดะห์ต้องนำมาบริหารจัดการตามระเบียบที่ได้กำหนด และยังได้ระบุอีกว่า สำนักงานสามารถนำ

รายได้ต่างๆ จากทรัพย์สินที่มีอยู่นำไปดำเนินการทางธุรกิจได้ เช่น การลงทุน และรายได้จากการดำเนินการทางธุรกิจนั้น ยังสามารถนำไปลงทุนต่อได้ ตามกฎหมายและบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามได้ออนุมัติไว้ ทั้งนี้เพื่อสามารถนำรายได้จากการลงทุนดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมุสลิมต่อไป

3. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ หลังจากคนในชาติมาเลเซียได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม ในช่วงปีค.ศ. 1136 แล้วอิทธิพลของศาสนาอิสลามก็ได้แพร่ขยายอย่างกว้างขวาง เช่น ในรัฐเกดะห์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองโดยมีสุลต่านเป็นผู้อยู่ในตำแหน่งสูงสุดของรัฐทั้งทางการเมืองและกิจการทางศาสนาอิสลาม และมีการแต่งตั้งผู้รู้ทางศาสนาามาเป็นที่ปรึกษา และในปี 2008 สำนักงานศาสนาอิสลามรัฐเกดะห์เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานเดียวที่สามารถครอบครองทรัพย์สินวากัฟ และหน่วยงานนี้มีความรับผิดชอบในการจัดการ แจกจ่าย และลงทุนทรัพย์สินวากัฟ โดยได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ทั้งนี้เพื่อให้ทรัพย์สินวากัฟดังกล่าวสามารถให้ประโยชน์มากที่สุดแก่สังคม

นอกเหนือจากนี้แล้ว ทางรัฐบาลกลางยังได้จัดตั้งสถาบันวากัฟ ซะกาต และฮัจญ์ (Jabatan Wakaf Zakat dan Haji - JAWHAR) ในปี 2004 ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับประเทศที่ทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างรัฐบาลกลางและหน่วยงานระดับท้องถิ่น และได้มีการสนับสนุนด้านงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาทรัพย์สินวากัฟที่มีอยู่ โดยทางรัฐบาลกลางได้อุดหนุนงบประมาณที่ได้ตั้งไว้เพื่อสนองแผนพัฒนาประเทศมาเลเซียฉบับที่ 9 ซึ่งในแผนพัฒนาประเทศมาเลเซียฉบับที่ 9 นี้ ได้จัดงบประมาณสำหรับสถาบันนี้ เป็นจำนวน 256,500,000 เหยียดมาเลเซีย หรือ

2,565,000,000 บาทโดยประมาณ เพื่อดำเนินการ 23 โครงการทั่วประเทศโดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ด้านวัตถุ เช่น สิ่งปลูกสร้าง มีจำนวน 19 โครงการ มีงบประมาณ จำนวน 244,000,000 หรือ 2,440,000,000 บาทโดยประมาณ

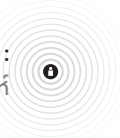
2) โครงการที่มีใช้วัตถุ จำนวน 4 โครงการ มีงบประมาณ จำนวน 12,500,000 เหยียดมาเลเซีย หรือ 125,000,000 บาท โดยประมาณ

และที่สำคัญในปี 2008 ประเทศมาเลเซียได้ก่อตั้งองค์กรหนึ่งที่มีชื่อว่ามูลนิธิวากัฟแห่งชาติมาเลเซีย (Yayasan Wakaf Malaysia - YWM) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ JAWHAR ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เพื่อพัฒนาทรัพย์สินวากัฟและทรัพย์สินทั่วไปของคนมุสลิมเพื่อให้เกิดประโยชน์และทานกุศลอันถาวร ('Amal Jariah) แก่สังคมมุสลิมในประเทศมาเลเซีย โดยผ่านกระบวนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และด้านอื่นๆ ที่สามารถให้ประโยชน์มากที่สุด

4.2 ด้านรูปแบบการจัดการทรัพย์สินวากัฟ

การจัดการทรัพย์สินวากัฟที่สำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐเกดะห์ได้ปฏิบัติมานั้น จะแยกระหว่างทรัพย์สินวากัฟเฉพาะ และทรัพย์สินวากัฟทั่วไป

1. การจัดการทรัพย์สินวากัฟเฉพาะ
สำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐเกดะห์ได้ดำเนินการตามเจตนาของผู้มอบ หากผู้มอบได้ตั้งเจตนาว่าที่ดินแปลงนี้เพื่อสร้างศาสนสถานใดที่หนึ่ง เช่น มัสยิด สำนักงานศาสนาอิสลามจะดำเนินการตามเจตนารมณ์ของผู้มอบนั้นๆ ในกรณีที่ผู้มอบวากัฟได้ตั้งเจตนาว่าจะมอบผลประโยชน์ เช่น จากค่าเช่าที่ดิน หรือผลกำไรจากการลงทุนบนที่ดินวากัฟนี้แก่องค์กร สำนักงานก็จะดำเนินการตามนั้นด้วยเช่นกัน ซึ่งในกรณีนี้ สำนักงานศาสนาอิสลามแห่ง

รัฐเกดะห์ จะเปิดบัญชีธนาคารของสำนักงาน
ในนามขององค์กรตามที่ผู้มอบได้กำหนดไว้กับ
สำนักงาน และสำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐ
เกดะห์จะหักร้อยละ 15 จากค่าเช่าหรือจากการ
ลงทุนหรือจากผลกำไร เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร
จัดการต่อทรัพย์สินนั้น

2. การจัดการทรัพย์สินวากัฟทั่วไป
ทรัพย์สินวากัฟทั่วไปโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นที่ดิน
และทุ่งนา ดังนั้นทางสำนักงานศาสนาอิสลาม
ประจำรัฐจะดำเนินการสำรวจสถานที่ตั้งของที่ดิน
นั้นๆ ว่าเหมาะสมสำหรับการดำเนินการอย่างไร
บ้าง ถ้าสถานที่ตั้งของที่ดินเหมาะแก่การสร้าง
สถานสงเคราะห์ เช่น สถานที่เลี้ยงเด็กกำพร้า ทาง
สำนักงานจะร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่นมา
สนับสนุน เช่น สถาบัน JAWHAR จะจัดสรรงบประมาณ
เพื่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย และจะมีภาค
เอกชน เช่น PERKIM มาช่วยดูแลสถานสงเคราะห์
นั้น ส่วนค่าใช้จ่ายในบ้านเด็กกำพร้านั้นได้รับความ
ช่วยเหลือจากประชาชนทั่วไป

**3. ในกรณีที่ทรัพย์สินวากัฟเป็นทุ่งนา
ที่เหมาะสมแก่ปลูกข้าว** ทางสำนักงานศาสนา
อิสลามประจำรัฐเกดะห์ จะดำเนินการให้เช่าแก่ผู้
สนใจ และจะเก็บค่าเช่าเป็นรายปี หรือ ที่ดินวากัฟ
นั้นเหมาะแก่การลงทุนเชิงธุรกิจ ทางสำนักงานจะ
เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเช่าที่ดิน เช่น ติดตั้งเสา
โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือสำนักงานศาสนาอิสลาม
ประจำรัฐร่วมลงทุนกับหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนิน
การเชิงธุรกิจ เช่น สร้างอาคารพาณิชย์ สร้างโรงแรม
และอื่นๆ ส่วนรายได้จากการให้เช่าหรือจากการ
ร่วมลงทุน จะเข้าบัญชีฝ่ายการคลัง (บัญชีมัลมาล -
Baitulmal) ของสำนักงานศาสนาอิสลามประจำ
รัฐเกดะห์ และฝ่ายบัญชีมัลมาลจะดำเนินการในส่วน
ที่ให้ประโยชน์แก่มุสลิมหรือสังคมมุสลิมต่อไป

**4. การเคลื่อนย้ายหรือทดแทนทรัพย์สิน
วากัฟ** สำนักงานศาสนาอิสลามประจำรัฐ

เกดะห์ในบางกรณีได้ปฏิบัติตามทัศนะที่เห็นชอบ
ให้มีการเคลื่อนย้ายหรือทดแทนทรัพย์สินวากัฟได้
กรณีก็ตาม มิใช่ว่าสำนักงานศาสนาอิสลาม
ประจำรัฐเกดะห์จะดำเนินการทุกกรณี แต่ทาง
สำนักงานจะพยายามหาวิธีการอื่นเพื่อหลีกเลี่ยง
การเคลื่อนย้ายทรัพย์สินวากัฟนั้นๆ ในกรณีที่
ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ สำนักงานจะดำเนินการ
เคลื่อนย้าย โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าผลกระทบจาก
การเคลื่อนย้ายและผลประโยชน์ก่อนและหลังจาก
เคลื่อนย้ายด้วย สำหรับการเคลื่อนย้ายหรือ
ทดแทนทรัพย์สินวากัฟมีขั้นตอนและวิธีการต่างๆ
คือ ศึกษาความเป็นไปได้ในการเคลื่อนย้าย ต้อง
ผ่านความเห็นชอบจากมูฟตีประจำรัฐเสียก่อน
ต้องเตรียมการเคลื่อนย้ายโดยมีองค์กรของรัฐและ
เอกชนให้ความช่วยเหลือ จัดสถานที่แห่งใหม่ที่
เหมาะสมกว่าและดีกว่า ในกรณีการย้ายหลุมฝัง
ศพ ต้องยึดระเบียบที่สำนักงานได้กำหนดไว้อย่าง
เคร่งครัด เช่น ผู้ที่ทำการเคลื่อนย้ายต้องเป็นญาติ
ของศพและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และห้ามมิ
ให้นักข่าวทุกส่วนเข้ามาทำข่าวได้ รวมทั้งมีการ
ตรวจเช็คศพอย่างระมัดระวังและมีการยืนยัน
ความถูกต้องของศพนั้นด้วย

กรณีที่ดินวากัฟที่ได้ถูกสร้างเป็นมัสยิดหรือ
สุสานสำหรับฝังศพคนมุสลิม สำนักงานศาสนา
อิสลามประจำรัฐเกดะห์ได้ทำการเคลื่อนย้าย 2
แห่งด้วยกัน คือ มัสยิด Sungai Muda ซึ่งได้รับ
ผลกระทบจากการสร้างเขื่อนที่ Beris ทำให้มัสยิด
จมน้ำ สำนักงานศาสนาอิสลามจึงดำเนินการซื้อที่
แห่งใหม่เพื่อสร้างมัสยิดแทน และย้ายสุสาน
โดยทำการย้ายหลุมฝังศพทั้งหมด 4,000 หลุมจาก
Beris ไปยัง Sungai Pau และอีกแห่งหนึ่ง คือ
ย้ายสุสานที่ Tok Seron, Alor Setar เนื่องจากถูก
ทางรถไฟตัดผ่าน โดยต้องย้ายหลุมฝังศพทั้งหมด
300 หลุม ส่วนการทดแทนหรือเคลื่อนย้ายอาคาร
มัสยิด ทางสำนักงานได้มีการทดแทนมัสยิดเก่า

ซึ่งสร้างมาจากทรัพย์สินวากัฟของคนมุสลิม โดยทางสำนักงานจะดำเนินการประกาศขายส่วนที่สามารถขายได้ แล้วนำเงินที่ได้จากการขายรวมกับเงินจากแหล่งอื่นมาสร้างมัสยิดใหม่ทดแทนมัสยิดเก่าที่ไม่สามารถใช้งานได้

4.3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพย์สินวากัฟ

อาศัยตามความในมาตราที่ 47 ของกฎหมายกิจการศาสนาอิสลามประจำรัฐเคดะห์ สำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐเคดะห์สามารถนำทรัพย์สินวากัฟหรือรายได้จากทรัพย์สินวากัฟ ทั้งที่ดินหรือสิ่งอื่นนอกเหนือที่ดิน มาใช้ประโยชน์ตามเจตนาของผู้วากัฟหากเข้าข่ายประเภทวากัฟเฉพาะ

ส่วนวากัฟทั่วไปนั้น ผู้มอบไม่ได้กำหนดว่าจะใช้กับส่วนใด ดังนั้นรายได้จากทรัพย์สินดังกล่าวจะตกเป็นของสำนักงานศาสนาอิสลามโดยเข้าบัญชีฝ่ายการคลัง (Baitulmal) และทางสำนักงานจะจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่มุสลิมหรือสังคมมุสลิมต่อไป เช่น สร้างสิ่งก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพื่อให้เช่า หรือสร้างกำแพง รั้ว หรือซ่อมแซมหลังคาสุเหร่า เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังสามารถใช้ประโยชน์ในหลายๆ ด้านด้วยกัน เช่น

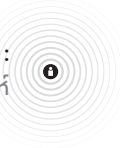
1. **สร้างมัสยิดและสุเหร่า หรือสร้างสุสานเพื่อฝังศพคนมุสลิม** มัสยิดและสุเหร่าทุกแห่งในประเทศมาเลเซียต้องจัดตั้งบนที่ดินวากัฟเท่านั้น และต้องจดทะเบียนอย่างเป็นทางการจากรัฐบาล ดังนั้นการได้มาซึ่งที่ดินที่ตั้งของมัสยิดต้องจดทะเบียนเป็นที่ดินวากัฟด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ที่ดินเป็นที่ตั้งของมัสยิดแล้วหากที่ดินวากัฟดังกล่าวยังมีที่ว่างอยู่ก็สามารถใช้ในเชิงธุรกิจได้ เช่น ที่ดินอยู่ในแหล่งชุมชนจะสร้างเป็นอาคารพาณิชย์ แล้วเปิดให้เช่าแก่ภาคเอกชน เช่นที่เขตอำเภอปูกักซือนอก Pokok Sena และเขตอำเภอบาลิง Baling สำนักงานศาสนาอิสลามแห่ง

รัฐเคดะห์ได้นำทุนจากการคลัง Baitul Mal มาสร้างอาคารพาณิชย์บนที่ของมัสยิด โดยมีการแบ่งรายได้ระหว่างมัสยิดกับสำนักงานอิสลาม

2. **การศึกษา** ในประเทศมาเลเซีย สถาบันการศึกษาอิสลามหรือปอเนาะนับเป็นสถาบันการศึกษาแรกที่ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินวากัฟ บรรดาโต๊ะครูในสมัยก่อนได้รวมตัวกับคนมุสลิมจัดตั้งปอเนาะ โดยส่วนใหญ่แล้วพวกเขาได้มอบสถาบันดังกล่าวรวมทั้งที่ดินให้เป็นทรัพย์สินวากัฟ ทั้งนี้เพื่อสามารถใช้เป็นประโยชน์ส่วนรวมต่อไป ในประเทศมาเลเซียสถาบันการศึกษาแรกที่จัดตั้งบนที่ดินวากัฟ คือ โรงเรียนอัลอัสตาด เมืองป็อกกัน รัฐปาหังซึ่งในปัจจุบันเป็นที่รู้จักในนามโรงเรียนมัธยมสอนศาสนาอิสลามอัลอัสตาด ซึ่งตั้งอยู่ในรัฐปาหัง และอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐปาหัง

ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาที่เป็นวากัฟในประเทศมาเลเซียโดยส่วนใหญ่แล้ว เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และเป็นที่ประจักษ์ว่านักเรียนหรือนักศึกษาที่จบมาจากโรงเรียนดังกล่าวสามารถเป็นนักวิชาการ ครูสอนศาสนา และนักการศึกษา นอกจากนี้แล้ว พวกเขาเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ สามารถเป็นบุคคลสำคัญระดับชาติ และเป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศาสนาอิสลามแก่สังคมในมาเลเซียด้วย ซึ่งคุณงามความดีของพวกเขาเหล่านี้ สถาบันการศึกษาอื่นไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ นอกเหนือจากการสร้างสถาบันการศึกษาหรือสร้างโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามบนที่ดินวากัฟแล้วรายได้จากประเภทวากัฟทั่วไป สามารถแจกทุนการศึกษาแก่ลูกหลานชาวมาเลเซียเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศอีกด้วย

3. **การพัฒนาด้านสังคมสงเคราะห์** สำนักงานศาสนาอิสลามแห่งรัฐเคดะห์ได้มี

บทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานสงเคราะห์ สำหรับเลี้ยงคนชรา และเลี้ยงเด็กกำพร้า กรณีที่ คณะผู้วิจัยได้พบคือที่ดินวากัฟที่โลรอง ซีอริ (Lorong Seri) ซาญเมืองโกตาฮูตารู แห่งรัฐ อลอร์สตาร์ สำนักงานศาสนาอิสลามประจำรัฐ เกดะห์ ได้มีการสร้างบ้านเด็กกำพร้าผู้หญิงที่นั่น การดำเนินงานโครงการนี้ได้รับความร่วมมือจาก สามฝ่ายด้วยกัน คือสำนักงานศาสนาอิสลาม ประจำรัฐเป็นเจ้าของที่ดิน สถาบัน JAWHAR ซึ่งเป็นสำนักงานวากัฟของรัฐบาลกลางเป็นผู้ให้ทุน ในการสร้างอาคาร ส่วนองค์กร PERKIM ซึ่งเป็น องค์กรการกุศลเอกชนมาเลเซียเป็นผู้ดูแล ส่วน ค่าใช้จ่ายสำหรับบ้านเด็กกำพร้า นั้นได้รับความ ช่วยเหลือจากประชาชนทั่วไป นอกจากนี้แล้ว รายได้ของทรัพย์สินวากัฟสามารถสร้างที่พักอาศัย สำหรับข้าราชการบำนาญดาร์ลุสลาลีน (Darussalihin) ที่กัวลา มือนีอริง (Kuala Menering) และ ที่สุโงเป็ตานี (Sungai Petani) และสำนักงาน ยังได้เปิดสอนให้ความรู้ด้านศาสนาอิสลามแก่ผู้ พักอาศัย ณ ที่นี้ด้วย

4. รายได้จากทรัพย์สินวากัฟ สามารถ ให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มผู้ยากไร้ ซึ่งทาง สำนักงานจะให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ในการ ประกอบอาชีพ หรือให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการ ที่ไร้ความสามารถ เช่น ซื้อเท้าปลอมให้ หรือซื้อ รถเข็นให้ นอกจากนี้สำนักงานศาสนาอิสลามยังให้ ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ ต่างๆ ซึ่งความช่วยเหลือที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดย ส่วนใหญ่แล้วทางสำนักงานจะให้เงินช่วยเหลือมากกว่า เป็นเงินสด

5. นัยสำคัญต่อประเทศไทย

คนมุสลิมในประเทศไทย โดยเฉพาะใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยตั้งแต่ยุคแรกของการ เข้ารับเป็นอิสลาม ได้มีการสร้างมัสยิด สุเหร่า

โรงเรียน ที่พักริมทาง ขุดบ่อน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการมอบที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่อเป็น ทรัพย์สินวากัฟ แต่สิ่งต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้รับการ พัฒนาอย่างเป็นระบบและรูปธรรม ดังนั้นงานวิจัย ครั้งนี้สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาทรัพย์สิน วากัฟดังกล่าวได้ และควรมีการดำเนินการดังนี้

1. สำนักงานจุฬาราชมนตรีที่รับผิดชอบด้าน กิจการศาสนาอิสลามระดับประเทศ ควรจัดตั้ง หน่วยงานหนึ่งเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายที่ ชัดเจนในการจัดการทรัพย์สินวากัฟในระดับชาติ และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างรัฐบาลกับ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดใน การจัดการและพัฒนาทรัพย์สินวากัฟ

2. สำนักงานจุฬาราชมนตรีควรดำเนินการ สืบสวนทรัพย์สินวากัฟในประเทศไทยอย่างทั่วถึง และให้มีการลงทะเบียนทรัพย์สินดังกล่าวอย่าง ถูก ต้อง ตลอดจนมีการจัดทำฐานข้อมูลของทรัพย์สิน วากัฟในระบบที่ทันสมัย

3. ที่ดินวากัฟควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาค เอกชนในการลงทุนเชิงธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ประโยชน์แก่สังคมมากที่สุด

4. รัฐบาลควรดำเนินการผ่านหน่วยงาน ทางศาสนาในด้านนโยบายรัฐสวัสดิการ โดยยึด กระบวนการทางศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะการ บริจาคทรัพย์สินวากัฟแก่สังคมส่วนรวม และให้มี การส่งเสริมภาคพลเมืองสร้างจิตสาธารณะบริจาค ทรัพย์สิน เพื่อนำผลประโยชน์มาพัฒนาสังคมและ ประเทศชาติต่อไป ซึ่งจะเป็นการลดช่องว่าง ระหว่างคนรวยและคนจนในสังคม ตลอดจน สามารถแก้ปัญหาสังคมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนได้

การเคลื่อนไหวทางการเมือง

ขององค์กร SUARAM ในการต่อต้านกฎหมาย
ความมั่นคงของมาเลเซีย ค.ศ.1989 - 2009¹

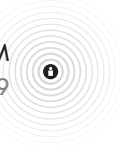
อภิเชษฐ กาญจนดิฐ²

ความสำคัญและความสัมพันธ์ของกฎหมาย ความมั่นคงต่อการเมืองมาเลเซีย

กฎหมายความมั่นคงคือ กฎหมายที่ให้อำนาจอย่างสูงแก่รัฐในยามที่รัฐและ/หรือดินแดนนั้นๆ เผชิญหน้ากับ “ความไม่สงบเรียบร้อย” ต่างๆ โดยที่ความไม่สงบเรียบร้อยนั้นมีแนวโน้มว่าจะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐและดินแดนนั้นๆ แต่เนื่องจากกฎหมายความมั่นคงมักให้อำนาจอย่างสูงแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการจึงทำให้การปฏิบัติกรภายใต้อำนาจของกฎหมายนี้อาจมีผลละเมิดหรือคุกคามสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในบางกรณี เช่น การตรวจค้นในยามวิกาล การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย เป็นต้น นอกจากนี้การใช้อำนาจกฎหมายเช่นนี้ในหลายประเทศก็แทบไม่มีการตรวจสอบหรือถ่วงดุลทั้งจากหน่วยงานของรัฐและจากภาคประชาชน ลักษณะเช่นนี้ทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวต้องมีความรอบคอบและมีการถ่วงดุลที่เหมาะสมเพื่อมิให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จากอำนาจอันกว้างขวางของกฎหมายความมั่นคงทำให้รัฐบาลของหลายประเทศไม่เพียงแต่ใช้กฎหมายเช่นนี้เพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศหรือของรัฐเท่านั้น แต่ยังมีแนวโน้ม

¹ สรุปและเรียบเรียงมาจากงานวิจัยเรื่อง “การเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กร SUARAM ในการต่อต้านกฎหมายความมั่นคงของมาเลเซีย ค.ศ.1989 – 2009” ของ อภิเชษฐ กาญจนดิฐ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเป็นบทความที่ไปประกอบการบรรยายของผู้วิจัยในการประชุมเวที สกว. (TRF Forum) เรื่อง “มาเลเซีย: เศรษฐกิจ ความมั่นคง และภัยต่อประเทศไทย” เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์และ ดร.สายพิณ สุกุทมมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ขอขอบคุณสกว.และคณะทำงานของสกว. ที่สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในหัวข้อดังกล่าว รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ขององค์กร SUARAM ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลเอกสารและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นอย่างดี

กฎหมายเช่นนี้มาใช้เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐบาลเองด้วย เช่น การนำกฎหมายเหล่านี้มาใช้ควบคุมหรือปราบปรามการเคลื่อนไหวของคู่แข่งทางการเมือง กฎหมายความมั่นคงจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐสามารถใช้ประโยชน์ทั้งเพื่อ “สร้าง” และ “รักษา” ความมั่นคงของรัฐบาลและประเทศได้เป็นอย่างดี

กฎหมายความมั่นคงมักก่อกำเนิดขึ้นโดยสัมพันธ์กับเงื่อนไขและบริบทของดินแดนนั้นๆ เช่น ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สภาพภูมิรัฐศาสตร์ วัฒนธรรมทางการเมือง บริบททางสังคมและชนบทรวมเนียมของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น กฎหมายความมั่นคงจึงเป็นเสมือน “วัฒนธรรม” อีกรูปแบบหนึ่งของรัฐ โดยในกรณีของมาเลเซียนั้นกฎหมายความมั่นคงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นมรดกตกทอดมาจากระบบกฎหมายในยุคอาณานิคม ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญในการพัฒนาระบบนิติบัญญัติและแนวคิดเรื่องรัฐชาติขึ้นในดินแดนแห่งนี้ โดยลักษณะเช่นนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการทำให้เป็นตะวันตก (Westernization) และความทันสมัยใหม่ (Modernization) ที่แพร่หลายทั่วโลกในช่วงเวลาดังกล่าว ขณะที่ระบบกฎหมายพื้นเมืองของมาเลเซียก่อนการเข้ามาของเจ้าอาณานิคมนั้นมีแนวคิดเรื่องความมั่นคงที่ต่างไปจากปัจจุบันอย่างชัดเจน โดยในยุคจารีตนิยมนั้นได้มีกฎหมายความมั่นคงของรัฐโดยตรง โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องความมั่นคงของ “รัฐ” ตามแนวคิดสมัยใหม่ คงมีเพียงกฎหรือชนบทรวมเนียมแบบจารีตนิยมที่

กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันหรือควบคุมผู้ที่คิดหรือกระทำการอันอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของผู้ปกครองดินแดนเท่านั้น ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวเป็นการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อพื้นเมืองจารีตของราชสำนักและหลักการของศาสนาต่างๆ ซึ่งมีบทลงโทษต่อผู้กระทำผิดทั้งการลงทัณฑ์ทางอาญา และมีความเชื่อว่าจะต้องได้รับโทษหรือได้รับการประณามตามคติความเชื่อทางศาสนาและประเพณี³

ต่อมาในยุคอาณานิคม อังกฤษได้ประกาศใช้กฎหมายความมั่นคงในดินแดนมาเลเซียหลายฉบับ โดยเฉพาะกฎหมายที่มีนัยสำคัญต่อการรักษาความมั่นคงและมีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนในดินแดนแห่งนี้มากที่สุดฉบับหนึ่ง นั่นคือ พระราชกฤษฎีกาภาวะฉุกเฉิน (Emergency Regulations Ordinance) ค.ศ.1948 ซึ่งประกาศใช้เพื่อแก้ปัญหาขบวนการคอมมิวนิสต์ในมาเลเซีย กฎหมายฉบับนี้ทำให้มาเลเซียอยู่ใน “ภาวะฉุกเฉิน” เป็นเวลาถึง 12 ปี ก่อนที่จะยกเลิกไปในปี ค.ศ.1960 หลังจากมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษมาแล้ว 3 ปี ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนำมาสู่ปฏิบัติการทางทหารและทางการเมืองอย่างกว้างขวาง และบ่อยครั้งก็มีคำถามจากหลายฝ่ายที่มีต่อปฏิบัติการอันรุนแรงอันเนื่องมาจากกฎหมายฉบับดังกล่าวเช่นกัน

หลังการยุติภาวะฉุกเฉินรัฐบาลมาเลเซียได้ประกาศใช้ “กฎหมายความมั่นคงภายใน” (Internal Security Act : ISA) ในปีค.ศ.1960 โดย

³ ดูรายละเอียดใน ชูสิทธิ์ วิรุณหะ, บุนหารายา ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าของชาวมลายู (กรุงเทพฯ: สักติโสภากาการพิมพ์, 2551), หน้า 43, R.H. Hickling, “The Origins of Malaysia Law” in *Essay in Malaysian Law* (Selangor: Pelanduk Publication, 1991), Datuk Zainal Abidin bin Abdul Wahid, “Power and Authority in Melaka Sultanate: The Traditional View,” in *Melaka: The Transformation of A Malay Capital C.1400-1980*, ed. Kernial Singh Sindhu and Paul Wheatley, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1983), pp. 103-104.

มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคงภายในของ มาเลเซีย ป้องกันการล้มล้างการปกครอง และ ป้องกันการก่อตั้งองค์กรอาชญากรรมซึ่งคุกคามต่อ ชีวิตและทรัพย์สินของผู้คน⁴ โดยกฎหมายฉบับนี้มี หมวดหมู่ที่สำคัญ คือ หมวด 1 การห้ามก่อตั้ง องค์กรและสมาคมทางการเมืองหรือองค์กรที่มี ลักษณะกึ่งกองกำลัง หมวด 2 อำนาจในการคุมขัง หมวด 3 อำนาจพิเศษในการควบคุมสิ่งพิมพ์ที่มุ่ง ล้มล้างรัฐบาล หมวด 4 การควบคุมสื่อบันเทิงและ นิทรรศการ หมวด 5 อำนาจในการควบคุมกิจกรรม อื่นๆ ที่มุ่งล้มล้างรัฐบาล หมวด 6 หมวดอื่นๆ กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจแก่รัฐบาลในการระดม สรรพกำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงได้เป็น จำนวนมากทั้งตำรวจ ทหาร ตำรวจกองหนุน (Auxiliary Police) คณะเจ้าหน้าที่พลเรือน⁵ และ ให้อำนาจอย่างสูงแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น เจ้าหน้าที่ สามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าเป็นภัยคุกคามต่อ ความมั่นคงและสันติภาพของรัฐได้ทันที และสามารถคุมขังได้โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนหรือ จำกัดระยะเวลา ทั้งยังไม่จำเป็นต้องไต่สวนอย่าง เปิดเผยและพิสูจน์ให้เห็นว่าบุคคลที่ถูกจับกุมคุม ขังนั้นกระทำผิดตามข้อกล่าวหาจริง⁶ กฎหมาย ฉบับนี้ยังให้อำนาจในการควบคุมความเคลื่อนไหว ทางการเมืองและสังคมอีกหลายประการ เช่น การ ห้ามตีพิมพ์เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่นำไปสู่ความ รุนแรงหรือสนับสนุนให้กระทำการผิดกฎหมาย

หรือกระตุ้นให้เกิดความแตกแยกระหว่างกลุ่มเชื้อ ชาติต่างๆ หรือก่อให้เกิดผลเสียแก่ผลประโยชน์ ของชาติและระเบียบของสังคม รวมถึงการควบคุม มหรสพต่างๆ และอำนาจในการสั่งปิดสถาบันการ ศึกษาซึ่งรัฐสงสัยว่าสอนแนวคิดที่ก่อให้เกิดความ เสียหายของชาติหรือเป็นที่ชุมนุมของสมาคมต่าง ๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น⁷

ในระยะแรกรัฐบาลมาเลเซียมุ่งใช้กฎหมาย ฉบับนี้เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ โดยเฉพาะใน การป้องปรามบุคคลที่ยังเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุน ขบวนการคอมมิวนิสต์หรือเป็นภัยคุกคามต่อประเทศ ทว่านับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมารัฐบาล มาเลเซียก็เริ่มใช้อำนาจของกฎหมายฉบับนี้เข้า ควบคุมผู้คนซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเป็นภัย คุกคามต่อชาติ เช่น กลุ่มนักวิชาการ นักการเมือง นักเคลื่อนไหวขององค์กรเอกชน ซึ่งการจับกุมครั้ง สำคัญที่มีผู้ถูกจับกุมในคราวเดียวกันมากที่สุด คือ การจับกุมที่ใช้ชื่อว่า “ปฏิบัติการลาลิง” (Operation Lalang) ในช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1987 โดยตั้ง ข้อหาแก่ผู้ถูกจับกุมว่า “...พัวพันในกิจกรรมซึ่ง กระตุ้นให้เกิดความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติ ในประเทศ...”⁸ ซึ่งผู้ที่ถูกจับกุมในครั้งนั้นมีจำนวน กว่า 100 คน ซึ่งตัวอย่างของผู้มีชื่อเสียงที่ถูก จับกุมในครั้งนั้น เช่น ลิม กิต เสียง หัวหน้าพรรค DAP จันดรา มูซาฟาร์ (Chandra Muzaffar)

⁴ The Commission of Law Revision, *Internal Security Act, 1960* (Kuala Lumpur: The Commission of Law Revision, 2006), p. 1.

⁵ The Commission of Law Revision, *Internal Security Act, 1960*, p. 12.

⁶ ดู สุรชาติ บำรุงสุข, “กฎหมายความมั่นคงกับปัญหาสิทธิมนุษยชน: บทเรียนจากมาเลเซีย” ใน มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1411, 31 สิงหาคม – 6 กันยายน 2550, หน้า 36-37. และ Zakaria Haji Ahmad, *The Encyclopedia of Malaysia: Government and Politics (1946-2000)* (Singapore: Archipelago Press, 2006), p. 49.

⁷ The Commission of Law Revision, *Internal Security Act, 1960*, p.27- 37.

⁸ Kua Kia Soong, *The Malaysian Civil Rights Movement*, (Kuala Lumpur: Pelaling Jaya, 2005), p. 163-164.

ประธานกลุ่ม ALIRAN⁹ คาร์ปาล สิงห์ (Karpal Singh) รองหัวหน้าพรรค DAP จัน กิต ชี (Chan Kit Chee) รองหัวหน้าพรรค MCA ลิม ฟง เสง (Lim Fong Seng) ประธานสมาคมการศึกษาของชาวจีน กัว เกีย ซุง (Kua Kia Soong) ประธานฝ่ายกิจการสาธารณะแห่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ฮาลิม อาร์ชัท (Halim Arshat) ประธานยูวชนของพรรค PAS โมฮัมเหม็ด ฟาห์มิ อิบรอฮิม (Mohamed Fahmi Ibrahim) ประธานฝ่ายการศึกษาของยูวชนแห่งพรรคอัมโน ไอรีน ซาเวียร์ (Irene Xavier) สมาชิกองค์กรช่วยเหลือผู้หญิง (Woman's Aid Organization) เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาลมาเลเซียยังได้สั่งปิดหนังสือพิมพ์รายวัน The Star และ Sin Chew Jit Poh รวมถึงวารสารรายปักษ์ คือ The Sunday Star และ Watan ซึ่งวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล สิ่งที่น่าสนใจคือผู้ที่ถูกจับกุมเหล่านี้ล้วนเป็นผู้ที่มีทัศนะทางการเมืองตรงข้ามกับรัฐบาลมาเลเซียทั้งสิ้น

ถึงแม้ปัจจุบันมาเลเซียไม่ได้เผชิญหน้ากับภัยคุกคามที่ร้ายแรงเมื่อเทียบกับกรณีของขบวนการคอมมิวนิสต์ในอดีต แต่รัฐบาลมาเลเซียยังคงบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้อย่างต่อเนื่อง จนอาจกล่าวได้ว่าการคงไว้ซึ่งอำนาจของกฎหมายลักษณะนี้เป็นเสมือนการสร้างบรรยากาศให้สังคมเชื่อว่าจำเป็นต้องให้อำนาจอย่างสูงแก่รัฐตลอดเวลา เพื่อให้รัฐมีอำนาจเต็มที่เพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีการปกติ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่ใช่เรื่อง “ปกติ” สำหรับที่ไม่มีสถานการณ์ที่ผิดปกติใดๆ เพราะการใช้กฎหมายเช่นนี้อาจแทรกแซงอำนาจของกฎหมายฉบับอื่นๆ และสิทธิ

เสรีภาพของประชาชน ซึ่งลักษณะเช่นนี้เรียกว่า “การปกครองในสภาวะยกเว้น” (State of Exception) ดังนั้นรัฐบาลจึงควรใช้กฎหมายนี้เพียงชั่วคราวเท่านั้น และเมื่อแก้ไขปัญหาลงแล้ว เสร็จก็ต้องยกเลิกการใช้อำนาจนั้นไป แต่การที่บางรัฐบาลไม่เลิกใช้กฎหมายเหล่านั้นแม้ว่าปัญหาต่างๆ ได้ลุล่วงไปแล้ว ก็คือการทำให้สภาวะยกเว้นกลายเป็นสภาพถาวรอันทำให้รัฐบาลมีอำนาจสูงในการควบคุมหรือครอบงำสังคมได้อย่างต่อเนื่อง¹⁰ จากกรณีของรัฐบาลมาเลเซียที่บังคับใช้กฎหมายความมั่นคงภายในซึ่งให้อำนาจแก่รัฐอย่างสูงตลอดเวลาแล้ว ก็แทบไม่ต่างจากการทำให้ “สภาวะยกเว้น” แปรสภาพเป็น “สภาวะถาวร” นั่นเอง การที่รัฐบาลมาเลเซียบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นการถาวร จึงเริ่มมีผู้เรียกร้องให้รัฐบาลมาเลเซียทบทวนท่าทีในการคงไว้ซึ่งกฎหมายดังกล่าว ซึ่งกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนแนวคิดดังกล่าวคือ องค์กร SUARAM

จุดกำเนิดโครงสร้างและการกิจของ SUARAM

หลังจากการจับกุมผู้เคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมภายใต้ชื่อปฏิบัติการลาดิงในปี ค.ศ.1987 ต่อมา เมื่อคนเหล่านี้ได้รับการปล่อยตัวออกมาในปี ค.ศ. 1989 ก็ได้รวมตัวกันจัดตั้งแนวร่วมเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อกัน และเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่ผู้ที่ถูกจับกุมดังกล่าว ต่อมาแนวร่วมนั้นได้พัฒนาขึ้นเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนชื่อ “องค์กรเสียงประชาชนมาเลเซีย” หรือ

⁹ องค์กรเอกชนที่มีเป้าหมายเรื่องสิทธิมนุษยชนในมาเลเซีย ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1977

¹⁰ ปิยนตร แสงนกกุล, “สภาวะยกเว้น” ในความคิดของ Giorgio Agamben” ใน *ฟ้าเดียวกัน ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – กันยายน 2553*, หน้า 84 -91.

SUARAM (Suara Rakyat Malaysia) โดยวัตถุประสงค์ของ SUARAM คือ ช่วยเหลือผู้ถูกคุมขังรวมถึงครอบครัวของคนเหล่านั้นซึ่งได้รับผลกระทบจากกรณีดังกล่าว

องค์กร SUARAM เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ใช้การทำงานร่วมกันแบบหลวมๆ ในลักษณะของ “แนวร่วม” หรือ “เครือข่าย” ของผู้ที่มีความสนใจในประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะกลุ่มที่สนใจในประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนในมาเลเซีย การรวมตัวกันในรูปแบบของ “เครือข่าย” นั้นเป็นการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายของระบบโทรคมนาคมในการเชื่อมโยงผู้ที่มีทัศนคติใกล้เคียงกันให้เข้าร่วมในกิจกรรมกันได้ง่ายขึ้น การทำกิจกรรมในรูปแบบของ “เครือข่าย” ทำให้ SUARAM สามารถแสวงหาทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนกิจกรรมของตนจากองค์กรพันธมิตรอื่นๆ ได้มากขึ้น เช่น กำลังคน เทคโนโลยี ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูล เป็นต้น จากลักษณะข้างต้นทำให้ SUARAM เป็นองค์กรที่มี “แนวร่วม” หรือ “เครือข่าย” ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีภูมิหลังและที่มาอันหลากหลาย เชื้อชาติ ศาสนา สาขาอาชีพและหน้าที่ ดังนี้

1. ผู้อำนวยการบริหาร (Executive Director) รับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมด มีหน้าที่ควบคุมแนะนำและประสานการทำงานกับทุกฝ่าย
2. คณะเลขานุการ (Secretariat) มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการทำงานของ SUARAM
3. คณะทำงานสนับสนุนเลขานุการ (Secretariat Staff Team) มีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานของ SUARAM
4. สำนักงานสาขา (Office Branch) เป็นหน่วยงานของ SUARAM ในพื้นที่ต่างๆ

5. เพื่อน SUARAM (Friend of SUARAM) เป็นเครือข่ายอาสาสมัครที่สนับสนุนภารกิจของ SUARAM หลายด้าน เช่น ประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวของ SUARAM รวมถึงงานเอกสารและตรวจสอบสถานการณ์ต่างๆ ระดมเงินทุนสนับสนุน ค้นคว้าวิจัย จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ และทำงานด้านกฎหมาย

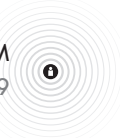
6. คณะทำงาน (Working Committees) เป็นตัวแทนขององค์กรที่ทำงานในกิจกรรมต่างๆ โดยประสานงานร่วมกับกลุ่มเพื่อน SUARAM

7. สมาชิก (Members of SUARAM) คัดเลือกจากผู้ที่มีสถานะเป็นเพื่อน SUARAM และมีพื้นฐานการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนหรือได้รับคำรับรองจากสมาชิก SUARAM¹¹

ปัจจุบันไม่มีตัวเลขสมาชิกและแนวร่วมที่แน่นอนของ SUARAM เพราะลักษณะของการเป็นสมาชิกและแนวร่วมที่มีลักษณะของการรวมกลุ่มกันอย่างหลวมๆ ทำให้ยากที่จะระบุจำนวนผู้ที่ร่วมงานกับ SUARAM ได้แน่นอน ทั้งนี้จำนวนแนวร่วมขึ้นอยู่กับกิจกรรมของ SUARAM ว่าเป็นที่สนใจของประชาชนมากน้อยเพียงไร เพราะหากมีกิจกรรมที่มีความน่าสนใจสูง เช่น การชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลมาเลเซียยกเลิกกฎหมายความมั่นคง ภายในก็อาจมีผู้เข้าร่วมหลายพันคนและในบางครั้งก็อาจมีผู้เข้าร่วมถึงหนึ่งหมื่นคน

ปัจจุบัน SUARAM มีการดำเนินงานหลายด้าน เช่น 1.โครงการต่อต้านกฎหมายความมั่นคงภายในและการคุมขังโดยไม่มีกรไต่สวน 2.โครงการปฏิรูประบบตำรวจ 3.โครงการเสรีภาพในการพูดและแสดงความคิดเห็น 4.โครงการเสรีภาพในเรื่องข้อมูลข่าวสาร 5.โครงการช่วยเหลือผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย และการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ 6.โครงการเลือก

¹¹ SUARAM, SUARAM 's Covenant of Guiding Principles, (Petaling Jaya Selangnor: SUARAM, 2009), pp. 2 -5.

ตั้งอย่างเสรีและยุติธรรม การดำเนินงานเหล่านี้ทำให้ SUARAM ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งที่ผ่านมา SUARAM ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนและเงินบริจาคของรัฐและเอกชนทั้งภายในประเทศและจากต่างประเทศ โดยองค์กรสำคัญที่สนับสนุนทางการเงินแก่ SUARAM คือ The National Endowment for Democracy: NED แห่งสหรัฐอเมริกา¹² นอกจากนี้ SUARAM ยังจัดหางบประมาณเพิ่มเติมด้วยการจัดจำหน่ายสินค้าบางประเภทเพื่อหางบประมาณสนับสนุนการทำงานขององค์กร โดยเฉพาะในช่วงที่ต้องเคลื่อนไหวทางการเมืองในกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น¹³

ตลอดระยะเวลากว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา SUARAM มีการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับบริบททางการเมืองและสังคมของมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง โดยอาจแบ่งการเคลื่อนไหวออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงแรก (ค.ศ.1989 – 1997) ซึ่งเป็นการทำงานเพื่อวางรากฐานขององค์กรและการพัฒนาแนวคิดสิทธิมนุษยชนในมาเลเซีย และช่วงที่สอง (ค.ศ.1997 - 2009) ซึ่งเป็นช่วงที่เคลื่อนไหวทางการเมืองกว้างขวางมากขึ้น

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของ SUARAM ในช่วงแรกให้ความสำคัญกับการวางรากฐานขององค์กรควบคู่กับการเคลื่อนไหวในเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายความมั่นคง

ภายใน โดยเบื้องต้น SUARAM มุ่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปฏิบัติการลาดตระเวน แต่ต่อมาก็ขยายความช่วยเหลือไปยังกลุ่มนักโทษคดีการเมืองอื่นๆ ที่ถูกจับกุมด้วยกฎหมายดังกล่าว เช่น กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยมลายาที่จัดแสดงดนตรีเพื่อเสรีภาพในช่วงปลายทศวรรษ 1980 และกลุ่มปัญญาชนมุสลิมชื่ออะห์ในมาเลเซียที่ใช้ชื่อกลุ่มว่า อัล อาร์กอม (Al – Arqam) ซึ่งวิพากษ์การพัฒนาประเทศของรัฐบาลมาเลเซีย ซึ่งต่อมา “สภาฟัตวาแห่งชาติ” (National Fatwa Council) วินิจฉัยว่าคำสอนของกลุ่มนี้ขัดต่อคำสอนที่ถูกต้องของหลักศาสนาและห้ามมิให้กลุ่มนี้เผยแพร่คำสอนในมาเลเซีย¹⁴ หลังคำประกาศดังกล่าว อาบูยา อัล อาซารี มุฮัมหมัด (Abuya Al Ashaari Muhammad) ผู้นำกลุ่ม อัล อาร์กอม พร้อมผู้ติดตามได้เดินทางเข้าสู่ประเทศไทย แต่รัฐบาลมาเลเซียขอให้ไทยส่งตัวเขากลับสู่มาเลเซีย และต่อมากลุ่มนี้ก็ถูกคุมขังโดยอาศัยกฎหมายความมั่นคงภายใน¹⁵ นอกจากนี้ยังรวมถึงกลุ่มมุสลิมชื่ออะห์บางส่วนที่ถูกจับกุมโดยมีข้อหาว่าทำลายเอกภาพเรื่องศาสนาของชาวมุสลิมในมาเลเซียในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1997¹⁶ จึงเห็นได้ว่า SUARAM พยายามช่วยเหลือคนหลายกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายดังกล่าวมากขึ้นเป็นลำดับ

¹² สัมภาษณ์ Kris Kharina สมาชิกและผู้ดูแลข้อมูลขององค์กร SUARAM บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยอภิเชษฐ กาญจนดิฐ และคณะ ณ สำนักงานใหญ่ องค์กร SUARAM กัวลาลัมเปอร์เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2553

¹³ สัมภาษณ์ Ong Jin Cheng เลขาธิการ องค์กร SUARAM สาขา ปีนัง โดยอภิเชษฐ กาญจนดิฐ และคณะ ณ องค์กร SUARAM สาขา ปีนัง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2553

¹⁴ ดูรายละเอียดกรณี ของกลุ่ม อัล อาร์กอม กับการเมืองมาเลเซีย ใน Ahmad Fauzi Abdul Hamid, “Inter – Movement Tension Among Resurgent Muslims in Malaysia: Response to the State Clampdown on Darul Arqam 1994, *Asian Studies Review*, Volume 27, Issues 3, September 2003, pp. 361 – 387, R.S.Milne and Diane K. Mauzy. *Malaysian Politics under Mahathir*, (London: Routledge, 1999), p. 87 – 88.

¹⁵ Kua Kia Soong, *SUARAM 20 Years Defending Human Rights*, p 85.

¹⁶ SUARAM, *Human Rights Report 2000*, (Patalig Jaya: SUARAM, 2000), p. 5- 6.

SUARAM ยังได้เริ่มเผยแพร่ความรู้เรื่องปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงภายในแก่ประชาชนโดยเผยแพร่เอกสารหลายชิ้น เช่น เอกสารชื่อ “The White Paper on the October Affair and the Why?” ซึ่งวิพากษ์การปฏิบัติงานของรัฐในปฏิบัติการลาลัง และภัยคุกคามจากรัฐบาลมาเลเซียที่มีต่อองค์กรหรือสมาคมทางการเมืองฝ่ายตรงข้าม และได้ตีพิมพ์เผยแพร่ “ร่างกฎบัตรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของมาเลเซีย” (Malaysian Charter of Human Rights) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนในมาเลเซีย และมีการออกจดหมายข่าว “สิทธิ” (Hak / Rights) รวมถึงจัดทำ “คู่มือสำหรับครอบครัวของผู้ถูกคุมขังโดยกฎหมายความมั่นคงภายใน” (A Handbook for Families of ISA Detainees) ออกเผยแพร่ในช่วงครบรอบ 4 ปีของปฏิบัติการลาลัง เป็นต้น

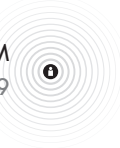
ขณะเดียวกัน SUARAM ก็ได้ประสานงานเชิญองค์กรเอกชนที่ไม่พอใจกฎหมายความมั่นคงภายในมาประชุมร่วมกันเพื่อหายุทธศาสตร์ในการเคลื่อนไหวต่อต้านกฎหมายดังกล่าว ซึ่งในที่สุดก็นำมาสู่การสร้าง “กฎบัตรสิทธิมนุษยชนของมาเลเซีย” (The Malaysian Human Rights Charter) ในเวลาต่อมา ซึ่งนักวิชาการที่เชี่ยวชาญเรื่ององค์กรพัฒนาเอกชนมาเลเซียชี้ว่านี่คือความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของ SUARAM¹⁷ นอกจากนี้ SUARAM ยังพยายามหาแนวร่วมในต่างประเทศเพื่อเผยแพร่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของมาเลเซียสู่โลกภายนอก และเพื่อหางบประมาณมาสนับสนุนองค์กร เช่น ร่วมก่อตั้งเครือข่าย “การประชุมเอเชียเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา”

(The Asian Forum for Human Rights and Development) ซึ่งเป็นเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่สำคัญในเอเชีย

การดำเนินงานของ SUARAM ในระยะแรกอยู่บนพื้นฐานของความไม่พร้อมหลายประการ ทั้งเรื่องบุคคล อุปกรณ์และงบประมาณ ทำให้บางครั้งไม่สามารถทำงานได้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน และไม่สามารถช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบได้อย่างครอบคลุม การเคลื่อนไหวของ SUARAM ในระยะแรกจึงมีลักษณะที่ไม่แข็งแกร่งมากนัก โดยเน้นหนักไปในการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวของผู้ถูกคุมขังโดยอำนาจของกฎหมายความมั่นคงภายใน โดยเฉพาะการให้ความรู้เชิงวิชาการและข้อกฎหมายมากกว่าที่จะเป็นการต่อสู้เรียกร้องในระดับที่เข้มข้นหรือแข็งแกร่ง โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับ การเคลื่อนไหวของ SUARAM หลังจากปี ค.ศ. 1998 ซึ่งมีท่าทีที่แข็งแกร่งมากขึ้น

หลังปี ค.ศ. 1997 ภาคการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมาเลเซียเผชิญหน้ากับแรงทำลายหลายประการ โดยเฉพาะวิกฤติเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในเอเชียซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างนายกรัฐมนตรี มหาเธร์ โมฮัมหมัดกับรองนายกรัฐมนตรีอันวาร์ อิบราฮิม ซึ่งนำไปสู่การปลดอันวาร์ออกจากตำแหน่งและตั้งข้อหาทุจริตและประพฤติผิดทางเพศโดยใช้อำนาจของกฎหมายความมั่นคงภายในควบคุมตัวอันวาร์ การจับกุมดังกล่าวทำให้ผู้สนับสนุนของอันวาร์ นักการเมือง นักวิชาการและสื่อมวลชนบางส่วนออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการดำเนินคดีดังกล่าวโดยมองว่า

¹⁷ Saliha Hassan, “Political Non-Governmental Organizations Ideal and Realities”, in *Democracy in Malaysia Discourses and Practices*, Edited by Francis Loh Kok Wah and Khoo Boo Tiek, (Richmond Surrey: Curzon Press, 2002), p. 209.

เป็นการกลั่นแกล้งทางการเมือง ซึ่งในกรณีนี้ SUARAM ได้ออกมาร่วมเคลื่อนไหวเช่นกัน โดยได้ร่วมก่อตั้งเครือข่ายกลุ่ม “ปฏิรูป” (Reformasi / Reformation) ซึ่งเรียกร้องให้ยกเลิกการใช้กฎหมายความมั่นคงภายในต่ออันวาร์ ในการนี้ SUARAM มีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะประเด็นที่รัฐบาลมาเลเซียมักใช้อำนาจของกฎหมายความมั่นคงภายในเพื่อจัดการกับนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม¹⁸

ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. 1999 กลุ่มปฏิรูปและพรรคฝ่ายค้านได้ร่วมกันก่อตั้ง “แนวร่วมทางเลือก” (Barisan alternatif / Barisan Alternative) ซึ่งร่วมมือกันลงสมัครในการเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ.1999 เพื่อต่อสู้กับ “แนวร่วมแห่งชาติ” (Barisan Nasional / Barisan National) ของรัฐบาล อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการเคลื่อนไหวภายใต้แนวร่วมทางเลือกจะทำให้พรรคฝ่ายค้านได้รับคะแนนเสียงเพิ่มขึ้นกว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมา แต่พรรครัฐบาลก็ยังคงได้รับชัยชนะและยังคงเป็นรัฐบาลต่อมา การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มปฏิรูปและแนวร่วมทางเลือกเป็นการขยาย “แนวร่วม” และ “เครือข่าย” การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งขององค์กร SUARAM ซึ่งการเคลื่อนไหวดังกล่าวทำให้องค์กร SUARAM เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นและเริ่มมีเครือข่ายผู้สนับสนุนภายในประเทศมากขึ้น

ในช่วงเวลาของการรวมตัวข้างต้นทำให้ SUARAM เห็นว่าจำเป็นต้องขยายแนวทางการเคลื่อนไหวจึงนำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะสื่อกระแสหลักในประเทศยังคงมีสัมพันธอันดีกับรัฐบาล จึงนำไปสู่การก่อตั้งเว็บไซต์ของ SUARAM ในปี ค.ศ. 1998 ซึ่ง

เว็บไซต์ดังกล่าวเป็นช่องทางที่สำคัญในการสร้าง “แนวร่วม” และ “เครือข่าย” ทางการเมืองกลุ่มใหม่ๆ ของ SUARAM ต่อมา ทั้งยังเป็นช่องทางที่ช่วยให้การเคลื่อนไหวมีประสิทธิภาพมากขึ้นจนกระทั่งปัจจุบัน

หลังปรากฏการณ์ทางการเมืองข้างต้น ทำให้ความสนใจในประเด็นสิทธิมนุษยชนและผลของกฎหมายความมั่นคงภายในของมาเลเซียมีมากขึ้น SUARAM จึงได้จัดทำรายงานประจำปีว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของมาเลเซียขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งรายงานดังกล่าวนับเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนของมาเลเซีย โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำต่อประชาชน และต่อมา รายงานประจำปีดังกล่าวก็เป็นงานหลักประจำปีของ SUARAM มาโดยตลอด ซึ่งปัจจุบันรายงานประจำปีดังกล่าวได้รับการยอมรับจากองค์กรสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติว่าเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการค้นคว้าและอ้างอิงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสิทธิมนุษยชนของมาเลเซีย

ในช่วงหลังจากปี ค.ศ. 1998 เป็นต้นมา SUARAM เริ่มมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เข้มข้นขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะโครงการ “ยกเลิก ISA” (Abolish ISA) ซึ่งโครงการนี้จัดทำและแจกจ่ายสติ๊กเกอร์ซึ่งมีข้อความดังกล่าวแก่ประชาชน รวมถึงจัดพิมพ์บันทึกของผู้ที่เคยถูกจับกุมคุมขังโดยอำนาจของกฎหมายความมั่นคงภายในจำนวน 803 คน และจัดส่งไปให้พรรคการเมืองทุกพรรคในมาเลเซีย ต่อมาก็ได้จัดตั้งขบวนการยกเลิก ISA (Abolish ISA Movement: ISA / Gerakan Mansuhkan: GMI) จากตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 83 องค์กร ซึ่ง

¹⁸ สัมภาษณ์ Kris Kharina สมาชิกและผู้ดูแลข้อมูลขององค์กร SUARAM บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยอภิเชษฐกาญจนดิฐ และคณะ ณ สำนักงานใหญ่ องค์กร SUARAM เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2553

SUARAM เป็นเลขานุการของเครือข่ายดังกล่าว¹⁹ โดยมีการเคลื่อนไหวต่อต้านกฎหมายความมั่นคงภายในผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น จัดชุมนุมหน้ารัฐสภามาเลเซียในวันครบรอบ 40 ปีของการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ รวมถึงการชุมนุมหน้าประตูของทัณฑสถานกามันติงซึ่งคุมขังนักโทษการเมือง การดำเนินกิจกรรมเช่นนี้แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการเคลื่อนไหวขององค์กร SUARAM ในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1998 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าอย่างก้าวที่สำคัญเช่นนี้เกิดจากแนวร่วมหรือเครือข่ายที่องค์กร SUARAM สร้างไว้เริ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงทำให้ SUARAM สามารถระดมทรัพยากรต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองได้มากขึ้น

นอกจากนี้ในปีเดียวกัน SUARAM ยังร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ ในมาเลเซีย เช่น Persataun Hak Asasi Manusia Malaysia (Hakam: Malaysian Human Rights Association), Tenaganita (A Women Worker's Support Group), Sister of Islam (SIS), Aliran และ ABIM ฯลฯ ก่อตั้งองค์กรคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาเลเซีย หรือ “SUHAKAM” (Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia: National Human Rights Commission of Malaysia) ขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1999²⁰ ซึ่งการก่อตั้ง “SUHAKAM” เป็นเครื่องหมายสำคัญที่ทำให้การเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิมนุษยชนในมาเลเซียได้รับการยอมรับทั้งจากภาคเอกชนและรัฐบาลมากขึ้น

หลังจากปี ค.ศ. 2001 เป็นต้นมาโลกตกอยู่ภายใต้บรรยากาศของความหวุ่นวิตกต่อภัยการ

ก่อการร้าย อันเนื่องมาจากเหตุการณ์วินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา และมีการเสนอข้อมูลจากหลายฝ่ายว่าอาจมีเครือข่ายของผู้ก่อการร้ายพักอาศัยอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อกรณีดังกล่าวรัฐบาลมาเลเซียจึงเริ่มให้ความสำคัญกับการควบคุมและกวาดล้างเครือข่ายของขบวนการก่อการร้ายที่อาจเข้ามาใช้พื้นที่มาเลเซียในการปฏิบัติงานเช่นกัน ต่อมาจึงเริ่มมีการจับกุมชาวมาเลเซียจำนวนมากในคดีการก่อการร้ายและใช้อำนาจของกฎหมายความมั่นคงภายในคุมขังคนเหล่านั้นไว้ แต่ต่อมามีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับคนเหล่านั้นคือพนักงานเมืองฝายตรงข้ามของรัฐบาล เช่น สมาชิกของพรรค PAS ซึ่งคนเหล่านี้จะถูกคุมขังเป็นเวลานานโดยไม่มีการไต่สวนทำให้เป็นการปิดโอกาสทางการเมืองของคนเหล่านี้ นอกจากนั้นในช่วงปลายปี ค.ศ. 2007 ก็มีกลุ่มชาวฮินดูในบางส่วนของมาเลเซียรวมกลุ่มชุมนุมกัน โดยใช้ชื่อว่า “ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิของชาวฮินดู” (The Hindu Right Action Force) ซึ่งการชุมนุมดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมถึงราว 30,000 คน ซึ่งเป็นการชุมนุมครั้งใหญ่ที่สุดของชาวฮินดูในมาเลเซียเท่าที่เคยมีมา การชุมนุมครั้งนี้จึงสร้างความตกตะลึงให้แก่ชนชั้นนำชาวมลายูเป็นอย่างมาก ต่อมารัฐบาลพรรคอัมโนจึงประกาศว่าขบวนการดังกล่าวเกี่ยวพันกับขบวนการก่อการร้าย และจับกุมคุมขังแกนนำของขบวนการดังกล่าวโดยใช้กฎหมายความมั่นคงภายใน²¹

ท่ามกลางบรรยากาศที่รัฐบาลมาเลเซียใช้อำนาจของกฎหมายความมั่นคงภายในจับกุมและคุมขังผู้คนภายใต้ข้ออ้างเรื่อง “การก่อการร้าย” ทำให้ SUARAM เข้ามาช่วยเหลือผู้ที่ถูกคุมขังโดยอำนาจของกฎหมายความมั่นคงภายในและ

¹⁹ Kua Kia Soong, *SUARAM 20 Years Defending Human Rights*, pp. 87 – 88.

²⁰ Saliha Hassan, “Political Non-Governmental Organizations Ideal and Realities”, in *Democracy in Malaysia Discourses and Practices*, p. 210.

²¹ SUARAM Report *Human Rights Report 2008*, p. 19.

ครอบครัวมากขึ้น และเริ่มมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อแสดงออกถึงการคัดค้านการดำรงอยู่ของกฎหมายฉบับนี้มากขึ้น เช่น ในปี ค.ศ. 2007 SUARAM ก็รวบรวมผู้คนจำนวนมากไปชุมนุมและเดินขบวนพร้อมๆ กับการจุดเทียน ณ บริเวณด้านหน้าทัณฑสถานกามันติงเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลปล่อยตัวผู้ถูกจับกุมด้วยกฎหมายความมั่นคงภายใน²² และในวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2009 SUARAM ก็รวบรวมผู้คนไม่ต่ำกว่า 5,000 คน ไปชุมนุม ณ จัดรัสเอกราชเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกกฎหมายความมั่นคงภายใน ซึ่งมีผลให้รัฐบาลมาเลเซียส่งกองกำลังเข้าสลายการชุมนุม กระทั่งมีผู้บาดเจ็บเป็นจำนวนมากและมีผู้ถูกจับกุมหลายร้อยคน²³ อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้คนในหลายพื้นที่ของโลก แม้กระทั่งในประเทศไทยก็มีกลุ่มที่ใช้ชื่อว่า “สมัชชาสังคมนักข่าวหน้า” ได้เดินทางไปชุมนุมหน้าสถานทูตมาเลเซียประจำประเทศไทย ในวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ. 2009 เพื่อยื่นแถลงการณ์ให้รัฐบาลมาเลเซียยกเลิกกฎหมายฉบับดังกล่าว²⁴

ถึงแม้ว่าภาคประชาสังคมในมาเลเซียเริ่มมีการเคลื่อนไหวต่อต้านกฎหมายความมั่นคงภายในเพิ่มมากขึ้น แต่ผู้นำมาเลเซียก็ยังคงไม่ผ่อนปรนในเรื่องที่จะยกเลิกกฎหมายดังกล่าว ดังที่อดีตนายกรัฐมนตรีอหมัด บาดาวี แถลงไว้ในปี ค.ศ. 2007 ว่ารัฐบาลมาเลเซียยังเห็นความสำคัญของกฎหมายความมั่นคงภายใน เพราะกฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบและมั่นคงของรัฐ²⁵ และนายนาจิบ ราซัค นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของมาเลเซียก็ยังคงยืนยันกรณภายในหลัง

เหตุการณ์ชุมนุมใหญ่ของ SUARAM เพื่อต่อต้านกฎหมายความมั่นคงภายในเมื่อกลางปี ค.ศ. 2009 ว่ามาเลเซียยังคงต้องใช้กฎหมายฉบับนี้ต่อไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ แต่อาจมีการปรับปรุงเนื้อหาบางมาตราในอนาคต²⁶

ถึงแม้ว่าการดำเนินงานของ SUARAM อาจยังไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของมาเลเซียได้อย่างสิ้นเชิง และรัฐบาลมาเลเซียยังคงยืนยันกรณที่จะคงกฎหมายความมั่นคงภายในเอาไว้ แต่ความเคลื่อนไหวของ SUARAM ก็มีความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลและเรื่องราวด้านลบของกฎหมายความมั่นคงภายในได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะการสะท้อนภาพที่รัฐบาลมาเลเซียมักใช้วิธีการแบบ “อำนาจนิยม” ในการปกครองและควบคุมมิให้มีผู้ใดมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวของ SUARAM ทำให้ชาวมาเลเซียรับรู้สถานการณ์ทางการเมืองในมาเลเซียมากขึ้นและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเมืองในประเทศมาเลเซียมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่น่าสนใจว่าคนรุ่นใหม่ของมาเลเซียก็เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ SUARAM มากขึ้น ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีที่แสดงให้เห็นว่าคนหนุ่มสาวในมาเลเซียเริ่มหันกลับมาให้ความสำคัญกับการเมืองและสังคมภายในประเทศของตนมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

²² Ibid, p. 16.

²³ ข่าวสด ฉบับวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2552 , หน้า 10.

²⁴ คุรายละเอียดยของข่าวและแถลงการณ์ของกลุ่มดังกล่าวใน <http://www.prachatai.com/journal/2009/08/25441>

²⁵ SUARAM, Malaysian Human Rights Report, 2008, p. 18.

²⁶ ข่าวสด ฉบับวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2552 , หน้า 10.

วาทกรรมเรื่องของชาติ

การสร้างชาติ และวีรบุรุษของมาเลเซีย:

ศึกษาผ่านแบบเรียนประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา¹

นัจมียี หมัดหมาน²

นูมาน หะยีมะแซ³

บทนำ

แบบเรียนหรือตำราเรียนถือได้ว่าเป็นวาทกรรม หรือ ชุดความรู้หนึ่งที่เป็นอำนาจหนึ่งซึ่งในที่นี้คือ ภาครัฐพยายามสร้างขึ้นมา เพื่อสร้างจิตสำนึกในการเข้าใจที่มาที่ไปของชาติพร้อมปลูกฝังให้รักชาติของตนเอง การศึกษาเรื่องของชาติ การสร้างชาติ และวีรบุรุษของมาเลเซียโดยศึกษาผ่านแบบเรียนประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาถือเป็นการที่มีความสำคัญทำให้ทราบถึงแนวคิดและอุดมการณ์ที่รัฐต้องการปลูกฝังและถ่ายทอดให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน และถือได้ว่าเป็นการเปิดพรมแดนความรู้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนบ้านไทย ที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาหลายศตวรรษ

บทความชิ้นนี้มุ่งนำเสนอประเด็นต่างๆ ประกอบด้วยปัญหาการศึกษาวิจัยเรื่องวาทกรรมเรื่องของชาติ การสร้างชาติ และวีรบุรุษของมาเลเซียในแบบเรียนระดับมัธยมศึกษา การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยเรื่องของวาทกรรม ชาติ และวีรบุรุษ พัฒนาการแบบเรียนมาเลเซีย วาทกรรมเรื่องของชาติ วาทกรรมเรื่องของวีรบุรุษ และสรุป

¹ สรุปและเรียบเรียงมาจากงานวิจัยเรื่อง “วาทกรรมเรื่องของชาติ การสร้างชาติ และวีรบุรุษของมาเลเซีย: ศึกษาผ่านแบบเรียนประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา” ของ นัจมียี หมัดหมาน และ นูมาน หะยีมะแซ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเป็นบทความที่ใช้ประกอบการบรรยายของผู้วิจัยในการประชุมเวที สกว. (TRF Forum) เรื่อง “วาทกรรมการสร้างชาติ การสร้างพลเมืองดี และการควบคุมแนวคิดทางศาสนาที่บิดเบือนของมาเลเซีย: นัยต่อประเทศไทย” เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2553

² อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

³ นักวิจัยอิสระ

ปัญหาการวิจัย

มาเลเซียมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานแต่ส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้การปกครองของอาณานิคมตะวันตกมาตั้งแต่ยุคแรกๆ ที่มีการล่าอาณานิคม ถ้านับประวัติศาสตร์แห่งชาติที่มาเลเซียพยายามสร้างโดยเริ่มตั้งแต่มีการสร้างรัฐมะละกาในปี ค.ศ. 1400 จนกระทั่งได้รับเอกราชเมื่อปี ค.ศ. 1957 นับระยะเวลาได้ 557 ปี การตกเป็นอาณานิคมของตะวันตกไม่ได้ส่งผลกระทบมากเท่ากับในยุคของอาณานิคมอังกฤษ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมจากการไหลเข้ามาของคนจีน และอินเดีย และการผนวกรัฐซูลาบาห์ และซาราวักเข้าด้วยกัน

ภายหลังจากการที่มาเลเซียได้รับเอกราชจากอาณานิคมอังกฤษ ถือเป็นการณ์สิ้นสุดยุคอาณานิคมอย่างสมบูรณ์แบบ ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมือง และเมื่อเป็นรัฐอิสระ สิ่งที่ต้องคำนึงมากที่สุดในการพัฒนาประเทศและทรัพยากรบุคคลในอนาคตคือการสร้างคนที่มีการศึกษา การศึกษาจึงเป็นแนวทางแรกๆ ที่รัฐบาลให้ความสำคัญโดยมีการคิดและนำไปสู่การปฏิบัติหลังจากได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1957

การศึกษาของมาเลเซียภาคบังคับแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา (6 ปี) และมัธยมศึกษา (5 ปี) ส่วนระดับอุดมศึกษามีระดับเตรียมอุดมศึกษา (1-2 ปี) และอุดมศึกษา (3-4 ปี) การศึกษาทุกระดับล้วนมีรายวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาบังคับ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาถือว่ามีค่าสำคัญมากเพราะเป็นระดับที่เชื่อมต่อบนระดับที่สูงขึ้นไป อีกทั้งนักเรียนในวัยมัธยมศึกษา (อายุ 13-18 ปี)

เป็นช่วงเวลาและผู้เรียนจะซึมซับแนวคิดจากภายนอกได้มากที่สุด การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ในระดับนี้จึงมีรายละเอียดมากและเนื้อหาได้พยายามแทรกจิตสำนึกในการรักชาติ และการรำลึกถึงประวัติศาสตร์แห่งชาติ

บทความชิ้นนี้มุ่งหาคำตอบในกรอบคำถามว่าการเขียนประวัติศาสตร์แบบเรียนมาเลเซียมีที่มาที่ไปอย่างไร ประวัติศาสตร์ชาติและวีรบุรุษในแนวประวัติศาสตร์ชาติมีมุมมองอย่างไร ประเด็นอะไรบ้างที่อำนาจรัฐ พยายามสร้างตัวตนประวัติศาสตร์ชาติและวีรบุรุษและทัศนคติของนักประวัติศาสตร์มาเลเซียต่อประวัติศาสตร์แบบเรียนเป็นเช่นไร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๐ วาทกรรม

วาทกรรมในความหมายที่ต้องการนำเสนอ มีความเกี่ยวข้องกับความรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อเป้าหมายในการสื่อความหมายเฉพาะในแนวทางที่ตนเองต้องการ ซึ่ง ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ ได้ให้ความหมายว่า วาทกรรม คือ คำพูด หรือ ถ้อยแถลง และวาทกรรมยังหมายถึงระบบ และกระบวนการในการสร้างและการผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราไว้ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง⁴

วาทกรรมสะท้อนออกมาผ่านกระบวนการทางอำนาจ วาทกรรมกับอำนาจเป็นสิ่งที่ขาดกันไม่ได้ สิ่งสำคัญที่อำนาจพยายามสร้างก็คือ ความรู้ เอกลักษณ์เฉพาะตน และความจริง วาทกรรมใน

⁴ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. 2545. *วาทกรรมกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ:

ลักษณะเช่นนี้ สอดคล้องกับที่มิเชล ฟูโก (Michel Foucault, 1926-1984) พยายามสะท้อนออกมา โดยหมายถึงระบบ และกระบวนการสร้างหรือผลิต (constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนเฉพาะกลุ่ม นอกจากนั้น วาทกรรมยังมีภาระหน้าที่ในการตรึงสิ่งที่เราสร้างขึ้นมาให้ดำรงอยู่และได้รับการยอมรับจากสังคมในวงกว้าง (valorize) กลายสภาพเป็นสิ่งที่ผู้เขียนเรียกในงานศึกษานี้ว่า “วาทกรรมหลัก” (dominant discourse) หรือที่ฟูโก เรียกว่า “episteme”⁵

วาทกรรมในภาพที่กว้างออกไปหมายถึงระบบ และกระบวนการในการสร้าง / ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์/อัตลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนั้นแล้ว วาทกรรมยังคงทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นมานั้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (Valorize) จนกลายเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) หรือสิ่งที่มิเชล ฟูโกต์นั้นเรียกว่า “Episteme” ขึ้นมาในสังคม และยังมองว่า วาทกรรม คือระบบที่ทำให้การพูด/การเขียน (รวมทั้งการปฏิบัติ) ในเรื่องต่างๆ ในสังคมหนึ่งๆ เป็นไปได้ เพราะวาทกรรมจะเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ เงื่อนไข และกลไกต่างๆ ในการพูด การเขียน (รวมทั้งการปฏิบัติ) ในเรื่องราว/ในรูปแบบต่างๆ ด้วย⁶ จากที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น จะทำให้เราเห็นว่า วาทกรรมนั้นเป็นมากกว่าเรื่องของ

ภาษา คำพูด หรือถ้อยแถลงอย่างที่มักนิยมเข้าใจกัน แต่วาทกรรมนั้นมีสิ่งที่เรียกว่าเป็นภาคปฏิบัติ การจริงของวาทกรรม (Discursive Practices) ในรูปแบบต่างๆ อยู่ ซึ่งรวมถึงจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่า และสถาบันต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ด้วย

๑๐ ชาติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายคำว่า ชาติ ว่าหมายถึงประเทศ ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ กลุ่มชนที่มีความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในปกครองรัฐบาลเดียวกัน⁷ ขณะที่แอนเดอร์สัน (1983) ระบุว่าชาติหมายถึงชุมชนตามจินตนาการที่ถูกสร้างขึ้นมาจากจินตนาการของความเป็นเราที่ถูกสร้างขึ้นมาจากความเป็นชาติและชาตินิยมเป็นผลผลิตหรือสิ่งประดิษฐ์เฉพาะทางวัฒนธรรม (Cultural artifacts) อย่างหนึ่ง ซึ่งจากจินตนาการดังกล่าวนี้ ได้สร้างอัตลักษณ์ของตนเองกับชุมชนในระดับต่างๆ ขึ้นมา ความรู้และสำนึกของความเป็นชาติแบบต่างๆ มีวิธีการสืบทอดต่อกันแตกต่างกัน เช่นโดยการผ่านตำราและการเล่าขานผ่านวรรณกรรม ชาติและชาตินิยม จึงเป็นปรากฏการณ์ของโลกสมัยใหม่ในรอบสองร้อยปี โดยเริ่มต้นมาในทวีปอเมริกา โลกใหม่เป็นเสมือนปอเกิดของ “รัฐชาติ” (nation-state) ในลาตินอเมริกา ในอเมริกาเหนืออย่างสหรัฐอเมริกา อิทธิพลของลัทธิใหม่นี้ได้ข้ามกลับมามายัง “โลกเก่า” ในยุโรปที่ก่อให้เกิด

⁵ Foucault, M.. 1972. , หน้า 191-192.

⁶ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. แหล่งเดียวกัน, หน้า 19-20.

⁷ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542.

เกิดรัฐชาติใหม่ๆ มากมาย พร้อมๆ กับการล่มสลายของ “รัฐกษัตริย์” (dynastic state) นับตั้งแต่การปฏิวัติฝรั่งเศสปีค.ศ. 1789 และเริ่มแพร่หลายในเอเชียตอนต้นศตวรรษที่ 20 พร้อมกับการล่มสลายของลัทธิอาณานิคมหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้เกิดรัฐชาติใหม่ๆ ขึ้นมา จากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁸ นอกจากนี้ผลจากการสร้างรัฐชาติใหม่แทนที่รัฐศาสนา และรัฐกษัตริย์แบบเก่า จากกระแสชาตินิยม รัฐชาติจึงถือว่าเป็นรัฐที่ทันสมัย และอยู่ในความนิยมรัฐแบบนี้เป็นชุมชนจินตนาการ (imagined community) ต้องมีการประกอบ “กรรม” ร่วมกันขึ้นใน “จินตนาการ” แล้วสร้างผลผลิตออกมาเป็นรัฐชาติ ฟวงติดตามมาก็คือวีรบุรุษ หรือวีรสตรี⁹

สรุปได้ว่า ชาติ คือชุมชน หรือสังคมขนาดใหญ่ที่สมาชิกมีสำนึกในด้านต่างๆ ร่วมกัน และมีจินตภาพของความเป็นพวกเดียวกันที่ถูกสร้างขึ้นโดยจิตนาการ และแสดงออกมาสู่การปฏิบัติ กระบวนการสำนึกในความเป็นชาติมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่อย่างใด แต่เป็นกระบวนการผ่านทางวัฒนธรรม การสื่อสาร หรือการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดท่ามกลางคนจำนวนมาก ทั้งนี้จะมีการผ่านกระบวนการสร้างหรือปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นชาติจากความต้องการของรัฐ โดยผ่านกระบวนการศึกษาสมัยใหม่

๑) วีรบุรุษ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายคำว่า วีรบุรุษ ว่าหมายถึง

ชายที่ได้รับยกย่องว่ามีความกล้าหาญ วีรบุรุษหากแปลเป็นภาษาอังกฤษมีการใช้อย่างหลากหลายบ้างก็ใช้คำว่า “Hero” บ้างก็ใช้คำว่า “Statesman” ขึ้นอยู่กับบริบทที่ต้องการนำเสนอซึ่งคำว่า Hero สามารถใช้ได้กว้างกว่า แต่คำว่า Statesman ใช้กับบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลสำคัญของชาติ คำที่น่าจะตรงกับคำว่า Statesman ในภาษาไทยคือ รัฐบุรุษ ซึ่งในประเทศไทยเรารู้จักกันอยู่สองท่านคือ รัฐบุรุษอาวุโสคือ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ส่วนรัฐบุรุษคือท่านปรีดี พนมยงค์อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งท่านแกะนั้นมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นผู้ประทานให้ ส่วนท่านที่สองรัฐบาลเป็นผู้มอบให้

ในทางประวัติศาสตร์มีการกล่าวถึงวีรบุรุษอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์การเมืองที่มักต้องติดกับมนุษย์ที่นำพากลุ่มหรือพวกของตนไปยังเป้าหมายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง แม้แต่นักปรัชญาบางท่านยังมองว่า มนุษย์ผู้สร้างผลงานในอดีตและส่งอิทธิพลต่อชนชั้นต่อไปมานั้นคือผู้สร้างประวัติศาสตร์ ในกรอบแนวคิดที่ว่า “great man in history” หรือ “eventful man” และ “event making man” ทฤษฎีความสุดยอดของมนุษย์ที่สามารถสร้างประวัติศาสตร์มาจากนักปรัชญาคนสำคัญสองท่านคือ โทมัส คาร์ไลย์ (great man theory) และเฮเกล¹⁰ ปัญหาที่สำคัญที่พยายามตั้งคำถามก็คือ จะมีสักกี่คนที่สามารถอยู่ในคุณลักษณะที่เป็นมนุษย์ผู้สร้างประวัติศาสตร์ได้ และยังมีประวัติศาสตร์อีกหลายประเภทที่ไม่เกี่ยวกับคนคนเดียว หรือที่เกิดขึ้นกับมนุษย์อย่างเดี่ยวปัญหา

⁸ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2542., หน้า 23

⁹ แหล่งเดียวกัน, หน้า 24

¹⁰ Sidney Hook. 1992., หน้า x-xi.

อีกประการหนึ่งก็คือการยกยอให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นวีรบุรุษเขียนมาจากฝ่ายใดกันแน่ และคนคนนั้นจะเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มอื่นที่มีเชื้อชาติพันธุ์ของตนเองหรือไม่ อย่างไร แต่ที่สำคัญ ณ ปัจจุบันชาติที่แยกเป็นสัดส่วนแล้ว ภาพพจน์ความเป็นวีรบุรุษหรือวีรสตรีเกิดมาจากภาครัฐอย่างแน่นอน

พัฒนาการแบบเรียนมาเลเซีย

พัฒนาการประวัติศาสตร์ในแบบเรียนระดับมัธยมศึกษาของมาเลเซียสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะด้วยกัน กล่าวคือ ระยะก่อนเอกราช และระยะได้รับเอกราช ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระยะก่อนเอกราช

อาณานิคมอังกฤษไม่ได้มองว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่จำเป็นต้องศึกษา ในทางกลับกันมองว่าเป็น “อันตราย” และความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของตนเองอาจสร้างความเสียหายกับการปกครองและเศรษฐกิจของอาณานิคม ประวัติศาสตร์ในแบบเรียนจึงเน้นประวัติศาสตร์ของประเทศอาณานิคมเองและประวัติศาสตร์โลก¹¹ ประวัติศาสตร์โลกในความหมายของชาวตะวันตก คือ ประวัติศาสตร์อารยธรรมเอเชีย ซึ่งรวมถึง อียิปต์ อินเดีย และจีน และที่สำคัญประวัติศาสตร์ของกรีกและโรม¹²

ตลอดระยะเวลาการปกครองของอังกฤษในดินแดนมลายูจนกระทั่งยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนระดับกลางหรือระดับมัธยมศึกษาขาดความชัดเจน ในทางปฏิบัติวิชาประวัติศาสตร์มุ่งเน้นเป้าหมายทางการเมืองเท่านั้น¹³ ประวัติศาสตร์ที่ใช้สอนเป็นประวัติศาสตร์จักรวรรดิอังกฤษ (History of British Empire) หรือปัจจุบันเรียกในชื่อว่า Commonwealth อังกฤษมองว่าคนในพื้นที่ควรรับรู้วัฒนธรรมชาวอังกฤษ (ซึ่งรวมถึงประวัติศาสตร์อังกฤษด้วย) เพราะอังกฤษมองว่าความเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองสามารถสร้างสัมพันธที่ดีกับชนพื้นเมืองซึ่งจะทำให้การปกครองทำได้ง่ายขึ้น¹⁴ หลักสูตรประวัติศาสตร์ในหนังสือแบบเรียนในโรงเรียนของอังกฤษเน้นการสอนเพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลอาณานิคมได้ ขณะที่โรงเรียนมลายูกลับเน้นการสอนประวัติศาสตร์เพื่อให้รู้จักตัวตนของความเป็นมลายูที่ได้รับการตกทอดมารุ่นต่อรุ่น ซึ่งประวัติศาสตร์ที่ศึกษาในโรงเรียนมลายูจะศึกษากันโดยใช้หนังสือประเภทตำนาน (Hikayat) มาใช้ในการสอน¹⁵

ประวัติศาสตร์มลายูเริ่มเป็นรูปเป็นร่าง เมื่อมีการตั้งสถาบันฝึกหัดครู (Maktub Perguruam) ขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1918 ในรัฐมะละกาและเริ่มสอนวิชาประวัติศาสตร์หรือในชื่อว่า Tawarikh ขึ้นในสถาบันดังกล่าวโดยฝึกสอนให้ครูสอนใน

¹¹ Omar bin Mohd. Hashim. 1992. “Falsafah Pendidikan Sejarah”, in *Sejarah Dalam Pendidikan*. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka, หน้า 3. ; Khoo kay Kim. 1992. “Perkembangan Pendidikan Sejarah di Malaysia” in *Sejarah Dalam Pendidikan*. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka, หน้า 14.

¹² Khoo kay Kim. *แหล่งเดียวกัน*, หน้า 14.

¹³ *แหล่งเดียวกัน*.

¹⁴ *แหล่งเดียวกัน*, หน้า 15.

¹⁵ *แหล่งเดียวกัน*, หน้า 16-17 ; Haris Md. Jadi. 1990. *Etnik, Politik dan Pendidikan*. Kuala Lumpur : Dewan bahasa dan Pustaka, หน้า 12.

โรงเรียนชาวมลายูเป็นหลัก และยังคงมีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อมีการสอนวิชาประวัติศาสตร์โลกมลายู (Sejarah Alam Melayu) ขึ้นในสถาบันฝึกหัดครูต้นหยงมาลิม รัฐเปรัก ซึ่งได้รับการสถาปนา ในปี ค.ศ.1922¹⁶ อย่างไรก็ตาม วิชาดังกล่าวมิได้มีการสอนในโรงเรียนอื่นๆ ขณะเดียวกันประวัติศาสตร์โลกมลายูเองที่เขียนขึ้นในระยะแรกๆ โดยนักเขียนชาวอังกฤษเองกลับให้ความสำคัญกับชาวอังกฤษ เช่น Francis Light, Stamford Raffles, Hugh Low และ Frank Swettleham และ J.W.W. Birch

2. ระยะเวลาได้รับเอกราช

ในยุคเริ่มแรกของการได้รับเอกราชตำราเรียนประวัติศาสตร์มลายูที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือที่เขียนโดย Joginder Singh Jessy แม้ว่า จะพบมุมมองใหม่ๆ ในการเขียนตำราแต่ดูเหมือนว่างานเขียนของเขาได้รับอิทธิพลอย่างมากจากครูประวัติศาสตร์ของเขาที่ชื่อ K'G Tregonning หัวหน้าสาขาประวัติศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยมาลายา (ในสิงคโปร์) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1958 และบุคคลผู้นี้เป็นหนึ่งในกรรมการปรับเปลี่ยนหลักสูตรในรายวิชาประวัติศาสตร์โลก ซึ่งเป็นวิชาบังคับที่ต้องสอบเพื่อให้ได้วุฒิปริญญาตรีมัธยม (Higher Education Certificate/ ก่อนหน้านั้นใช้ Post-School Certificate)¹⁷

หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ของประเทศมาเลเซียที่ให้ความสำคัญกับรัฐมลายูเริ่มใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1959 รายวิชาประวัติศาสตร์ถูกนำมาสอนให้กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย

กล่าวคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 รายวิชาประวัติศาสตร์ที่สอนในโรงเรียนดังกล่าวนั้นเป็นรายวิชา Ilmu Tawarikh (วิชาประวัติศาสตร์) ซึ่งมีเนื้อหาประวัติศาสตร์เริ่มแรกของมนุษย การขยายอิทธิพลของชาวตะวันตกบนแผ่นดินมลายู พัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจของมลายู อารยธรรมสุเมเรีย เมโสโปเตเมีย อียิปต์ อินเดีย จีน และอื่น ๆ¹⁸ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาหลักสูตรได้ครอบคลุมเนื้อหาที่กว้างกว่า โดยจะได้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ และอารยธรรมจีน อียิปต์ ระบบฟิวด์ล เอเซียตะวันออกเฉียงใต้ การแผ่ขยายของอิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาณาจักรมะละกา ความสัมพันธ์ระหว่างยุโรปกับโลกตะวันออกและอื่น ๆ ขณะที่เนื้อหาบางส่วนเกี่ยวกับมาเลเซียเริ่มตั้งแต่อิทธิพลของชาวนูบิสและอาแจห์ และประวัติศาสตร์เกาะปีนัง¹⁹

หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์มีการปรับเปลี่ยนอีกครั้งในปี ค.ศ.1966 เนื่องจากหลักสูตรเดิมมีข้อจำกัดหลายอย่างด้วยกัน หลักสูตรปี 1966 มีเนื้อหาที่เน้นความเป็นมาเลเซียมากขึ้นกว่าเดิม แต่ความอ่อนไหวในประเทศที่เกิดขึ้นในวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ.1969 อันเป็นเหตุจลาจลระหว่างเชื้อสายมลายูและจีน จนกระทั่งมีการลอบสังหารเป็นจำนวนมาก จากเหตุการณ์ครั้งนั้นรัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างความเสมอภาคระหว่างเชื้อชาติขึ้นมา และมีแนวคิดที่จะสร้างการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา รัฐบาลได้ประกาศ Dasar Ekonomi Baru (DEB) หรือนโยบายเศรษฐกิจใหม่เพื่อสร้างการ

¹⁶ Khoo Kay Kim. แหล่งเดียวกัน, หน้า 17.

¹⁷ แหล่งเดียวกัน, หน้า 19

¹⁸ Santhiram, R. 1978. "The Development of History Teaching in School in Peninsular Malaysia (1905-1978) An Examination of the Syllabuses and Textbooks" M.Ed. Thesis, Universiti Sains Malaysia.

¹⁹ Hazri Jamil. 2003. Teknik Mengajar Sejarah. Pahang : PTS Publications and Distributors Sdn. Bhd, หน้า 18.

บูรณาการของคนในชาติ (national integration) ผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวรัฐบาลมาเลเซียได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรอีกครั้งในปี ค.ศ.1973 ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าหลักสูตรที่มีอยู่เดิมไม่เหมาะสมอีกต่อไป เนื่องจากหลักสูตรเดิมให้ความสำคัญกับความรู้ ประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว ไม่ได้พัฒนาความคิด²⁰ หลักสูตรประวัติศาสตร์ใหม่ให้ความสำคัญกับการสร้างจุดยืน (affective) มากกว่าจะให้ความสำคัญกับความรู้ (cognitive) ทั้งนี้สามารถศึกษาจากเป้าหมายหลักของหลักสูตรในภาพรวมที่เน้นคำว่า “ความเป็นเรา” “ความเข้าใจระหว่างชนชาติที่ต่างกัน” และ “ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์” ซึ่งจะไม่มีในหลักสูตรเดิม²¹

อย่างไรก็ดีการปรับเปลี่ยนทางการศึกษาได้เกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อทางรัฐบาลมาเลเซียเห็นว่าหลักสูตรที่มีการใช้เกือบสองทศวรรษนั้นไม่มีความทันสมัย และไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป กระทั่งในเดือนกันยายน ค.ศ.1974 รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างนโยบายการศึกษาแห่งชาติซึ่งมี ดร.มหาธีร์ โมฮัมหมัด เป็นประธานคณะกรรมการดังกล่าว โดยมีรายงานที่ออกมาจากคณะกรรมการดังกล่าวในปี ค.ศ. 1979 ประเด็นที่ได้ให้ความสำคัญกับการรายงานจากคณะกรรมการชุดนี้ก็คือ ระบบการศึกษาที่สามารถสร้างคนให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการและตอบสนอง

เจตนารมณ์ของรัฐได้ และในการเสริมสร้างเอกภาพของคนในชาติมาเลเซียนั้น การศึกษาจะเป็นตัวขับเคลื่อนในการการดูแลและอบรมนักเรียนในโรงเรียนให้รักในความเป็นเอกภาพ²²

รัฐบาลมาเลเซียสามารถผลักดันให้มีหลักสูตรฉบับใหม่ในระดับประถมศึกษาเรียกอย่างเป็นทางการว่า Kurikulum Baru Sekolah Rendah (หลักสูตรใหม่ระดับประถมศึกษา) ในปี ค.ศ.1983 และหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาเรียกว่า Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (หลักสูตรบูรณาการโรงเรียนมัธยมศึกษา) ในปี ค.ศ.1989 ในส่วนของรายวิชาประวัติศาสตร์ รายงานคณะกรรมการดังกล่าวได้ระบุเป็นการเฉพาะถึงความจำเป็นในการทำให้นักเรียนเข้าใจพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ประเทศในบางมุมมอง เช่น การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ เป็นต้น ในประเทศหนึ่งที่มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ ความตระหนักต่อประวัติศาสตร์พหุสังคมอย่างที่มีในประเทศมาเลเซีย²³ หลักสูตรใหม่ที่ประกาศในปี ค.ศ.1989 (KBSM) สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกันหลักสูตรนี้ได้ให้ความสำคัญกับรายวิชาประวัติศาสตร์อย่างมากและให้ถือว่าเป็นวิชาแกนที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Tingkatan 1 - Tingkatan 5) และให้ประวัติศาสตร์เป็นวิชาบังคับวิชาหนึ่งในการสอบ

²⁰ Asiah bte Abu Samah. 1979. “Perkembangan Sukatan Pelajaran Sejarah di Sekolah-sekolah di Malaysia”, in *Sejarah dalam Pendidikan*// . Kuala Lumpur: Ptn. Sdn. Bhd. , หน้า 75-76

²¹ แหล่งเดียวกัน.

²² Mohamad Rodzi Abd Razak. 2009. “Pembinaan Negara Bangsa Malaysia : Peranan Pendidikan Sejarah dan Dasar Pendidikan Kebangsaan.” *JEBAT* , 36, หน้า 100.

²³ Hazri Jamil. แหล่งเดียวกัน, หน้า 19-20.

เข้ามหาวิทยาลัย นอกจากนี้รายวิชาพลเมือง (Civic) ซึ่งก่อนหน้านั้นเป็นวิชาแกนได้นำเนื้อหามาผนวกเป็นส่วนหนึ่งของวิชาประวัติศาสตร์ และถือว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องเพราะวิชาทั้งสองดังกล่าวสามารถบูรณาการได้เป็นอย่างดี²⁴

วาทกรรมเรื่องของชาติ

ในเรื่องของชาติ ตำราเรียนมาเลเซียที่ถ่ายทอดออกมาโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียวได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่ารัฐ-ชาติของมาเลเซียมีจุดเริ่มต้นมาจากรัฐมะละกา แม้จะมีรัฐอื่นๆ ในช่วงสมัยเดียวกัน หรือก่อนหน้านั้น แต่มันไม่ได้สำคัญเท่ากับรัฐมะละกา แบบเรียนไม่ได้ยึดติดว่ารัฐมะละกาจะมีผู้ก่อตั้งมาจากไหน หรือสืบสาวราวเรื่องย้อนหลังไปอีกว่ามาจากแหล่งกำเนิดใด ซึ่งก็ย่อมชัดเจนแล้วว่ามาจากสุมาตรา กระนั้นก็ตามก็ยังพยายามมองในด้านบวกว่า ยังไงเสียก็เป็น “มลายู” เหมือนกัน

เหตุผลของการไม่เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ก่อนหน้ามะละกาอยู่ตรงที่ว่าข้อมูลเกี่ยวกับมะละกา และรัฐมลายูอื่นๆ ในแหลมมลายูอยู่น้อยนิด เหมือนที่นักวิชาการประวัติศาสตร์มลายูยุคโบราณประสบปัญหาอยู่ แต่ไม่ได้หมายความว่า มันไม่มีเลยจนไม่สามารถประติดประต่อเรื่องราวก่อนมะละกาได้ โดยเฉพาะข้อมูลเชิงโบราณคดีก็พอจะสนับสนุนข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ได้²⁵

แม้จะเป็นเรื่องเก่า ๆ ที่ย้อนกลับมาเล่าใหม่ แต่ประสบการณ์ในอดีตจากแบบเรียนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อคิดคำนึง และปฏิบัติตาม

โดยเฉพาะที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับมะละกาซึ่งจะมีหัวข้อย่อยในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบาทของกษัตริย์ ด้วยเหตุผลว่าปัจจุบันสถาบันกษัตริย์ยังคงอยู่ในโครงสร้างหนึ่งทางสังคม และการเมืองของมาเลเซีย การให้ความสำคัญสถาบันกษัตริย์ แต่ก็ไม่ได้ละเลยบทบาทของประชาชนในคราวเดียวกัน²⁶ สิ่งเหล่านั้นถือเป็นการตอกย้ำแบบฉบับเฉพาะ (stereotype) ของรัฐ-ชาติมาเลเซียที่ไม่อาจแยกออกจากระบบของสังคมได้ และได้รับรองด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญอีกด้วย

เหล่านี้แสดงถึงความพยายามในการขยายพื้นที่ของรัฐ-ชาติมาเลเซียให้มีตัวตนในแง่ขององค์ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ พยายามสร้างภาพที่นำไปให้มีความชัดเจน และมีความเชื่อมโยงกันอย่างไม่มีที่ติดกับอดีตของทุกพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภูมิศาสตร์ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม แม้ว่าอดีตของแต่ละพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อาจมีความแตกต่างกันออกไป

ตลอดทั้งเล่มของหนังสือได้พยายามสร้างจิตสำนึกในการรักชาติ รักแผ่นดินเกิด และมาตุภูมิ (Patriotism) ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ ในหนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ แนวคิดเรื่องนี้เริ่มมาให้ความสำคัญในยุคที่มหาธีร์ยังคงดำรงตำแหน่งสูงสุดของประเทศ เพราะตามความเห็นของนักวิชาการประวัติศาสตร์ท่านหนึ่งได้ระบุว่าหนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าวได้รับการคัดกรองโดยท่านมหาธีร์เอง และท่านได้เน้นย้ำว่าที่ผ่านมานี้หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ยังมีจุดอ่อนในเรื่องการเสริมเนื้อหาที่แทรกแนวคิด

²⁴ Hazri Jamil. แหล่งเดียวกัน, หน้า 20.

²⁵ สัมภาษณ์ Abu Talib Ahmad ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยไซนมาเลเซีย

²⁶ Ahmad Fauzi et al. แหล่งเดียวกัน.

ความรักชาติ²⁷ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในแบบเรียนนี้ก็
หรือในการอบรม หรือ การสอนวิชาที่ครูทางด้าน
ประวัติศาสตร์ทางรัฐบาลได้พยายามให้ครูผู้สอน
เน้นย้ำแนวความคิดการรักชาติเป็นอย่างมาก²⁸

ถ้อยคำที่สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนในประเด็น
นี้ก็คือ การใช้คำว่า “พวกเรา” หรือ “ท่านทั้งหลาย”
นั่นก็คือประชาชนชาวมาเลเซีย นอกจากนี้ถ้า
สังเกตในหนังสือแบบเรียนมัธยมศึกษาในระดับชั้น
ปีที่ 2 มีถ้อยคำเฉพาะในแต่ละบทว่าจะปลูกฝัง
แนวความคิดรักชาติ (Patriotism) ในประเด็นย่อยๆ
อะไรบ้าง อย่างเช่นในบทที่ 1 เรื่องรัฐมาลายาเป็น
แหล่งยุทธศาสตร์ที่ดีได้ส่งเสริมการเข้าครอบครอง
และการเป็นอาณานิคมของอังกฤษ โดยได้เน้นย้ำ
ประเด็นการรักชาติดังต่อไปนี้ 1) การให้ความสำคัญ
และการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของรัฐ 2)
ให้พึงระวังอิทธิพลจากภายนอก 3) ความสามารถ
ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และ 4) ความชาญ
ฉลาดในการคิดอ่านและการตอบโต้ เหล่านี้ได้
กำหนดมาด้วยความตั้งใจให้เกิดขึ้นกับ “พวกเรา”
หรือประชาชนชาวมาเลเซีย

แม้จะเป็นหนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์
แต่ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่
ความเชื่อทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ของคน
มลายูและคนดั้งเดิมอีกด้วย ทั้งนี้การเข้าใจ
สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะยอม

หมายถึงการเข้าใจวัฒนธรรมของคนต่างชาติพันธุ์
ต่างวัฒนธรรม เพื่อจะสามารถอยู่ร่วมกันอย่าง
สันติ ขณะที่เจ้าของวัฒนธรรมจะสามารถรักษา
อัตลักษณ์แห่งชาติให้คงอยู่ตลอดไป²⁹ โดยที่
วัฒนธรรมมลายูถือเป็นวัฒนธรรมหลักที่ชนชาติ
อื่นในมาเลเซียจำเป็นต้องเรียนรู้ อาจกล่าวได้ว่า
วัฒนธรรมมลายูเป็นวัฒนธรรมหลักของชาติ

วาทกรรมในเรื่องที่เกี่ยวกับอาณานิคม
และเพื่อนบ้านมีนัยยะความเป็น “ศัตรู” และ
“สหาย” ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันไป สำหรับ
อดีตอาณานิคมตะวันตกไม่ว่าจะเป็นโปรตุเกส
ฮอลแลนด์ และอังกฤษ ที่เข้ามาปกครองดินแดน
แห่งนี้ ในหนังสือแบบเรียนถือว่าเป็นผู้ “บุกรุก”³⁰
ทั้งนี้มองในด้านการเข้ามาของอาณานิคมต่างๆ
เหล่านั้นก็เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์ และการเก็บ
เกี่ยวผลประโยชน์และทรัพยากรที่มีอยู่มากมายใน
ดินแดนแห่งนี้ และตลอดช่วงเวลาของการเป็น
อาณานิคมของตะวันตกนั้นจะแสดงให้เห็นว่าเป็น
เช่นนั้นจริง³¹

ต่างจากกรณีของญี่ปุ่นและสยาม หรือ
ไทย ญี่ปุ่นไม่ได้อยู่ในสถานภาพของอาณานิคม
แต่เป็นเพียงผู้เข้ามาอยู่ในช่วงเวลาสั้นๆ ขณะที่
สยามเป็นเพื่อนบ้านที่ดีและเพื่อรักษาความ
สัมพันธ์ที่ดีจึงต้องรักษาน้ำใจโดยการส่งเครื่องราช
บรรณาการให้กับรัฐสยาม มีเพียงรัฐเคดะห์เท่านั้น

²⁷ Abu Talib Ahmad. 2005. “Zaman Pra-Melaka/Pra-Islam dan Identiti Politik Melayu.”, in *Malaysia: Sejarah dan Kenegaraan dan Politik*, Abdul Rahman Haji Ismail (ed.). Kuala Lumpur: DBP, หน้า 15-21.

²⁸ สัมภาษณ์ Dr.Siti Hawa ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไซเบอร์มาเลเซีย

²⁹ Ahmad Fauzi et al. *แหล่งเดียวกัน*, หน้า 175.

³⁰ Sandra Khor Manikham. 2004. “Textbooks and Nation Construction in Malaysia”, paper presented at the 18th Conference of International Association of Historians of Asia (IAHA), December 6-10, Academia Sinica, Taipei, Taiwan หน้า 79. และ Virginia Hooker. 2003. *Short History of Malaysia*. NSW: Allen & Unwin, หน้า 3.

³¹ รายละเอียดในหนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ในบทที่ 1-6

ที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ แต่จากการต่อสู้อย่างแข็งขันของชาวเคดะห์ทำให้สยามยอมถอนกำลังออกจากรัฐเคดะห์

วาทกรรมเรื่องของวีรบุรุษ

ประวัติศาสตร์แห่งชาติย่อมไม่อาจละเว้นการกล่าวถึงวีรบุรุษ เพราะตลอดช่วงเวลาของการเดินทางของประวัติศาสตร์แห่งชาติย่อมต้องผ่านพ้นช่วงเวลาแห่งการต่อสู้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธ หรือในรูปแบบอื่นๆ ก็ตาม ยิ่งหากเป็นรัฐที่เคยเป็นอาณานิคมตะวันตกมาก่อนย่อมต้องผ่านพ้นช่วงเวลาการต่อสู้มากขึ้นไปอีก ท่ามกลางการต่อสู้ และการนำรัฐ-ชาติให้ผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติย่อมต้องมีผู้นำและผู้ที่มีบทบาท และได้รับการบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์ว่าเป็นบุคคลที่น่ายกย่อง และเป็นวีรบุรุษแห่งชาติในประเทศอินโดนีเซียได้มีวีรบุรุษอย่างซูการ์โน ประเทศกัมพูชามีวีรบุรุษอย่างพระบาทสมเด็จพระนโรดมสีหนุในฐานะ “พระมหาวีรบุรุษแห่งชาติ”³² ประเทศเวียดนามมีวีรบุรุษอย่างโฮจิมินห์ในฐานะ “วีรบุรุษผู้รวมชาติเวียดนาม”³³ และประเทศพม่ามีวีรบุรุษอย่าง “นายพลออง ซาน” ซึ่งถือเป็นวีรบุรุษผู้กอบกู้เอกราช³⁴ กล่าวโดยสรุปก็คือ ถ้ามีประวัติศาสตร์แห่งชาติแล้วย่อมมีวีรบุรุษ

ตามความหมายของคำว่าวีรบุรุษ โดยทั่วไปย่อมเข้าใจได้ว่า ผู้ที่ทำคุณงามความดี เป็นผู้ที่สังคมให้การยอมรับและยกย่องถึงเกียรติคุณความเป็นวีรบุรุษจึงอยู่ที่การกระทำที่เป็นตัวกำหนด และเป็นการกระทำที่เห็นผลอย่างชัดเจน

อาจจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ตาม แต่จากการกระทำของบุคคลนั้นได้ส่งอิทธิพลมายังคนรุ่นต่อมา ผู้ที่เป็นวีรบุรุษที่แท้จริงย่อมไม่คาดคิดว่าตนเองจะเป็นที่ยอมรับในฐานะวีรบุรุษ แต่ด้วยการกระทำที่สัตย์จริง ซื่อตรง และทำเพื่อคนส่วนใหญ่อย่างนี้จึงสามารถเรียกว่าเป็นวีรบุรุษ ดังนั้นวีรบุรุษจึงเป็นผู้สร้างวาทกรรมขึ้นมาที่คนหมู่มากให้การยอมรับแม้ว่าอีกส่วนหนึ่งอาจจะไม่ยอมรับในฐานะเป็นวีรบุรุษก็ตาม นอกจากนี้ชัยชนะ หรือความพ่ายแพ้ย่อมเป็นตัวกลางในการตัดสินว่าบุคคลใดจะเป็นวีรบุรุษหรือไม่ เพราะหากบุคคลหนึ่งสามารถเอาชนะบุคคลอีกคนหนึ่งย่อมต้องมีทั้งวีรบุรุษ และผู้ต่อต้าน หรือ กบฏ ในคราวเดียวกัน ดังนั้นในกรณีประเทศเซนต์แอนด์คน ๆ หนึ่งอาจเป็นได้ทั้งวีรบุรุษ และผู้ต่อต้าน หรือผู้ถูกรานในคราวเดียวกัน อย่างเช่นกรณีของไทยกับพม่าที่มีวาทกรรมที่ขัดแย้งกันเพราะพม่ามองไทย (สยาม) สมัยอยุธยาว่า “ภัยโยคะยา” ขณะที่ไทยก็มองว่าพม่าเป็นภัยร้ายแรงต่อไทยเช่นกัน และทุกครั้งที่มีการต่อสู้ระหว่างกันย่อมต้องเกิดวีรบุรุษของตนเองในขณะที่อีกฝ่ายที่เป็นศัตรูย่อมหมายถึงผู้ถูกราน หรือผู้ร้าย

วาทกรรมในเรื่องของวีรบุรุษของประเทศมาเลเซียในแบบเรียนประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และถือเป็นวีรบุรุษที่เป็นตัวแทนของรัฐใดรัฐหนึ่งที่ต้องเผชิญหน้ากับศัตรูของชาติในอดีต หนังสือแบบเรียนมิได้นิยามเรื่องของวีรบุรุษอย่างตรงไปตรงมา วาทกรรมเรื่องของวีรบุรุษสะท้อนออกมาในรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

³² ซา อวม ไผ เฟง และโสม อิม. 2546. *ประวัติศาสตร์กัมพูชา แบบเรียนเขมรที่เกี่ยวข้องกับไทย (แปลโดย ศานติ ภักดีคำ)*. กรุงเทพฯ: มติชน, หน้า 120.

³³ ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2550. *ประวัติศาสตร์เวียดนามในแบบเรียนชั้นประถม*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, หน้า 53.

³⁴ วิรัช นิยมธรรม. 2551. *คิดแบบพม่า ว่าด้วยชาติ และวีรบุรุษในตำราเรียน*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, หน้า 203-205.

1. วีรบุรุษอันเป็นตัวแทนของรัฐ ซึ่งประกอบขึ้นมาเป็นมาเลเซียปัจจุบัน การต่อสู้กับเหล่าอาณานิคม หรือผู้รุกรานรัฐต่างๆ ที่ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของมาเลเซีย ถูกนำเสนอในภาพของตัวแทนแห่งรัฐ วีรบุรุษที่เป็นตัวแทนของรัฐ อาจจะไม่ได้กล่าวถึงทุกรัฐของมาเลเซีย แต่หยิบยกเอาวีรบุรุษบางท่านที่มีส่วนสำคัญในการต่อสู้เพื่อปกป้องดินแดน และความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในช่วงอาณานิคมตัวอย่างเช่น เร็นตัป (Rentap) วีรบุรุษเชื้อสายอิบัน (Iban) ในรัฐซาราวัก ที่รวบรวมผู้คนต่อสู้กับพวก Brooke ในปี ค.ศ. 1853³⁵ ดาโต๊ะมหาราชา เลลา (Dato' Maharaja Lela) ขุนนางรัฐเปรัก ได้ต่อสู้กับข้าหลวงอังกฤษที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของสุลต่านเปรัก และการเก็บภาษีแบบใหม่ที่สร้างความไม่พอใจให้กับคนในพื้นที่ นอกจากนี้ทั้งสองคนดังกล่าวยังมีอีกหลายท่านประกอบด้วยดาโต๊ะ บาฮามัน (Dato' Bahaman/ปาหัง) มัดซาและสุ (Mat Salleh/ซาบารห์) โต๊ะยังโฆ๊ะ (Tok Janggut/ กลันตัน) ฮัจญี อับดุลเราะฮ์มาน ลิมบง (Haji Abdul Rahman Limbong/ ตรังกานุ) และวาริฟ มาซาฮาไซร์ (Sharif Masahor/ ซาราวัก)

2. วีรบุรุษอันเป็นตัวแทนของรัฐชาติมาเลเซีย ที่มีชีวิตประวัติการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราช หรือเป็นบุคคลยุคแรกๆ ที่พยายามเรียกร้องความเป็นธรรม บุคคลที่กล้าแสดงออกในการสร้างแนวคิดชาตินิยม ซึ่งจากจุดนี้เองที่ได้ขับเคลื่อนไปสู่การเรียกร้อง และการได้มาซึ่งเอกราชของมาเลเซีย วีรบุรุษในภาพที่ใหญ่กว่ารัฐ สะท้อนออกมาทั้งในแง่ของบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการจัดตั้งองค์กรสำคัญๆ เพื่อเป็นตัวแทนของชนชาติ หรือกลุ่มผลประโยชน์ใดก็ตามแต่ซึ่งต่อมาได้กลายเป็น

องค์กรหลักในการเรียกร้องเอกราช โดยเฉพาะองค์การสหภาพมาลายูแห่งชาติ (United Malays National Organization/ UMNO) ซึ่งปัจจุบันเป็นพรรคการเมืองรัฐบาลของมาเลเซีย หรือในแง่ของการต่อสู้โดยตัวบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการต่อสู้ผ่านการเขียนข้อความ บทความ หรือการพูดคุยในที่สาธารณะ

นอกจากวาทกรรมเรื่องของวีรบุรุษที่สะท้อนออกมาผ่านชีวิตประวัติสั้นๆ แล้ววีรบุรุษดังกล่าวยังกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการต่อสู้ที่สำคัญให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้คิด และตระหนักในการรักษาที่ดินแดนของตนเอง สัญลักษณ์อันเป็นตัวแทนการต่อสู้ดังกล่าวมีในรูปแบบของอนุสาวรีย์ ชื่อสถานที่ ชื่อถนน ชื่อหมู่บ้าน ชื่ออาคารสถาน เช่นอนุสาวรีย์วีรบุรุษแห่งซาราวัก ถนนเร็นตัป อนุสาวรีย์วีรบุรุษมาลายูในรัฐเปรัก เป็นต้น

การสร้างอนุสาวรีย์ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นการสร้างอำนาจทางวาทกรรมให้มีตัวตน เพราะลำพังการนำเสนอผ่านประวัติศาสตร์ และการบอกเล่าเรื่องราว หรือชีวิตประวัติ เพียงด้านเดียว อาจไม่ส่งผลต่อการยอมรับโดยเฉพาะในระยะยาว จึงได้มีการสร้างสื่อที่มีความต่อเนื่องและถาวร เพราะสัญลักษณ์ต่างๆ จะสามารถตราตรึงอยู่ในความทรงจำของผู้คนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ทัศนคติและความรู้ความเข้าใจที่มีต่อวีรบุรุษนั้นมีความคงสภาพไว้ได้

สัญลักษณ์สำคัญๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคปฏิบัติของอำนาจทางวาทกรรม นอกจากที่พบในรูปแบบอื่นๆ ที่ภาครัฐพยายามถ่ายทอดออกมา เพื่อสร้างงานให้เป็นเอกภาพ และมีความ

³⁵ Masariah binti Mispari *et al.*. 2009. *Sejarah Tingkatan 2*. Kuala Lumpur: DBP, หน้า 169.

เชื่อมโยงกันเป็นเรื่องราวเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเชิดชูวีรบุรุษที่ต้องการสื่อ พยายามตอกย้ำความอุตสาหพยายามของบรรดาวีรบุรุษดังกล่าว แม้ว่าการต่อสู้ของพวกเขาอาจไม่ได้นำมาซึ่งชัยชนะ แต่พวกเขามีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว มีความรักชาติรักมาตุภูมิ และแผ่นดินเกิดจากการถูกรบอบงำโดยชนชาติอาณานิคม

ภาพของวีรบุรุษไม่ได้จำกัดเฉพาะชาวมลายูเท่านั้น แต่หมายถึงชนชาติอื่นด้วย ขณะเดียวกันก็ไม่ละทิ้งบทบาทของสตรีที่ลุกขึ้นมาต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่กับเพศชาย ตรงนี้สะท้อนถึงการไม่ปิดกั้นความสำคัญของชนชาติอื่นๆ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองมาเลเซียทั้งในอดีตและปัจจุบัน ส่วนบทบาทของสตรีแม้จะมีไม่มากแต่ก็พยายามสะท้อนออกมาด้วย เช่นกรณีการต่อสู้ของเจ๊ะ มัซนะฮ์ (Che Maznah) แกนนำกลุ่มสตรีที่ลุกขึ้นมาต่อต้านแผน Malayan Union ซึ่งในแง่ของโครงสร้างยังมีอาณานิคมอังกฤษเป็นผู้ปกครองอยู่

ในช่วงที่กำลังเรียกร้องเอกราชภาพของวีรบุรุษที่สะท้อนออกมาจากแบบเรียน คือ วีรบุรุษผู้เรียกร้องความปรองดองให้เกิดขึ้นระหว่างชนชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน โดยอย่างน้อยที่สุดมาจาก 3 ชาติพันธุ์หลัก คือมลายู จีน และอินเดีย ทั้งนี้โดยกระบวนการปรองดองและการทำงานร่วมกันจะเป็นการเปิดทางสู่การเจรจาเพื่อเอกราชจากอังกฤษได้ ที่สำคัญคืออังกฤษมีความเชื่อมั่นว่าสถานการณ์ทางการเมืองจะมีความมั่นคงสามารถรักษาประโยชน์ และการค้าขายของอังกฤษมิให้เกิดปัญหาได้³⁶

ผู้นำของตัวแทนชาวมลายูจากพรรค UMNO ชาวจีนจากพรรค MCA และชาวอินเดียจากพรรค MIC ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด และมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ภายใต้ความร่วมมือของพรรคทั้งสามนี้เองได้เป็นตัวแทนเดินทางไปยังลอนดอนเพื่อเจรจาให้มีการปกครองตนเองปราศจากการแทรกแซงของอังกฤษ รวมไปถึงความพยายามในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรก ซึ่งอังกฤษเห็นว่ามีความเป็นไปได้และสามารถทำให้สถานการณ์ทางการเมืองมีความมั่นคง

บทบาทและความพยายามอย่างต่อเนื่องจนสามารถประกาศเอกราชได้ในปี ค.ศ. 1957 ด้วยการมีรัฐธรรมนูญเป็นของตนเองถือเป็นประเทศอิสระที่สมบูรณ์แบบด้านดินแดน ประชาชน และอำนาจอธิปไตย ทั้งในและต่างประเทศ ทั้งทางด้านการเมือง และการทหาร แบบเรียนได้เชิดชูชนชั้นนำจากทั้งสามพรรคที่สามารถสร้างเอกภาพภายในรัฐโดยปราศจากการหลังเลียด สามารถทำให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความเป็นพลเมือง ภาษาแห่งชาติ สถานภาพของศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นๆ เหล่านี้เป็นบทบาทที่นำภัยย่องเป็นอย่างยิ่ง และเยาวชนรุ่นใหม่สมควรสำนึกไว้³⁷

สรุป

ประวัติศาสตร์ในแบบเรียนของประเทศมาเลเซียเป็นความพยายามถ่ายทอดความรู้ที่แทรกซึมแนวคิดและความตระหนักต่อการรักชาติ (Patriotism) และความมีเอกภาพภายในรัฐ

³⁶ Ramlah Adam, Abdul Hakim bin Samuri dan Muslimin bin Fadzil. 2009. *Sejarah Tingkatan 3*. Kuala Lumpur: DBP Sejarah Tingkatan 3, หน้า 134.

³⁷ แหล่งเดียวกัน, หน้า 158.

(Perpaduan Negara) แม้ว่าประเทศมาเลเซีย จะเริ่มต้นด้วยการเป็นรัฐมลายู แต่ด้วยการผ่านพ้น ประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยเฉพาะในช่วงที่ มาเลเซียถูกอาณานิคมต่างชาติเข้าครอบงำเป็น เวลานานหลายศตวรรษ ได้ทำให้โครงสร้างทาง สังคมเปลี่ยนไปจากสังคมเดี่ยวมาเป็นสังคมพหุ วัฒนธรรม มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงชาติพันธุ์อื่น ในการขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้า จึงต้องรักษา เสถียรภาพในรัฐให้ได้มากที่สุด ขณะที่ความเป็น เจ้าของพื้นที่ก็ยังคงรักษาไว้เช่นกัน

แม้ว่าประวัติศาสตร์ในแบบเรียนจะมี วัตถุประสงค์เฉพาะกาลที่ต่างจากประวัติศาสตร์ เชิงวิชาการที่นักประวัติศาสตร์พยายามศึกษา ค้นคว้าและมีบางประเด็นที่มีการวิเคราะห์หรือ แม้แต่มีข้อเท็จจริงที่ต่างออกไปจากข้อเท็จจริงที่ พบในประวัติศาสตร์แบบเรียน แต่รัฐมีความ จำเป็นต้องคงเนื้อหาไว้จนกว่าจะมีคำอธิบายที่ ชัดเจนและต้องขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของประเทศ ชาติด้วย

วาทกรรมของประวัติศาสตร์ของชาติ การสร้างชาติ และวีรบุรุษที่ปรากฏในแบบเรียน เป็นวาทกรรมอย่างหนึ่งที่ขึ้นอยู่กับบริบทและ

สายสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับอำนาจ กล่าวคือ ผู้ใดก็ตามที่มีสิทธิกำหนดว่าสิ่งใด คือ “ความรู้” ซึ่งในที่นี้ก็คือรัฐบาลมาเลเซีย โดยกระทรวงการ ศึกษา นับว่าเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดกรอบ ความคิดของสังคมเพื่อให้สังคมเห็นพ้องไปในทาง เดียวกัน อาจพิจารณาได้ว่าการศึกษาวาทกรรม นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาวาทกรรมของผู้ที่มี “อำนาจ” กำหนด กรอบความรู้ เมื่อพิจารณาเรื่องของการวาทกรรมแล้ว ความจริงต่างๆ จึงอยู่ในสถานะที่เรียกว่า “ระบอบ แห่งความจริง” (Regime of truth) เนื่องจากการที่ คนกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าสิ่งใดเป็นความจริงนั้น ต้องการ ระเบียบวินัย และข้อบังคับที่ทำให้คนทุกคนเห็น พ้องไปในทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ระเบียบวินัย และข้อบังคับนั้นอาจจะไม่ได้แสดงออกในรูปแบบ ของการลงโทษและการให้รางวัลโดยตรง เช่น การ ออกกฎหมายบังคับ แต่อาจจะแสดงออกผ่าน ปฏิบัติการทางวาทกรรม (discursive practice) ซึ่งอาจจะเคลือบแฝงมาในรูปของตัวบทที่รายล้อม และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตเราโดยเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ ละคร โทรทัศน์ โฆษณา และ วรรณกรรม

การควบคุมแนวคิด

ทางศาสนาที่บิดเบือนในรัฐกลันตัน :

กรณีศึกษาการควบคุมดูแลกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดี¹

อิบรอเฮม สือแม²

ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์และระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนาบ้านเมืองให้เกิดความสงบสุข ความเป็นเอกภาพและความมั่นคงทางสังคมเป็นวาระสำคัญยิ่งที่ทุกๆ รัฐบาล ทั้งในและนอกประเทศ ได้หยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในการแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศพหุสังคม มีความหลากหลายทางศาสนา ความเชื่อ แนวคิดและวัฒนธรรม ความหลากหลายเหล่านี้หากไม่ได้รับการกำกับดูแลจากรัฐบาลอย่างถูกต้อง อาจสร้างความแตกแยกในสังคมได้ทุกเมื่อ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเกิดความคิดที่จะทำการวิจัยเรื่องการควบคุมดูแลแนวคิดทางศาสนาที่บิดเบือน เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปพิจารณาต่อไป

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาเรื่องการควบคุมดูแลแนวคิดทางศาสนาที่บิดเบือน ในการศึกษาเรื่องนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีที่มีอยู่ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นกลุ่มแนวคิดที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานและเป็นกลุ่มแนวคิดที่ทางสำนักงานพัฒนาอิสลามแห่งมาเลเซีย (JAKIM) ได้วินิจฉัยว่าบิดเบือน ซึ่งการศึกษาครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

¹ สรุปและเรียบเรียงมาจากการวิจัยเรื่อง “การควบคุมดูแลแนวคิดทางศาสนาที่บิดเบือนในรัฐกลันตัน : กรณีศึกษาการควบคุมดูแลกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดี” ของ อิบรอเฮม สือแม ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเป็นบทความที่ใช้ประกอบการบรรยายของผู้วิจัยในการประชุมเวที สกว. (TRF Forum) เรื่อง “วาทกรรมการสร้างชาติ การสร้างพลเมืองดี และ การควบคุมดูแลแนวคิดทางศาสนาที่บิดเบือนของมาเลเซีย: นัยต่อประเทศไทย” เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2553

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

- ▶ นโยบายและแนวทางการควบคุมแนวคิดบิดเบือน
- ▶ ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดี
- ▶ การกำกับดูแลกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการศึกษาภาคสนาม ที่มุ่งวิเคราะห์เห็นนโยบายและแนวทางการทำงานของรัฐบาลรัฐกลันตันที่นำโดยพรรคพาส (PAS) ในการกำกับดูแลกลุ่มแนวคิดทางศาสนาที่ถูกวินิจฉัยโดยยาكيم (JAKIM) ว่าเป็นแนวคิดที่บิดเบือน

วิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารรัฐกลันตัน ผู้บริหารพรรคพาส เจ้าหน้าที่รัฐ อดีตผู้บริหาร ผู้นำแนวคิดสมาชิกกลุ่มแนวคิด สมาชิกในชุมชนรอบข้าง

ผลการวิจัย

1. นโยบายและแนวทางการควบคุมแนวคิดบิดเบือน

1.1 นโยบายของรัฐบาลรัฐกลันตัน

รัฐบาลรัฐกลันตันมี 3 นโยบายหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งการมุ่งเปลี่ยนรัฐกลันตันให้เป็นรัฐอิสลาม (Islamic State) เป็นหนึ่งในสามนโยบายดังกล่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมแนวคิดบิดเบือน โดยการออกกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ บนพื้นฐานหลักกฎหมายอิสลาม และนำมาใช้แทนกฎหมายทั่วไป รัฐบาลมีสโลแกน [MBI : Membangun Bersama Islam] (พัฒนาด้วยวิถีอิสลาม) เป็นแนวคิดสำคัญของพรรคพาสในการปกครองและบริหารบ้านเมืองบนพื้นฐานหลักการอิสลาม แนวคิด MBI ประกอบ

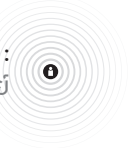
ด้วย 3 หลักการ คือ 1) Ubudiah หมายถึง มนุษย์เป็นบ่าวแห่งอัลลอฮ์ที่ต้องเคารพภักดีต่อพระองค์เพียงผู้เดียว 2) Mas'uliah หมายถึง ความรับผิดชอบที่เป็นแนวทางการทำงานของแต่ละบุคคล มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานเพื่อพระองค์ 3) Itqan หมายถึง การทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รัฐบาลรัฐกลันตันที่นำโดยพรรคพาส (PAS) ได้นำนโยบายทั่วไปมาใช้ในการกำกับดูแลกลุ่มแนวคิดต่างๆ ที่มีอยู่ในรัฐกลันตันด้วยการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยบังคับใช้กฎหมายอิสลามมาใช้แทนกฎหมายทั่วไปในรัฐกลันตัน ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นพรรคพาสมองว่าต้องเริ่มจากการสร้างความถูกต้องในเรื่องอากีดะห์ (หลักการศรัทธา) ฟิกเราะห์ (ความคิด) และ อัคลาาก (จริยธรรม) บนพื้นฐานหลักการอิสลามที่มีอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอานและสุนนะห์ของท่านนบี (แบบฉบับของท่านศาสนทูต)

1.2 แนวทางการควบคุมแนวคิดบิดเบือน

การควบคุมแนวคิดบิดเบือนในรัฐกลันตันเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามแห่งรัฐกลันตัน (Majlis Agama Islam Kelantan) โดยมอบหมายให้กรมกิจการศาสนาอิสลาม (Jabatan Halehwal Agama Islam) เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง แต่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและฝ่ายต่างๆ ที่อยู่ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการศาสนาอิสลามแห่งรัฐกลันตัน ประกอบด้วย 1) กรมกิจการศาสนาอิสลาม 2) แผนกอากีดะห์และชาร์อิอะห์ ฝ่ายวิจัย 3) ฝ่ายบังคับคดี 4) ฝ่ายรับคำฟ้อง 5) ฝ่ายตะวะห์ 6) ศาลชาร์อิอะห์

ท่านสุลต่าน (กษัตริย์ของแต่ละรัฐ) เป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการเรื่องเกี่ยวกับศาสนาในแต่ละรัฐ ดังนั้นพระองค์จะอนุญาตและ

เห็นชอบในการกำกับดูแลแนวคิดบิดเบือนในรัฐกลันตันโดยมอบอำนาจการบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าวให้กับกรมกิจการศาสนาอิสลามเป็นผู้ดูแล

ในการควบคุมแนวคิดบิดเบือนทางศาสนา มี 8 ขั้นตอนหลัก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนแรก การรับเรื่องร้องเรียน โดยเปิดกว้างให้ประชาชนสามารถแจ้งหรือร้องเรียนความผิดปกติของกลุ่มแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หรือยึดหลักคำสอนที่ขัดกับซารีอะห์ (บัญญัติศาสนา) แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการตรวจสอบและเอาผิดกับแนวคิดนั้นๆ

ขั้นตอนที่สอง การตรวจสอบเบื้องต้น โดยแผนกอกาทีตะห์และซารีอะห์ ฝ่ายวิจัย จะเป็นผู้ตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับความผิดปกติของแนวคิดที่ถูกร้องเรียนมาด้วยการส่งสายลับหรือสายลับเพื่อค้นหาหลักฐานและข้อเท็จจริง

ขั้นตอนที่สาม การสอบสวน เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการหลังจากได้รับรายงานจากฝ่ายวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด ซึ่งฝ่ายบังคับคดีจะทำเรื่องส่งไปยังฝ่ายรับคำฟ้องเพื่อออกคำสั่งสอบสวนให้กับฝ่ายบังคับคดี จากนั้นจะมอบหมายงานให้แผนกสอบสวนเป็นผู้ดูแล และอาจขอความร่วมมือจากแผนกอกาทีตะห์และซารีอะห์ของฝ่ายวิจัยมาร่วมสอบสวนด้วย

ขั้นตอนที่สี่ การตรวจสอบหลักฐาน โดยฝ่ายรับคำฟ้องจะทำการตรวจสอบรายงานที่ส่งมาจากฝ่ายบังคับคดีในฐานะพยานปากสำคัญในคดีนี้ เมื่อรายงานดังกล่าวถูกตรวจสอบและสามารถนำมาเป็นหลักฐานได้ ฝ่ายรับคำฟ้องจะทำเรื่องฟ้องส่งไปยังศาลซารีอะห์ แต่หากรายงานดังกล่าวยังไม่สามารถชี้ความผิดของกลุ่มได้อย่างชัดเจน

ฝ่ายรับคำฟ้องจะส่งเรื่องให้ฝ่ายบังคับคดีดำเนินการสอบสวนใหม่อีกครั้ง

ขั้นตอนที่ห้า การฟ้องศาลและจับกุม เป็นขั้นตอนการฟ้องศาลโดยฝ่ายรับคำฟ้องหลังจากการตรวจสอบรายงานและหลักฐานต่างๆ ก็จะทำเรื่องฟ้องศาลซารีอะห์พร้อมหลักฐาน และขอให้ศาลซารีอะห์ออกหมายจับกลุ่มแนวคิดบิดเบือนในการจับกุมกลุ่มแนวคิดเพื่อดำเนินคดีนั้นฝ่ายบังคับคดีสามารถจับกุมได้โดยไม่ต้องฟังตำรวจ แต่หากเกรงว่าอาจเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ก็สามารถขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจได้

ขั้นตอนที่หก การพิจารณาคดี หลังจากการฟ้องและจับกุมแล้วศาลฯ จะทำการพิพากษาและตัดสินคดีว่ามีความผิดหรือไม่อย่างไร เมื่อจำเลยยอมรับความผิดถือเป็นอันเสร็จสิ้นคดี แต่ในกรณีที่จำเลยไม่ยอมรับศาลฯ จะทำการไต่สวนคดีโดยเรียกพยานบุคคลและอื่นๆ เมื่อการไต่สวนพบว่ามีความผิดจริง ศาลฯ ก็จะตัดสินคดีว่ามีความผิดและทำการลงอาญา

ขั้นตอนที่เจ็ด การลงอาญา เป็นการลงโทษผู้กระทำผิดฐานปฏิบัติแนวคิดบิดเบือน ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติในมาตราที่ 119 วรรคหนึ่ง ด้วยบทลงโทษจำคุกกระยะเวลาไม่เกินสามปี และโบย

ขั้นตอนที่แปด การแนะนำและตักเตือน ฝ่ายตะวะห์ในฐานะผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ศีลธรรมและขัดเกลาจิตใจจะมีบทบาทในการสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิกกลุ่ม การแนะนำและตักเตือนดังกล่าวมีสองช่วง คือ การตักเตือนช่วงอยู่ในคุก และการตักเตือนก่อนปล่อยตัวออกจากคุก

8 ขั้นตอนที่ได้กล่าวมานั้นจะใช้ในกรณีที่มีหลักฐานที่ชี้ชัดถึงความบิดเบือนของกลุ่มแนวคิด แต่ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มาไม่ได้เป็นไปตามที่ยากิม

(JAKIM) กำหนดว่าบิดเบือน ทางฝ่ายวิจัยจะทำเรื่องส่งไปยังสำนักงานมุฟตี เพื่อตรวจสอบและวินิจฉัย จากนั้นสำนักงานมุฟตีก็จะส่งคำวินิจฉัยให้กับฝ่ายวิจัย เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้กล่าวมา ซึ่งการตรวจสอบและสอบสวนแต่ละแนวคิดที่มีอยู่ในรัฐกลันตันเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกลุ่มต้องใช้เวลานานพอสมควร บางแนวคิดต้องเฝ้าติดตามเป็นเวลาหลายปี

2. ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีย์

2.1 แนวคิดบิดเบือนและคุณลักษณะที่บิดเบือนของกลุ่ม

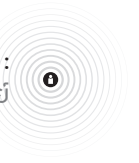
แนวคิดบิดเบือน คือ แนวคิดหรือการปฏิบัติที่นำมาโดยชาวมุสลิมหรือคนต่างศาสนิกที่มีการอ้างถึงที่มาจากหลักคำสอนอิสลามหรืออ้างถึงความถูกต้องบนพื้นฐานหลักคำสอนอิสลาม แต่ในความเป็นจริงแล้วแนวคิดหรือการปฏิบัติดังกล่าวขัดกับหลักคำสอนอิสลามที่มาจากคำภีร์อัลกุรอานและสุนนะห์ของท่านนบี Muhammad และขัดกับคำสอนของนักวิชาการอิสลาม

ประเทศมาเลเซียได้รับอิทธิพลจากจารีตประเพณี (World View) ของประเทศเพื่อนบ้านคือ ประเทศอินโดนีเซีย อันเนื่องจากรัฐที่อยู่ฝั่งตะวันตกของประเทศมีประชากรส่วนหนึ่งที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้นำความเชื่อต่างๆ เข้ามาในประเทศมาเลเซีย โดยส่วนใหญ่แล้วความเชื่อเหล่านี้เป็นความเชื่อดั้งเดิมของศาสนาฮินดู จากนั้นได้มีการนำความเชื่ออิสลามมาแทรกในความเชื่อฮินดูทำให้เกิดความบิดเบือนในหลักความเชื่อของอิสลาม

แนวคิดบิดเบือนที่เผยแพร่ในประเทศมาเลเซียและต่างประเทศเกิดจากการบิดเบือนในข้อใดข้อหนึ่งจาก 5 ปัจจัยหลัก คือ 1) เป็นแนวคิดบาตีเนียห์ (Batiniyah) ที่มีความเชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเห็นมีคำอธิบายอยู่ด้านใน (Setiap Yang Zahir Ada Batin) ทุกอัยตอัลกุรอานสามารถตีความอีกด้านหนึ่งของความหมายที่มีอยู่ 2) ยึดหลักวะหีดะฮ์ อัลวูญุด (Wahdah al-Wujud) คือ การเชื่อว่าสรรพสิ่งที่มีอยู่บนโลกนี้สามารถผสมผสานกับพระเจ้าเป็นหนึ่งเดียวได้ มนุษย์คือพระเจ้า พระเจ้าคือมนุษย์ 3) อรรถาธิบายอัลกุรอานที่ผิดเพี้ยนจากความหมายที่แท้จริงเพื่อหวังการสนับสนุนให้กับกลุ่มของตนเอง 4) ยึดปฏิบัติกับหะดีษปลอมและคำพูดที่ถูกอ้างว่าเป็นหะดีษ 5) มีความเชื่อว่า กาชซาฟ³ (Kashshaf) เป็นแหล่งความรู้ที่สามารถอ้างอิงได้

สารคำชี้แจงเกี่ยวกับ 58 คุณลักษณะแนวคิดบิดเบือนในประเทศมาเลเซียที่จัดพิมพ์โดยยาгим (JAKIM) และกรมศาสนาอิสลามแห่งรัฐกลันตันได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินความบิดเบือนของแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งไว้ 7 ประการ คือ 1) ศรัทธาต่อหลักความเชื่อที่ขัดและไม่สอดคล้องกับหลักความเชื่อของอะห์ลุลสุนนะห์ อาที เชื่อว่ามีพระคัมภีร์อื่นมาลบล้างบทบัญญัติที่มีอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน 2) ไม่ยอมรับความจริงที่มีอยู่ในอัลกุรอานและหะดีษตามที่นักวิชาการอิสลามได้ยอมรับ 3) มีการอ้างว่าตนเองเป็นศาสนทูตหลังจากท่านศาสนทูต Muhammad 4) มีความเชื่อที่สามารถรวมหลายศาสนาให้เป็นหนึ่ง เพื่อเป็นทางเลือกแก่มนุษย์ในการนับถือ 5) มีการอ้างตัวเองหรือผู้นำ หรือกลุ่มแนวคิดด้วยข้ออ้างที่ขัดกับ

³ กาชซาฟ คือ การสัมผัสความจริงที่ไม่สามารถมองเห็นโดยคนธรรมดาได้ ด้วยสายตาหรือหัวใจของผู้ปฏิบัติธรรม (เซฟี) ปกติแล้วจะเกิดขึ้นในขณะที่รู้สึกตัว บางครั้งอาจเกิดขึ้นได้ในความฝัน

หลักความเชื่อของอะห์ลุลสุนนะห์ อย่างเช่น การอ้างตัวเองหรือผู้นำเป็นชาวสวรรค์ เป็นต้น

- 6) กระทำอุตริกรรมในศาสนาและยึดแนวคิดใหม่ที่ขัดกับความเชื่อและบทบัญญัติของอิสลาม
- 7) อรรถาธิบายอัลกุรอานและตีความหะดิษตามความประสงค์ของตนเอง

แนวคิดที่บิดเบือนมี 3 ลักษณะดังนี้

- 1) หลักคำสอนถูกแต่งขึ้นมาโดยผู้นำแนวคิดหรือผู้นับถือแนวคิดนั้นๆ
- 2) มีหลักปฏิบัติที่เป็นตอรั้กัต
- 3) มีความเชื่อและการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแบบดั้งเดิมที่มีความเกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์และความลึกลับ

แนวคิดที่เข้าข่ายบิดเบือนมีคุณลักษณะพิเศษและมีคุณสมบัติที่แตกต่างกับแนวคิดทั่วไปดังนี้

- 1) ศรัทธาต่อพระครูหรือผู้นำที่เสียชีวิตและมีความเชื่อว่าผู้นำเหล่านั้นสามารถให้ความช่วยเหลือเมื่อใดที่มีการเอ่ยชื่อของพวกเขา
- 2) สาบานที่จะปกปิดแนวคิดที่นับถือและไม่เปิดเผยให้คนนอกแนวคิดรับรู้
- 3) ยกย่องลูกหลานชาวยิวว่าเป็นประชาชาติที่ดีเลิศที่สมควรเป็นแบบอย่าง
- 4) ประกาศแต่งตั้งตนเองหรือผู้นำเป็นนบี (ศาสนทูต)
- 5) มีการอ้างถึงการครอบครองทรัพย์สินบางอย่างของท่านนบี อาทิ ดาบและอื่นๆ
- 6) เชื่อและศรัทธาว่าหลักคำสอนของแต่ละแนวคิดนั้นเหมือนกันหมด ซึ่งสามารถนำพาสู่สวรรค์
- 7) ประกาศตัวเองเป็นนวลีหรือผู้มีศักดิ์สิทธิ์
- 8) อ้างตัวเองหรือผู้นำว่าเป็นอิหม่ามมะหฺดีย์

- 9) เชื่อว่าผู้นำสามารถให้ซาฟาอัด (ความช่วยเหลือ) ในวันอาคีรัตได้
- 10) ละทิ้งการละหมาดวันศุกร์ขณะที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของแนวคิด

สาร “คำชี้แจงเกี่ยวกับ 58 คุณลักษณะแนวคิดบิดเบือนในประเทศมาเลเซีย” ได้ชี้แจงคุณลักษณะของแนวคิดบิดเบือนและอธิบายเหตุผลของการบิดเบือนอย่างละเอียด ซึ่งประกอบด้วย 58 คุณลักษณะแนวคิดบิดเบือนที่ระบุโดยยาгим (JAKIM) และถือเป็นกรอบทั่วไปในการตัดสินความบิดเบือนของแต่ละกลุ่มแนวคิดที่มีอยู่ในประเทศมาเลเซีย

2.2 แนวคิดอัลนักขานันต์

แนวคิดอัลนักขานันต์ หรืออันนักขานันต์ยะฮฺ เป็นกลุ่มเซฟิกลุ่มหนึ่งที่มีการพาดพิงถึงชายที่มีชื่อว่า มูฮัมมัด บานาฮูดดิน อัลบุดอรีย์ ในการก่อตั้งแนวคิดนี้ เขาเกิดในปี ฮ.ศ. 717 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 791 แนวคิดนี้เริ่มมีการเผยแพร่ตั้งแต่แรกเกิดกลุ่มในดินแดนประเทศตุรกี แล้วค่อยๆ กระจายไปยังเมือง มาวารออันนัฮฺ (Ma wara' annahr) เมืองคอรอซาน (Kha rasan) แล้วเข้าสู่ดินแดนอินเดีย เมื่ออาณาจักรบนิซัลจุก (Bani Saljuk) ล่มสลาย อาณาจักรออตโตมานเข้ามามีอำนาจ แนวคิดนี้ก็แพร่หลายในดินแดนของอาณาจักรออตโตมาน

ในประเทศมาเลเซียมี 9 แนวคิดที่แพร่กระจาย ซึ่งแนวคิดอัลนักขานันต์ยะหฺเป็นหนึ่งในสองแนวคิดที่มีการแพร่หลายและมีอิทธิพลในประเทศมาเลเซียเป็นอย่างมาก แนวคิดนี้ถูกเผยแพร่ในประเทศมาเลเซียโดยบรรดาลูกศิษย์ที่จบมาจากประเทศอินโดนีเซีย แนวคิดอัลนักขานันต์ยะหฺได้เข้ามาในรัฐกลันตันไม่น้อยกว่า 40 ปี หรือเกือบ 100 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร

ความเชื่อของกลุ่มแนวคิดตามที่ถูกเขียนขึ้นโดยสมาชิกกลุ่มมีดังนี้ 1) สมาชิกหรือแกนนำมีชีวิตมีความสัมพันธ์ที่ไม่ขาดกับแกนนำหรือพระครูที่ได้เสียชีวิตแล้ว 2) กะบะห์ที่อยู่ ณ มักกะห์ จะออกไปเยี่ยมเยียนแกนนำของแนวคิดตามสถานที่ต่างๆ 3) สมาชิกของกลุ่มแนวคิดสามารถมองเห็นอัลลอฮฺบนโลกนี้ได้ 4) ใครที่ไม่มีเซค (พระอาจารย์หรือพระครู) แท้จริงแล้วเขาได้ฝ่าฝืนคำบัญชาของอัลลอฮฺและท่านนบี 5) พระครูหรือผู้นำแนวคิดสามารถรับความรู้จากอัลลอฮฺโดยตรง 6) ต้องมีรูปของพระครูขณะประกอบพิธีกรรมชุกริ 7) บรรดาเซคที่เสียชีวิตแท้จริงยังมีชีวิตอยู่ 8) พระครูสามารถชุบชีวิตคนได้

แนวคิดอัลนักชาบันดีย์มีพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ ดังนี้ 1) การให้คำสัจยาบัน (al-Baiah) 2) อีรรอฮิบฎาฮฺ (การเชื่อมสัมพันธ์ศิษย์กับอาจารย์) 3) อัล ค็อตม อัลควาจาคานี (al-khatmal-khuwajagani) (เป็นการชุมนุมลับในวันเวลาที่กำหนดชัดเจน เพื่อร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา)

ปัจจุบันแนวคิดอัลนักชาบันดีย์ที่มีอยู่ในประเทศมาเลเซียนั้นมี 2 กลุ่ม คือ นักชาบันดียะห์คอลลีตียะห์กอดิรูนยะห์ยา และนักชาบันดียะห์อัลอาลียะห์ สำหรับแนวคิดนักชาบันดียะห์คอลลีตียะห์กอดิรูนยะห์ยาถูกก่อตั้งโดย ศ.ดร.หะยียีดี เซคกอดิรูนยะห์ยา ตั้งแต่ปี 1952 ในเมืองเมดาน (Medan) ประเทศอินโดนีเซีย และเริ่มแพร่หลายเข้าสู่ประเทศมาเลเซียประมาณปี ค.ศ. 1970 แนวคิดนี้มีการแพร่กระจายในหลายพื้นที่ของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะกรุงโกตาบารู รัฐกลันตัน แนวคิดนี้ถูกวินิจฉัยโดยยาгим (JAKIM) และสำนักงานมุฟตีรัฐมะละกาว่าเป็นแนวคิดที่บิดเบือน

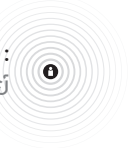
สำหรับแนวคิดนักชาบันดียะห์อัลอาลียะห์นั้น มีการอ้างว่าเป็นแนวคิดที่สืบทอดมาจากท่านนบีมุหัมหมัดผ่านบรรดาสาวก โดยเฉพาะท่านอาลีบิน อาบิตอลิบ และท่านอาบูบักร์ อัลคิดีกปัจจุบันกลุ่มแนวคิดนี้นำโดยโดยเซคนาซิม ถูกเผยแพร่ในทวีปเอเชียในปี 1986 ซึ่งท่านเซคนาซิมได้เดินทางเข้ามาในประเทศต่างๆ เช่น บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินเดีย ปากีสถาน และศรีลังกา และกลุ่มแนวคิดนี้ก็ถูกวินิจฉัยยึดบิดเบือนโดยยาгим (JAKIM) เช่นเดียวกัน

3. การกำกับดูแลกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีย์ในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย

JAKIM ในฐานะหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรงในการติดตามและตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบิดเบือนของแนวคิดต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศมาเลเซียได้วินิจฉัยว่ากลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีย์เป็นแนวคิดบิดเบือน และเผยแพร่ผลการวินิจฉัยเหล่านั้นผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะเว็บไซต์ที่มีการจัดทำเฉพาะเพื่อเผยแพร่ข้อมูลของสำนักงานฯ แต่การนำผลการวินิจฉัยไปปฏิบัติใช้นั้นเป็นสิทธิของรัฐบาลของแต่ละรัฐที่จะทำตามหรืออาจมีการวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น

ในการกำกับดูแลแนวคิดต่างๆ ที่มีอยู่ในรัฐกลันตันนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงไม่ได้เจาะจงแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งเป็นพิเศษ แต่เมื่อมีการร้องเรียนเข้ามาหรือมีการพบเห็นพฤติกรรมที่สื่อถึงความบิดเบือน หน่วยงานที่รับผิดชอบก็จะทำการสืบสวนและสอบสวนทันที

สำหรับแนวคิดอัลนักชาบันดีย์ในรัฐกลันตันนั้นกำลังอยู่ในการติดตามของแผนกอาักิตะห์และซาริอะห์ ปัจจุบันยังไม่มีมีการพิจารณาและวินิจฉัยความบิดเบือนของแนวคิดนี้ เพราะหลักฐานที่มียังไม่เพียงพอที่จะเอาผิดและดำเนินคดีกับกลุ่มแนวคิดได้

กลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีที่มีอยู่ในรัฐกลันตันนั้นมีอยู่หลายพื้นที่ ดังนี้ 1) ปอเนาะปาเซตูโม๊ะ 2) ตุมปะ 3) สุโงกือลาตี โกตาบารู 4) ปอเนาะสี่ลลิกี อำเภอปาเซตูเต๊ะ

สำหรับกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีที่อยู่ ณ ปอเนาะปาเซตูโม๊ะเป็นกลุ่มแนวคิดที่เปิดเผย ไม่มีการปิดกั้นถึงพิธีกรรมที่ประกอบ อันเนื่องจากโต๊ะครูหะยี ฮาซิม ได้รับอนุญาต (Tauliah) จากสำนักงานคณะกรรมการศาสนาอิสลามแห่งรัฐกลันตันในการเผยแพร่ความรู้ จึงไม่เป็นที่สังเกตและไม่อยู่ในการติดตามของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพราะทางหน่วยงานถือว่าเป็นปอเนาะที่สามารถสอดตามที่ได้ขออนุญาต

เช่นเดียวกับปอเนาะปาเซตูเต๊ะที่มีการอ้างว่าเป็นปอเนาะที่นับถือแนวคิดอัลนักชาบันดี แต่หลังจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่าไม่ได้นับถือแนวคิดอัลนักชาบันดีแต่อย่างใด

มีเพียง 2 กลุ่มที่อาจเป็นแนวคิดอัลนักชาบันดีที่บิดเบือน คือ กลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีที่มีอยู่ ณ สุโงกือลาตี ที่นำโดยมุหัมหมัดไต้บ์ เพราะเป็นแนวคิดที่ไม่อนุญาตให้บุคคลทั่วไปเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในวันเวลาที่กำหนด ปัจจุบันทางหน่วยงานที่รับผิดชอบกำลังติดตามและตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่ชี้ชัดถึงการบิดเบือน

และอีกแนวคิดหนึ่งที่น่าจะเป็นแนวคิดบิดเบือนเช่นเดียวกัน คือ แนวคิดที่มีอยู่ ณ ตุมปะ ซึ่งจากข้อมูลที่ได้มานั้นบ่งบอกว่าเป็นแนวคิดที่บิดเบือน เพราะมีการนำรูปของผู้นำมาใช้ในการ

ประกอบพิธีชุกร ซึ่งทางฝ่ายวิจัย กรมศาสนาอิสลาม รัฐกลันตัน กำลังรวบรวมข้อมูลและหลักฐานเพื่อตรวจสอบว่าเป็นแนวคิดที่บิดเบือนหรือไม่อย่างไร และอาจต้องใช้เวลาเป็นปีในการสอบสวน เพราะผู้นำอ้างว่าตนไม่กระทำเช่นนั้น และแนวทางของตนเป็นแนวทางที่ถูกต้อง

กลุ่มแนวคิดดังกล่าวมีจุดยืนต่อนโยบายและการควบคุมของรัฐบาลที่ต่างกัน กลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีที่นำโดยโต๊ะครู หะยี ฮาซิม บิน อาบูบักร์ ณ ปอเนาะปาเซตูโม๊ะ มีจุดยืนค่อนข้างที่จะเป็นมิตรกับรัฐบาล และพอใจกับนโยบายและแนวทางการกำกับดูแลของรัฐบาลรัฐกลันตัน อาจเป็นเพราะกลุ่มแนวคิดนี้ไม่ปกปิด และอนุญาตให้ทุกคนเข้ามารับ Ijazah ทั่วไปได้⁴ และเป็นสถาบันปอเนาะที่ทางรัฐให้การช่วยเหลือมาตลอด

ซึ่งต่างกับจุดยืนของกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีที่นำโดย มุหัมหมัด ไต้บ์ ที่มีอยู่ในบ้านสุโงกือลาตี โกตาบารู ซึ่งไม่เห็นด้วยกับแนวทางการกำกับดูแลของกรมศาสนาอิสลาม ที่ไม่ให้ความเป็นอิสระในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่นเดียวกับกลุ่มแนวคิดอัลนักชาบันดีที่อยู่ ณ ตุมปะ ซึ่งอยู่ในการติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่าจุดยืนของแต่ละกลุ่มแนวคิดไม่เหมือนกัน อันเนื่องจากสิทธิในการประกอบพิธีกรรมถูกจำกัดโดยรัฐบาล เพราะรัฐบาลเห็นว่าการประกอบพิธีกรรมของมุสลิมที่ขัดกับหลักการศาสนาเป็นสิ่งคุกคามศาสนาที่อาจทำลายความบริสุทธิ์ของศาสนาอิสลามได้ ซึ่งเป็นภัยร้ายแรงกว่าการคุกคามดินแดนและประเทศชาติ

⁴ Ijazah คือ การรับอนุญาตให้สืบทอดแนวคิดและปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาจากผู้นำกลุ่ม ซึ่งมี 2 ประเภท คือทั่วไปและเฉพาะ

การควบคุมแนวคิดบิดเบือนให้อยู่ในกรอบที่ถูกต้อง ห่างไกลจากกรอบบิดเบือนที่วางไว้โดยยากิมนั้นอาจส่งผลบ้างต่อจุดยืนทางการเมืองของรัฐบาลรัฐ แต่ไม่มากนัก เพราะกลุ่มแนวคิดต่างๆ มักจะเลือกพรรคที่ให้ประโยชน์กับกลุ่มโดยไม่เจาะจงว่าต้องเป็นพรรคพาสหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาความไม่สงบในประเทศไทยเกิดจากหลายปัจจัย ซึ่งแต่ละพื้นที่มีปัจจัยที่ต่างกัน ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2547 หลังจากเหตุการณ์ปล้นปืนคลังแสงเก็บอาวุธของกองทัพภาคในค่ายนราธิวาสราชนครินทร์ พื้นที่อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส

จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 63 หน้า 19 ได้รายงานกลุ่มก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกลุ่มเยาวชนกู้ชาติปัตตานี (Pemuda Merdeka Patani/PMP) ก่อตั้งโดย BRN Coordinate และได้พัฒนาการต่อสู้มิติใหม่ในปี พ.ศ. 2535 ด้วยการฝึกอบรม เตรียมทำสงครามประชาชนหรือการรบแบบกองโจร โดยแอบแฝงกิจกรรมอยู่ในตาดีกาและปอเนาะ สถาบันการศึกษาของรัฐและบริเวณมัสยิดประจำหมู่บ้าน

จากผลการรายงานดังกล่าวทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มองว่า สถาบันการศึกษาดังกล่าวเป็นสถานฝึกอบรมที่ก่อความรุนแรงด้านความคิดและอุดมการณ์ ทั้งๆ ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีความรู้อย่างละเอียดแต่อย่างใดเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม จึงไม่น่าแปลกใจมักมีการกล่าวอ้างว่า

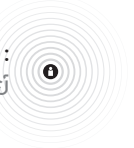
มีบางลัทธิทางศาสนาที่อาจก่อปัญหาความมั่นคงให้กับประเทศชาติ

ดังนั้น งานวิจัยนี้เป็นอีกหนึ่งงานวิจัยที่สามารถเสนอแนะให้กับภาครัฐในการจัดการเรื่องลัทธิหรือแนวคิดทางศาสนาที่อาจก่อปัญหาด้านความมั่นคงให้กับประเทศไทย ซึ่งควรมีการดำเนินการดังนี้

1. รัฐบาลควรมีนโยบายและแนวทางการควบคุมและกำกับดูแลกลุ่มแนวคิดหรือลัทธิต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและชัดเจน ประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ให้สิทธิแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกในรูปแบบต่างๆ แต่การแสดงออกที่ขาดแนวทางในการควบคุมดูแลอย่างเป็นทางการย่อมสร้างปัญหาสังคมมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง

รัฐบาลรัฐกลั่นต้นมีนโยบายที่ชัดเจนในการควบคุมดูแลแนวคิดที่มีอยู่ในรัฐ นโยบาย MBI เป็นนโยบายทั่วไปในการกำกับดูแลพฤติกรรมของแนวคิดต่างๆ ที่มีการเคลื่อนไหวในพื้นที่ เพื่อสร้างความสงบสุขและความมั่นคงทางศาสนาให้แก่ประเทศชาติ

ในการนำนโยบายดังกล่าวมาใช้ในการกำกับดูแลแนวคิด จะพบว่า รัฐบาลได้วางแนวทางการกำกับดูแลอย่างชัดเจน แต่แต่ละขั้นตอนมีหน่วยงานที่รับผิดชอบต่างหาก แต่เป็นการทำงานร่วมกัน ทุกครั้งที่จะมีการเอาผิดกับกลุ่มแนวคิดใดกลุ่มแนวคิดหนึ่ง จะมีการทำวิจัยโดยหน่วยงานเฉพาะ คือ แผนกอาภิศะห์และซารีอะห์ ฝ่ายวิจัย กรมกิจการศาสนาอิสลาม ผลการวิจัยของฝ่ายวิจัยไม่ได้เป็นที่สิ้นสุดในการตัดสินคดี แต่จะถูกตรวจสอบอย่างละเอียดอีกครั้งโดยฝ่ายบังคับคดีที่มีแผนกสอบสวนรับผิดชอบเรื่องการ

สอบสวนอีกครั้ง จากนั้นก็จะทำเรื่องส่งไปยังฝ่าย
รับคำฟ้อง ซึ่งฝ่ายรับคำฟ้องจะทำการตรวจสอบ
หลักฐานอีกครั้งว่าสามารถเอาผิดกับกลุ่มแนวคิด
ได้หรือไม่ จากนั้นจึงฟ้องศาลชาอ์อะห์เพื่อทำการพิ
พากษา

แต่ละชั้นตอนมีการดำเนินงานอย่าง
ละเอียด เพื่อรักษาสิทธิของกลุ่มแนวคิดให้เป็นไป
ตามนโยบายที่รัฐได้วางไว้ และเพื่อให้เกิดความ
สงบสุขของบ้านเมืองอย่างแท้จริง

2. ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ
แนวคิดและลัทธิต่างๆ โดยเฉพาะ หรือให้อำนาจ
แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเรื่อง
แนวคิดทางศาสนามากกว่าที่เป็นอยู่ ปัจจุบัน
ประเทศไทยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ
เรื่องเกี่ยวกับศาสนา เช่น สำนักจุฬาราชมนตรี
สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งเป็น
ประเทศไทย และอื่นๆ ซึ่งมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแก่
หน่วยงานรัฐ แต่ไม่มีอำนาจทางกฎหมายที่จะไป
ตัดสินคดีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศาสนาแต่อย่างใด

ในการกำกับดูแลกลุ่มแนวคิดต่างๆ ที่มีอยู่
ในรัฐกลันตันนั้น รัฐบาลจะมอบหมายงานนี้ให้อยู่
ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการ
ศาสนาอิสลามแห่งรัฐ ซึ่งภายใต้สำนักงานฯ จะมี
หน่วยงานอีกหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่อง
เกี่ยวกับศาสนาที่ต่างกัน ซึ่งกฎหมายรัฐได้ให้
อำนาจแก่หน่วยงานต่างๆ ในการดูแลงานในด้าน
ใดด้านหนึ่ง เช่น ฝ่ายบังคับคดี กรมกิจการศาสนา
อิสลามมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำผิดฐาน
กระทำผิดตามมาตราใดมาตราหนึ่งของพระราช
บัญญัติของกฎหมายอิสลามแห่งรัฐ สามารถ
จับกุมผู้กระทำผิด หากการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้น
ในสถานที่สาธารณะ แต่หากเกิดขึ้นในสถานที่
เฉพาะ จำเป็นที่จะต้องขออนุญาตจากศาลชาอ์อะห์

ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจแก่ศาลชาอ์อะห์ในการ
ออกหมาย

3. ควรมีกฎหมายเฉพาะในการควบคุม
แนวคิดทางศาสนา หรือในการบริหารจัดการเรื่อง
เกี่ยวกับศาสนามากกว่าที่เป็นอยู่ ด้วยการตรา
กฎหมายเกี่ยวกับศาสนาอิสลามอย่างเป็นทางการ
ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับ
ศาสนามีเพียง 3 มาตรา คือ มาตรา 206 มาตรา
207 และมาตรา 208 ซึ่งสามมาตราดังกล่าวไม่
สามารถนำมาใช้กับคดีแพ่งหรือคดีอาญาแต่อย่าง
ใด ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการตัดสินคดี
อาจจะถูกต้องตามกฎหมายไทย แต่ขัดกับหลัก
การของศาสนาอิสลาม

รัฐกลันตันมีกฎหมายเกี่ยวกับศาสนา
อิสลามอย่างสมบูรณ์แบบ ไม่ใช่เฉพาะด้านใดด้าน
หนึ่ง แต่ทุกการงานที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามจะมี
การตรากฎหมายขึ้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้สามารถ
ไปควบคุมการกระทำใดๆ ในรัฐให้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้และไม่ส่งผลกระทบต่อ
ศาสนาและบ้านเมือง

4. ควรมีการออกใบอนุญาตในการประกอบ
การสอนเกี่ยวกับศาสนาตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งผู้
ที่จะทำการสอนศาสนานั้นจำเป็นที่จะต้องสอนสิ่งที่
ถูกต้องตามที่ปรากฏในหนังสือที่ได้รับการยอมรับ
โดยนักวิชาการอิสลามที่เป็นที่ยอมรับของโลก
มุสลิม และไม่ทำการสอนในสิ่งนี้อาจสร้างปัญหา
แก่สังคมทั่วไป

กฎหมายแห่งประเทศมาเลเซียมีการตรา
กฎหมายหลายมาตราที่เกี่ยวกับการสอนศาสนา
ตามปอเนาะ หมู่บ้าน และสถานที่สาธารณะ ซึ่ง
มาตราที่ 91 ได้ระบุอย่างชัดเจนถึงการให้อุญาต
(Tauliah) แก่ผู้ที่ทำการสอนในรัฐกลันตันตาม

สถานที่ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การอนุญาตดังกล่าว เป็นขั้นตอนการตรวจสอบเนื้อหาความรู้ที่จะนำเสนอให้กับประชาชนทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือบิดเบือน ซึ่งกรมศาสนาอิสลามรับผิดชอบในการตรวจสอบและให้ใบอนุญาต (Tauliah) แก่ผู้ที่จะทำการสอนในรัฐกลันตัน

5. หน่วยงานที่ดูแลความสงบสุขของบ้านเมืองจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานอย่างรอบคอบ มีการตรวจสอบ สืบสวนและสอบสวน หากจำเป็นที่จะต้องหาข้อมูลเชิงลึกก็ควรทำการวิจัย ไม่ควรกระทำการใดๆ โดยไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน ซึ่งการกระทำที่ไม่ผ่านกระบวนการตรวจสอบ สืบสวน และสอบสวน อาจเพิ่มปัญหาทางสังคมมากขึ้น

ในการเอาผิดกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง รัฐบาลรัฐกลันตันจะไม่ทำตามคำวินิจฉัยของยาгим แต่จะมีการตรวจสอบใหม่อีกครั้งตามขั้นตอนที่ได้กล่าวข้างต้น ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความละเอียดพอสมควร ในกรณีที่น่าจะไม่ยอมรับความผิด ก็ต้องมีการสอบสวนใหม่อีกครั้งจนกว่าผู้ต้องหาจะยอมรับหรือมีพยานบุคคลมายืนยันอีกครั้ง จากกระบวนการตรวจสอบและการสอบสวนทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเอาผิดกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจนกว่าจะมีหลักฐานที่เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าผิดจริงๆ จึงสามารถเอาผิดได้ ซึ่งนับว่าเป็นการทำงานที่ยึดหลักความยุติธรรมอย่างแท้จริง

นันทนาการในอิสลาม:

กรณีศึกษาการนำเพลงอานาฮีดไปใช้กิจกรรมเสริม
หลักสูตรโรงเรียนศรีกิบลิท เขตโกตาบารู
รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย¹

อิสมาอิล อาเนาะกาแซ²

1. บทนำ

1.1 ที่มาและปัญหาการวิจัย

นันทนาการเป็นกิจกรรมที่สร้างความสุข และความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งมนุษย์เป็นผู้คิดค้นและเลือกสรรกิจกรรมตามความพึงพอใจ บางครั้งความต้องการเหล่านั้นก็ไม่สามารถควบคุมให้อยู่ในกรอบหรือขอบเขตที่เหมาะสมได้ รัฐมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ให้การสนับสนุนแก่คนในสังคม ให้รู้จักเลือกรู้จักใช้กิจกรรมนันทนาการแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อสามารถใช้กิจกรรมนันทนาการที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม

นันทนาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพคนและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และรู้จักสามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาชนบทและเมืองให้เกิดความน่าอยู่ อีกทั้งนันทนาการสามารถนำมาใช้กับการเสริมสร้างเศรษฐกิจด้วย ประเทศไทยได้จัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๕๔) ขึ้นซึ่งได้กำหนดเป้าหมายหลายประการด้วยกันเช่น

¹ สรุปและเรียบเรียงมาจากการวิจัยเรื่อง “นันทนาการในอิสลาม: กรณีศึกษาการนำเพลงอานาฮีดไปใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรโรงเรียนศรีกิบลิท เขตโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย” ของ อิสมาอิล อาเนาะกาแซ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเป็นบทความที่ใช้ประกอบการบรรยายของผู้วิจัยในการประชุมเวที สกว. (TRF Forum) เรื่อง “วาทกรรมการสร้างชาติ การสร้างพลเมืองดี และการควบคุมแนวคิดทางศาสนาที่บิดเบือนของมาเลเซีย: นัยต่อประเทศไทย” เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2553

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ประการแรก ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย รวมทั้งบุคคลกลุ่มพิเศษและผู้ด้อยโอกาสมีความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่าของการใช้เวลาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ และนันทนาการและประกอบกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิตโดยมีเป้าหมายร้อยละ ๖๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔

ประการที่สอง เด็กและเยาวชนร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อนันทนาการ รวมทั้งได้ศึกษาการใช้เวลาว่างและประกอบกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ประการที่สาม สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้อยละ ๖๐ จัดให้มีการศึกษาการใช้เวลาว่างและนันทนาการรวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในชีวิตประจำวันแก่นักเรียนเยาวชน และประชาชนในชุมชน เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่าเพลงอานาซีต³ เป็นเพลงประเภทหนึ่งที่น่าเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อคิดเตือนใจ และให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม มีหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นเพลงที่ปราศจากสิ่งที่ไม่ดี สิ่งลามก และมีใช้เพื่อความบันเทิงเท่านั้นแต่มีนัยสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจิตใจเจตคติของผู้ฟังซึ่งถือเป็นสื่อที่สร้างสรรค์ที่สามารถขัดเกลาจิตใจ และสามารถเข้าถึงเยาวชนมุสลิมได้ง่ายกว่าสื่อประเภทอื่น จึงเป็นแรงจูงใจในการทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีขั้นขึ้นมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางกรอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเรื่องนันทนาการในอิสลามไว้ 3 ประการ คือ

- ▶ เพื่อศึกษาทัศนคติของนักวิชาการมุสลิมที่เกี่ยวกับนันทนาการเพลงอานาซีต
- ▶ เพื่อศึกษาเนื้อหาและรูปแบบเพลงอานาซีตที่ใช้ในโรงเรียนสตรีกิป lát
- ▶ เพื่อศึกษาความสอดคล้องของเนื้อหาเพลงอานาซีตปัจจุบันกับหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษานันทนาการในอิสลามโดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทการขับร้องและดนตรีอย่างไร โดยได้เลือกโรงเรียนสตรีกิป lát ปายอสีอนัง เขตโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซียเป็นพื้นที่ทำการศึกษ ด้วยเหตุผลประการแรก คือ โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนเอกชนที่สอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนา ประการที่สอง นักเรียนมีความโดดเด่นด้านเพลงอานาซีต และนักเรียนที่จบไปบางคนได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักร้องในกลุ่ม รอยฮาน ซึ่งเป็นกลุ่มอานาซีตที่โด่งดังของประเทศมาเลเซีย และวงอานาซีตโรงเรียนสตรีกิป lát ปัจจุบันก็ได้รับเชิญให้ไปแสดงในงานต่างๆ ที่ทางรัฐจัดขึ้นบ่อยครั้ง จึงถือได้ว่าโรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่เหมาะสมจะทำการศึกษาในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 2 วิธี ดังนี้

- ▶ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

³ เพลงอานาซีต เป็นเพลงประเภทหนึ่งที่น่าเสนอเนื้อหาที่เตือนสติและความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม อานาซีต เป็นคำพหูพจน์ของคำว่า นาซีต ในภาษาอาหรับ ซึ่งแปลว่า การอ่านทำนองเสนาะ หรือการร้องเพลง

ได้แก่ ทศนะนักวิชาการอิสลามเกี่ยวกับดนตรีในอิสลาม คุณธรรมจริยธรรมอิสลาม และรูปแบบเนื้อหาของเพลงอานาซิดในประเทศมาเลเซีย

► การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนเพลงอานาซิด ครูผู้ดูแลชมรมอานาซิด และนักเรียนในโรงเรียนศรีกิบลัต ปายอสี่อนัง เขตโกตาบารู รัฐกลันตันประเทศมาเลเซียโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างโดยมีการกำหนดข้อความไว้เป็นแนวทางล่วงหน้า กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ประกอบด้วย คณะผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูผู้สอนอานาซิดจำนวน 1 คน ครูผู้ดูแลชมรมอานาซิด จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 10 คน

2. ผลการศึกษา

2.1 ประวัติการเข้ามาของเพลงอานาซิดในประเทศมาเลเซีย

เริ่มแรกเพลงอานาซิดเริ่มเผยแพร่ในประเทศอินโดนีเซีย ในลักษณะการอ่านทำนองเสนาะของกลอนซึ่งเรียกว่า กะซิดะฮ์ เรอบะนา (Qasidah Rebana) ซึ่งได้แพร่หลายในเกาะชวา โดยเฉพาะ เมืองจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

เมื่อต้นปี 1970 ได้มีการนำเครื่องดนตรีหลายชิ้นมาประกอบในการแสดงด้วย เช่น ปี กลอง Biola, Tabla และอื่นๆ เพลงอานาซิดขับร้องด้วยทำนองอาหรับทะเลทราย (Irama padang pasir) ในบรรดากลุ่มอานาซิดเหล่านี้วงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในสังคมคือ วงอัล-ซูไรยา (El-Surayya) และในช่วงเวลาเดียวกันนี้ เพลงอานาซิดก็ได้ขยายตัวในมาเลเซีย จนกระทั่งมีกลุ่มอานาซิดที่สามารถบันทึกเพลงอานาซิดในอัลบั้มต่างๆ มากมาย เช่น วง Al-Jawaher ซึ่งเป็นที่รู้จักในเพลง Assalamualaikum (ความสันติ

จงมีแต่ท่าน), Kembara di tanah Gersang (เที่ยวในทุ่งแล้ง), Mohon padanya dan sujud padanya (ขอและสักการะแต่อัลเลาะห์เท่านั้น)

ต่อมาในปี 1978 ส่วนฮัจยีญาลีดีร์ บิน อับดุลราฮีม ได้ก่อตั้งวงอานาซิด Noor El-Kawakib ที่สามารถออกเทปบันทึกเสียงและแผ่นบันทึกเสียง และจากการพัฒนาของเพลงอานาซิดในประเทศมาเลเซียจึงทำให้มีการจัดกิจกรรมมากมายที่เกี่ยวกับเพลงอานาซิด เช่น การแข่งขันเพลงอานาซิดระดับชาติในปี 1980 ซึ่งมีการถ่ายทอดสดผ่านโทรทัศน์และวิทยุมาเลเซีย และในปี 1991 ได้มีการจัดมหกรรมอานาซิดระดับชาติในประเทศมาเลเซียโดยฝ่ายกิจการศาสนาอิสลาม (Bahagian Hal-Ehwal Islam) ตามมาด้วยการจัดมหกรรมอานาซิดอาเซียนในปี 1996 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์

ในปี 1997 ได้มีการก่อตั้งกลุ่มอานาซิดร่วมสมัยครั้งแรกในมาเลเซีย ซึ่งได้แก่ กลุ่มรอยฮาน (Raihan) กลุ่มร็อบบานี (Rabbani) กลุ่มฮัจญะฮ์ (Hijjaz) กลุ่มซาวญานา (Saujana) ตามลำดับ ในรูปแบบการบันทึกที่มีการสรรเสริญพระเจ้า และกล่าวถึงคุณค่าของอิสลามเพื่อสะกิดใจสังคมมุสลิม จนกระทั่งปัจจุบันเพลงอานาซิดได้แพร่กระจายทั่วมาเลเซียเพราะมีเยาวชนรุ่นใหม่ได้ใช้เพลงอานาซิดเป็นสื่อหนึ่งของการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม

การพัฒนาของเพลงอานาซิดตั้งแต่ปี 1978 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันมีวงอานาซิดมากกว่า 40 วง ส่วนมากมักร้องเป็นวงวงวัยรุ่นชายที่เป็นนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

2.2 การร้องเพลงและดนตรีในทัศนะนักวิชาการมุสลิม

การร้องเพลงและการเล่นดนตรีในมุมมองของนักวิชาการมุสลิมแบ่งเป็นสามกลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ถือว่าการร้องเพลงและดนตรีนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) 2. กลุ่มที่ถือว่าการร้องเพลงและดนตรีนั้นเป็นสิ่งที่ไม่อนุญาต และ 3. กลุ่มที่ถือว่าการร้องเพลงและดนตรีจะเป็นสิ่งต้องห้ามหรือทำได้นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาเพลงและวิธีการนำเสนอ ซึ่งทุกๆ กลุ่มก็ล้วนมีเหตุผลของตนเองทั้งสิ้น

2.3 การกำกับดูแลของรัฐต่อการแสดงเพลงอานาซีด

เนื่องจากเพลงอานาซีดเป็นเพลงที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม ดังนั้น รัฐบาลมาเลเซีย โดยสำนักงานพัฒนาอิสลามประเทศมาเลเซีย (JAKIM) จึงได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษด้วยการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการแสดง การขับร้อง และการเล่นดนตรี

○ ระเบียบว่าด้วยหมายกำหนดการแสดง

1. การแสดงมีจุดประสงค์เพื่อการบันเทิง
2. จัดการแสดงในสถานที่ที่เหมาะสม
3. จัดการแสดงในเวลาเหมาะสมกับสภาพสังคมและหลักศาสนา
4. จัดการแสดงต้องปราศจากสิ่งผิดกฎหมายและไม่ผิดหลักศาสนาอิสลาม
5. การแสดงนั้นไม่ก่อให้เกิดการจลาจลวุ่นวาย
6. การแสดงนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการบูชากราบไหว้หรือสมโภชสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์

○ ระเบียบว่าด้วยเครื่องดนตรีประกอบเพลงอานาซีด

1. ไม่ทำให้เกิดปฏิกิริยาที่ไม่พึงประสงค์
2. ไม่ทำให้เป็นเหตุซึ่งนำไปสู่การทำบาป
3. ไม่ทำให้หลงลืมการระลึกถึงอัลลอฮ์

○ ระเบียบว่าด้วยเนื้อหาเพลงอานาซีด

1. ถ้าเนื้อเพลงมีคำปฏิญาณตนเป็นภาษาอาหรับ จะต้องบรรจุคำปฏิญาณนั้นให้สมบูรณ์
2. ไม่มีคำที่เร้าอารมณ์ทางเพศ คำลามก คำที่หมายถึงสุรา คำที่จะทำให้กอบาป
3. ไม่มีคำที่แสดงถึงการสักการะบูชาสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์
4. ไม่มีคำที่ขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
5. ไม่มีคำที่ขัดกับหลักจริยธรรมอิสลาม
6. ไม่มีคำที่ประชดชวีต
7. ไม่มีคำที่ดูหมิ่นกล่าวหาผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิด ทำให้เกิดการแตกแยก
8. ไม่ประกอบกับโองการอัลกุรอาน

○ ระเบียบว่าด้วยวิธีการนำเสนอ

1. ทักทายผู้ชมด้วยคำสุภาพ สร้างสรรค์
2. แต่งกายถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม
3. ไม่แสดงท่าทางและคำพูดที่นำไปสู่การกอบาปหรือดูหมิ่นศาสนาอิสลาม
4. ไม่กล่าวคำพูดที่ส่งเสริมให้กอบาปหรือดูหมิ่นศาสนาอิสลาม

○ ระเบียบว่าด้วยลีลาการแสดง

1. แต่งกายสุภาพ ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม
2. ลีลาท่าทางไม่ทำให้เกิดความเสียหาย
3. ไม่มีการปะปนระหว่างชายหญิงที่ทำให้เกิดการละเมิดบทบัญญัติ (ซินา) ได้
4. ไม่มีลีลาที่แสดงถึงการกราบไหว้หรือบูชาสิ่งหนึ่งสิ่งใดนอกจากอัลลอฮ์
5. ไม่มีลีลาที่ทำให้เกิดอารมณ์ใคร่ทางเพศ

○ ระเบียบว่าด้วยผู้รับผิดชอบหรือเจ้าภาพ

ให้มีผู้รับผิดชอบควบคุมการแสดง

ดังกล่าว ให้เป็นไปตามแนวทางหรือ
กรอบที่กำหนดข้างต้นอย่างเคร่งครัด

2.4 นันทนาการเพลงอานาซิดในโรงเรียนศรีกิบลัต

โรงเรียนศรีกิบลัตได้นำนันทนาการเพลงอานาซิดมาใช้ในการจัดกิจกรรมผ่านชมรมอานาซิดในคาบเรียนกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนในคาบเรียนปกติทางโรงเรียนไม่ได้นำเพลงอานาซิดมาใช้แต่อย่างใด หรือใช้เพียงเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศเท่านั้น ด้วยเหตุผลว่าเพลงอานาซิดนั้นทำให้นักเรียนเพลิดเพลินมากเกินไป แทนที่จะได้รับสาระจากเพลงอานาซิด อีกประการหนึ่งคือ เพลงอานาซิดที่เกี่ยวกับดูอาร์ (บทขอพร) หรืออัซการ์ (บทรำลึกถึงอัลลอฮ์) ก็มีท่วงทำนองที่ไม่พึงประสงค์และผิดหลักการอ่าน ดังนั้น ทางโรงเรียนจึงจัดนันทนาการเพลงอานาซิดในช่วงโมฆกิจกรรมเท่านั้น ตามที่รัฐกำหนดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-curriculum)

ในคาบเรียนกิจกรรมนี้ หากเป็นโรงเรียนของรัฐ ก็จะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีทั่วไป กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี แต่ทางโรงเรียนศรีกิบลัตนั้นเป็นโรงเรียนเอกชนที่เน้นวิชาศาสนา จึงกำหนดกิจกรรมเอง แต่ก็อยู่ภายใต้กรอบของดนตรีเหมือนกัน โดยโรงเรียนได้ตั้งชมรมอานาซิดและมีการฝึกนักเรียนในการร้องเพลงอานาซิด

ในชมรมอานาซิด จะมีครูผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ดูแลชมรมเป็นการเฉพาะ และจะมีการคัดเลือกนักเรียนที่มีใจรักการร้องเพลงอานาซิด และมีความสามารถในการร้องเพลงอานาซิด และที่สำคัญนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกนั้นจะต้องเป็นนักเรียนที่มีบุคลิกและจริยธรรมที่ดี เพราะถือว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะเผยแพร่สิ่งที่ดี ดังนั้น บุคลิกภาพของเขาจึงต้องดีก่อน ดังคำพูดของครูซาลิมี่ซึ่งเป็นครูใหญ่ได้กล่าวว่า “การจะเป็นนัก

ร้องที่ดีนั้นไม่ใช่ว่ามีแต่เสียงดี หากแต่บุคลิกภาพก็
ต้องดีด้วย ต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเฉพาะ
เรื่องศาสนา เพราะเขาคือผู้เผยแพร่ศาสนาคนหนึ่ง”

ในการคัดเลือกนักเรียนนั้น จะคัดเลือกเฉพาะนักเรียนชาย สำหรับนักเรียนหญิงจะรับเข้าชมรมในช่วงอายุประมาณ 5-9 ปี โดยให้เหตุผลว่าอาจทำให้เกิดความเสียหายตามมา ซึ่งทางโรงเรียนมีความตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

สำหรับครูผู้สอนนั้น ทางโรงเรียนได้มีการว่าจ้างครูผู้สอนอานาซิดที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นผู้สอน ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการสอนและการแต่งเพลงอานาซิดได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับโจทย์เพลงอานาซิดที่ตั้งไว้สำหรับการแข่งขัน

เนื้อหาของเพลงอานาซิดที่ใช้ในการสอนแก่นักเรียนจะเป็นเนื้อหาที่เน้นเกี่ยวกับอิสลาม ความหวัง และอัตลักษณ์ของมุสลิม

วงอานาซิดของโรงเรียนนั้นจะสืบทอดมาจากรุ่นพี่สู่น้อง โดยทางโรงเรียนจะฝึกนักเรียนที่โตให้ชำนาญก่อนเพื่อใช้ในการแข่งขัน และจะสร้างนักเรียนรุ่นน้องเพื่อให้เกิดความชำนาญที่หลัง โรงเรียนศรีกิบลัตมีวงอานาซิดอยู่สองวงคือ วงศรีกิบลัตและวงเซาตุลกีบลัต

2.5 โอกาสในการแสดงเพลงอานาซิด

การแสดงและการขับร้องของโรงเรียนศรีกิบลัต มักจะใช้ในโอกาสสำคัญ คือ

1. การแข่งขันภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งในทุกๆ ปีจะมีโครงการแข่งขันอานาซิดและปาฐกถาภาษาอาหรับ ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และมีรางวัลสำหรับผู้ชนะการแข่งขัน เป็นทุนการศึกษาที่มีจำนวนเงินสูงถึงประมาณ 10,000 RM

ทำให้เกิดแรงจูงใจแก่ครูและนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขัน

ในทุกๆ ปีของการแข่งขันทางคณะกรรมการจัดงานจะกำหนดว่าเพลงอานาซีดที่จะใช้แข่งขันในปีนี้จะต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร ซึ่งก็มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ปีตามแต่ว่าในปีนั้นจะส่งเสริมเกี่ยวกับเรื่องอะไร แต่จะอยู่ภายในกรอบของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก

2. ใช้ในการแสดงเมื่อได้รับการเชิญให้ไปแสดงตามสถานที่ต่างๆ ตามวาระที่สำคัญ และเมื่อมีการจัดงานภายในโรงเรียนในโอกาสต่างๆ

2.6 เนื้อหาเพลงอานาซีดที่ใช้ในโรงเรียน

รูปแบบของเพลงอานาซีดที่ทางโรงเรียนใช้นั้น จะได้รับการเลือกเฟ้นและผ่านการคัดกรองจากครูผู้สอนอานาซีดอีกทั้งครูที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อถามถึงรูปแบบก็ได้คำตอบว่าต้นแบบที่ทางโรงเรียนใช้คือวง Raihan และ Hijaz เนื่องจากดนตรีประกอบนั้นเป็นที่อนุมัติในอิสลามไม่ทำให้ระงับบันเทิงเกินขอบเขตที่อิสลามกำหนด ในส่วนของเนื้อหา ทางโรงเรียนเน้นเป็นอย่างมากคือ เนื้อหาที่มีการเชิญชวนเรียกร้องให้เกิดการเข้าใจอิสลามและการเป็นคนดี นอกจากนี้สิ่งที่พึงระวังและต้องปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงคือ เพลงที่นำไปสู่การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ดังนั้น การเลือกเนื้อหาเพลงอานาซีดที่เตรียมเพื่อการแข่งขัน ทางโรงเรียนจึงมักจะแต่งเนื้อหาและทำนองขึ้นมาเอง เพื่อหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ไม่พึงประสงค์

2.7 จุดประสงค์การก่อตั้งชมรมอานาซีดโรงเรียน

ชมรมอานาซีดในโรงเรียนนั้นตั้งขึ้นตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการประเทศมาเลเซียที่กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนนั้นจะต้องมี

กิจกรรมเสริมหลักสูตรประกอบด้วย ซึ่งมีจุดประสงค์กิจกรรมเสริมหลักสูตรดังนี้

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง
3. เพื่อฝึกฝนการเป็นผู้นำ
4. เพื่อฝึกความกล้าหาญ
5. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
6. เพื่อสร้างเสริมสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและสุขภาพจิตที่ดี

ดังนั้น การตั้งชมรมอานาซีดในโรงเรียนก็เพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านการเล่นเพลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้เต็มตามศักยภาพของเขา ครูใหญ่ได้เล่าเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นศิษย์เก่าและเคยเข้าร่วมในชมรมอานาซีดว่า

“อับดุลกออญูม (Abdul Qaiyum) ซึ่งเคยเป็นนักเรียนในโรงเรียนศรีกิบลัต หลังจากที่จบจากโรงเรียนไปแล้วก็ยังได้รับการเชิญไปแสดงเพลงอานาซีดตามสถานที่ต่างๆ เนื่องจากเป็นเด็กดีเสียเพราะ ถึงแม้จะตาบอดก็ตาม แต่กลับเป็นที่ยอมรับโดยคนในสังคมอย่างมาก”

“ราอัส (Raiz) เป็นนักเรียนศรีกิบลัต อีกคนที่ตลอดช่วงของการศึกษาเขาได้ทุ่มเทความสามารถด้านการร้องเพลงอานาซีดให้กับโรงเรียน และปัจจุบันได้เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยและถูกเลือกให้เป็นนักร้องของวงอานาซีดที่โด่งดังของมาเลเซียคือ วงรอยฮาน (Raihan)”

นอกจากนี้ ครูใหญ่ได้ยืนยันว่า อิทธิพลของเพลงอานาซีดต่อนักเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้นมีมาก โดยเห็นว่าเพลงอานาซีด

เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ศาสนาอย่างหนึ่ง นันทนาการเพลงอานาซิดไม่เพียงเป็นไปเพื่อความบันเทิง สนุกสนานเท่านั้น แต่ยังเป็นไปเพื่อให้คนที่ได้ฟังได้คิดใคร่ครวญในเนื้อหาของเพลงที่มีสาระและประโยชน์ ควบคู่ไปด้วย

3. ข้อเสนอของผู้วิจัย

จากการศึกษานันทนาการเพลงอานาซิดในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า รัฐสามารถนำวิธีการจัดนันทนาการเพลงที่ทุกคนยอมรับเพื่อที่จะสอดแทรกความรู้สึกรัก ความคิดที่ถูกต้องให้แก่เยาวชน

รัฐควรควบคุมการผลิตสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทเพลงให้อยู่ในกรอบที่ไม่ขัดกับหลักของศาสนาต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย

การประเมินผลการดำเนินงาน

หลักอรรถะฮุญในการให้สินเชื่อรายย่อย ของสถาบันการเงิน
อิสลามในประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษาโรงรับจำนำ อรรถะฮุญ
Majlis Agama Islam Terangganu (MGIT) รัฐตรังگانู¹

กุ่มัจดี ยามิรุเต็ง²

1. ความนำ

โรงรับจำนำอรรถะฮุญเปรียบเสมือนเป็นธนาคารสำหรับคนจน (Bank for the poor) ที่ให้การบริการสินเชื่อรายย่อย (Micro credit) และมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเงินทุนแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน หรือเสริมสภาพคล่องแก่ผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถหลุดพ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทางการเงิน โดยเฉพาะจากสถาบันเงินกู้ในระบบ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสวัสดิการทางเศรษฐกิจ และแก้ปัญหาทางการเงินในชีวิตประจำวันของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงแหล่งทุนต้นทุนต่ำอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานหลักอรรถะฮุญในการให้สินเชื่อรายย่อยของสถาบันการเงินอิสลามในประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษาโรงรับจำนำอรรถะฮุญ Majlis Agama Islam Terangganu (MGIT) รัฐตรังگانู ได้แก่

(1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำอรรถะฮุญ ในด้านการใช้จริยธรรมในการประกอบธุรกิจ ด้านความพึงพอใจของลูกค้า ด้านนวัตกรรมใหม่ของผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านสถานะทางการเงิน และด้านการพัฒนาการดำเนินงาน

¹ เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานหลักอรรถะฮุญในการให้สินเชื่อรายย่อยของสถาบันการเงินอิสลามในประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษาโรงรับจำนำอรรถะฮุญ Majlis Agama Islam Terangganu (MGIT) รัฐตรังگانู” ในการประชุมเวที สกว. (TRF Forum) ว่าด้วย “การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรมนุษย์ของมาเลเซียในระดับนโยบายและระดับชุมชน” (วันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2552) บทความนี้เป็นบทสรุปจากงานวิจัยชื่อเดียวกัน ของกุ่มัจดี ยามิรุเต็ง ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

(2) เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินงานหลักอริเราะฮฺฮฺยูในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย

(3) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างสวัสดิการทางสังคมและทางเศรษฐกิจโดยหลักอริเราะฮฺฮฺยู

วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเอกสารและการเชิงสำรวจ ประชากรในการศึกษาประกอบด้วยโรงเรียนรับจำนำอริเราะฮฺฮฺยู MGIT, โรงเรียนรับจำนำอริเราะฮฺฮฺยู PKB (Permodalan Kelantan Berhad), หลักอริเราะฮฺฮฺยูของ สหกรณ์ YPEIM (Yayasan Pembangunan Ekonomi Islam Malaysia), Bank Rakyat, Bank Islam และ Agro Bank กลุ่มตัวอย่างการศึกษาคือ โรงเรียนรับจำนำอริเราะฮฺฮฺยู MGIT รัฐตรังگانู

2. โรงเรียนรับจำนำอริเราะฮฺฮฺยูในประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียประกอบด้วยผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม 55 เปอร์เซ็นต์ เป็นประเทศที่ริเริ่มก่อตั้งและพัฒนาระบบการเงินอิสลามและสถาบันการเงินอิสลามในรูปแบบต่างๆ พร้อมกับมีนโยบายให้ระบบการเงินอิสลามดำเนินควบคู่ไปกับระบบการเงินแบบทั่วไปที่มีอยู่แล้วในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

การพัฒนาสถาบันการเงินอิสลามในประเทศมาเลเซียเกิดขึ้นครั้งแรก เมื่อมีการก่อตั้งธนาคารอิสลามที่มีชื่อว่า Bank Islam Malaysia Berhad (BIMB) ในปี ค.ศ. 1983 ก่อนหน้านั้นมีการก่อตั้งกองทุนฮัจญ์ (Lembaga Tabung Haji) ขึ้นในปี ค.ศ. 1963 ซึ่งจัดเป็นสถาบันการเงินตามหลักคำสอนศาสนาอิสลามประเภทหนึ่งเพื่อการ

ออมเงินไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ มหานครเมกะประเทศซาอุดีอาระเบีย หลังจากนั้นก็มี การก่อตั้งสถาบันการเงินประเภทต่างๆ เช่น ระบบเคาน์เตอร์การเงินอิสลามในธนาคารทั่วไป (Islamic Window) บริษัทประกันแบบอิสลาม (Takaful)³ บริษัทการเงิน ตลาดทุนและสถาบันการเงินประเภทอื่นๆ รวมทั้งรูปแบบการบริการสินเชื่อรายย่อยสำหรับผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ประกอบการรายย่อย (Micro-finance) เช่น Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM), Credit Guarantee Corporation (CGC), Tabung Ekonomi Kumpulan Usaha Niaga (TEKUN) รวมทั้งหลักการอริเราะฮฺฮฺยูที่ดำเนินงานอยู่ทั้งในรูปแบบโรงเรียนรับจำนำหรือเป็นกิจกรรมทางการเงินที่ให้การบริการโดยธนาคารหรือสหกรณ์ออมทรัพย์

ในปี ค.ศ. 2004 ประเทศมาเลเซียมีโรงเรียนรับจำนำทั้งหมด 397 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนรับจำนำทั่วไปจำนวน 276 โรงเรียน และโรงเรียนรับจำนำอริเราะฮฺฮฺยูจำนวน 121 โรงเรียน รัฐคลังงอร์มีจำนวนโรงเรียนรับจำนำอริเราะฮฺฮฺยูมากที่สุด คือ 23 โรงเรียน ในขณะที่รัฐเปรักมีจำนวนโรงเรียนรับจำนำทั่วไปมากที่สุด คือ 41 โรงเรียน

ปี ค.ศ. 2005 มาเลเซียมีจำนวนเคาน์เตอร์เปิดบริการหลักอริเราะฮฺฮฺยูจำนวน 136 เคาน์เตอร์⁴ มีวงเงินหมุนเวียนจำนวน 738.7 ล้านริงกิต มีประชาชนเข้ารับการบริการจำนวน 817,910 คน ส่วนโรงเรียนรับจำนำทั่วไปมีจำนวนทั้งสิ้น 399 โรงเรียนและมีประชาชนเข้ารับการบริการจำนวน 1.015 ล้านคน เฉลี่ยลูกค้าที่มาใช้บริการ 300 คน ต่อเดือน จำนวนเงินที่ขอสินเชื่อโดยเฉลี่ย 803 ริงกิต ต่อคน สัดส่วนของจำนวนโรงเรียนรับจำนำคิดเป็น 1 ต่อ 5 ของธนาคารพาณิชย์

³ บริษัทประกันแบบอิสลามแห่งแรกมีชื่อว่า Syarikat Takaful Malaysia Berhad

⁴ การให้บริการหลักอริเราะฮฺฮฺยูทั้งอยู่ในรูปแบบของโรงเรียนรับจำนำหรือสถาบันการเงินในรูปแบบอื่นๆ เช่น ธนาคารสหกรณ์ออมทรัพย์

อาจกล่าวได้ว่า สัดส่วนจำนวนประชากรต่อโรงรับจำนำเพิ่มขึ้นทุกปีในทุกรัฐ (ยกเว้นในรัฐกัลันตัน เปอร์ลิส ซาบาห์ ซาราวักและสี่อัสซอร์) โดยในปี ค.ศ. 1980 สัดส่วนของโรงรับจำนำต่อประชากรอยู่ที่ 1 โรงต่อ 700,488 คน ส่วนในปี ค.ศ. 2000 สัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 1 โรงต่อ 703,393 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขอบเขตงานของโรงรับจำนำขยายครอบคลุมประชากรมากขึ้น

จากข้อมูลการศึกษาในปี ค.ศ. 2006 จำนวนลูกค้าที่ใช้บริการหลักอัครเราะฮ์ฮูที่เปิดดำเนินการในประเทศมาเลเซียพบว่า

- ▶ โรงรับจำนำ PKB มีลูกค้าทั้งหมด 107,426 รายและให้การบริการทางการเงินทั้งหมด 84,988,024 ริงกิต
- ▶ โรงรับจำนำ MGIT มีลูกค้าทั้งหมด 33,008 รายและให้การบริการทางการเงินจำนวน 37,723,688 ริงกิต
- ▶ สหกรณ์ YAPEIM มีลูกค้า 22,420 รายและให้การบริการทางการเงินจำนวน 18,117,170 ริงกิต
- ▶ Bank Rakyat มีลูกค้า 19,220 รายและจำนวนเงินให้การบริการ 687,658 ริงกิต

โรงรับจำนำอัครเราะฮ์ฮู PKB เป็นโรงรับจำนำที่มีจำนวนลูกค้ามากที่สุด เนื่องจากรัฐกัลันตันเป็นรัฐที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของประเทศมาเลเซีย ในขณะเดียวกัน ก็มีประชากรที่ยากจนมากที่สุดในประเทศด้วย ประกอบกับที่ผ่านมามีการขยายสาขาของโรงรับจำนำอัครเราะฮ์ฮู PKB ในชุมชนต่างๆ ในรัฐกัลันตันอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ยังมีบริการหลักอัครเราะฮ์ฮูโดย Bank Rakyat, Agro Bank และ สหกรณ์ YPEIM ในรัฐกัลันตันอีกด้วย ซึ่งทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการใช้บริการหลักอัครเราะฮ์ฮูมากขึ้น

ในปี ค.ศ. 2006 การให้บริการทางการเงินของโรงรับจำนำอัครเราะฮ์ฮู PKB คิดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 141,516,540 ริงกิตมาเลเซีย (หรือประมาณ 1,415 ล้านบาท) โดยเป็นการบริการผ่านกิจการในรูปแบบของโรงรับจำนำ ร้อยละ 87 และที่เหลือร้อยละ 13 เป็นการให้บริการในรูปแบบของเคาน์เตอร์ของสหกรณ์และธนาคาร

3. หลักการของโรงรับจำนำอัครเราะฮ์ฮู

หลักอัครเราะฮ์ฮูเป็นการสร้างสวัสดิการทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นการเอาความเชื่อและความพอใจของผู้บริโภคเป็นตัวกำหนดและสร้างสวัสดิการทางสังคม โดยถือความจำเป็นของสังคมโดยส่วนรวมเป็นตัวกำหนด โดยที่โรงรับจำนำอัครเราะฮ์ฮูเป็นสถาบันการเงินในชุมชนที่ให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยหรือมีการศึกษาน้อย ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากหรือมีน้อยมากที่สถาบันการเงินในประเทศที่ใช้ระบบระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมจะเปิดโอกาสเช่นนี้ให้กับผู้มีรายได้น้อย

หลักอัครเราะฮ์ฮูตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า เมื่อสังคมพัฒนาเข้าสู่วิถีการผลิตแบบทุนนิยม โครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองจะเปลี่ยนแปลงไป ระบบสวัสดิการแบบใหม่ (หมายถึงด้านการเงิน) จึงควรถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในเมือง และการล่มสลายของภาคชนบท สวัสดิการเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องเข้าถึง และจะต้องได้รับ เพราะเป็นเรื่องของสิทธิพื้นฐานทางสังคม (Social Welfare Right) ของคนทุกคน

โรงรับจำนำอัครเราะฮ์ฮูถือได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่เกิดขึ้นใหม่และมีการตอบรับจาก

ประชาชนอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ในขณะที่
เดียวกัน การดำเนินงานของหลักอริเราะฮฺฮุใน
สถาบันการเงินก็มีรูปแบบที่หลากหลาย และขยาย
ไปทั่วทุกรัฐของประเทศมาเลเซีย

4. ลักษณะการดำเนินงานของ โรงรับจำนำอริเราะฮฺฮุ

รัฐตรังگانูเป็นรัฐแห่งแรกที่ได้ก่อตั้งและ
เปิดดำเนินการโรงรับจำนำอริเราะฮฺฮุ ซึ่งมีชื่อเต็ม
ว่า Muasasah Gadaian Islam Terangganu
(หรือเรียกโดยย่อว่า โรงรับจำนำอริเราะฮฺฮุ MGIT)
ก่อตั้งเมื่อวันที่ 23 มกราคม ค.ศ. 1992 โดยได้รับ
การสนับสนุนเงินทุนจาก MAIDAM และถือเป็น
หน่วยงานหนึ่งของ MAIDAM ปัจจุบันมีสาขาอยู่
เป็นจำนวนมาก เช่น สาขา Kuala Berang (Hulu
Teranganu) สาขา Kuala Terangganu สาขา
Besut/Jerteh และ สาขา Taman Chukai Utama
Kuala MGIT เป็นโรงรับจำนำแห่งเดียวที่ไม่มี
จัดเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บรักษาทรัพย์สิน

ส่วนโรงรับจำนำอริเราะฮฺฮุ รัฐกลันตันนั้น
ดำเนินการโดย Permodalan Kelantan Berhad
ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของ Kemajuan Iktisad
Negeri Kelantan (PKINK) มีอัตราดอกเบี้ยค่า
ธรรมเนียมดังตารางที่ 1 ระยะเวลาการจำนำสูงสุด
6 เดือนและให้ต่ออีก 3 เดือน หากผู้จำนำไม่
สามารถไถ่ถอนได้ในระยะเวลา 9 เดือน สิ่งของชิ้น
นั้นจะถูกขายทอดตลาด โดยทางโรงรับจำนำจะหัก
เงินต้นและค่าเก็บรักษาและเงินส่วนที่เหลือก็จะ
จ่ายเงินแก่เจ้าของ

ตารางที่ 1 : อัตราค่าธรรมเนียมในการเก็บรักษา
ของโรงรับจำนำอริเราะฮฺฮุ รัฐกลันตัน

จำนวนเงินที่ใช้บริการ	อัตราค่าธรรมเนียม ต่อ 100 ริงกิตต่อเดือน
1-400 ริงกิต	0.60 ริงกิต
401-2,000 ริงกิต	0.80 ริงกิต
2001-10,000 ริงกิต	0.95 ริงกิต

รูปแบบการดำเนินงานของหลักอริเราะฮฺฮุ
โดย Bank Rakyat เป็นลักษณะการนำหลักอริ
เราะฮฺฮุมาใช้กับกิจกรรมทางการเงินของธนาคาร
โดยให้บริการทางการเงินแก่ผู้มาจำนำในวงเงินไม่
เกิน 50% ของราคาของที่นำมาจำนำ และต้อง
ไม่เกิน 5,000 ริงกิต ต่อครั้ง มูลค่าการจำนำสูงสุด
25,000 ริงกิต ต่อคน ทองที่นำมาจำนำจะต้องไม่มี
การประดับด้วยเพชรหรือพลอย ผู้จำนำเพียงแต่
จ่ายเงินต้นและค่าจ้างเก็บตามอัตราดังตาราง
ที่ 2 ระยะเวลาการจำนำสูงสุด 6 เดือนและให้
ต่ออีก 3 เดือน หากผู้จำนำไม่สามารถไถ่ถอนได้
ในระยะเวลา 9 เดือน สิ่งของชิ้นนั้นจะถูกขาย
ทอดตลาด โดยที่โรงรับจำนำจะหักเงินต้นและค่าเก็บ
รักษาและเงินส่วนที่เหลือก็จะจ่ายเงินแก่เจ้าของ

ตารางที่ 2 : อัตราค่าธรรมเนียมในการเก็บรักษา
ของของ Bank Rakyat

ราคาทองที่จำนำ	อัตราค่าธรรมเนียม ต่อ 100 ริงกิต
1-100 ริงกิต	0.40 ริงกิตต่อเดือน
101-5, 000 ริงกิต	0.50 ริงกิตต่อเดือน
5, 001-10, 000 ริงกิต	0.60 ริงกิตต่อเดือน

โดยสรุปแล้ว การดำเนินงานของโรงรับ
จำนำอรัระฮะฮุญในประเทศมาเลเซีย มีลักษณะ
สำคัญดังต่อไปนี้

1. มีเป้าหมายให้บริการทางการเงินแก่
ผู้มีทรัพย์สินค้ำประกันประเภททองเท่านั้น
2. กำหนดวงเงินให้บริการไม่เกิน 60%
ของราคาทรัพย์สินที่มาจำนำ
3. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมชัดเจน เช่น
ไม่เกิน 0.60 ริงกิตต่อเดือนในวงเงินไม่เกิน 100
ริงกิต เป็นต้น
4. กำหนดระยะเวลาให้บริการทางการเงิน
เช่น ระยะเวลา 6 เดือน
5. หลักประกันความปลอดภัย 100%
ในทรัพย์สินที่มาจำนำ คือในกรณีที่ทรัพย์สินเกิด
ความเสียหาย ทางโรงรับจำนำจะรับผิดชอบ
ทั้งหมด
6. ลักษณะการจ่ายเงินคืน สามารถจ่าย
เป็นเงินสดหรือเงินผ่อนก็ได้
7. ผลจากการขายทอดตลาด เมื่อทางโรง
รับจำนำหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้วเงินส่วนที่เหลือ
ก็จะจ่ายคืนแก่เจ้าของทั้งหมด

6. การประเมินผลการดำเนินงาน ของโรงรับจำนำอรัระฮะฮุญ

การประเมินผลการดำเนินงานหรือการ
วัดความสำเร็จขององค์กรมีความสำคัญอย่าง
มากในการจัดการสมัยใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึง
สถานะและผลการดำเนินงานขององค์กรที่มีการ
เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเพื่อเป็นข้อมูลใน
การกำหนดกลยุทธ์และนโยบาย และเป็นข้อมูลใน
การประเมินความสามารถในการบริหารและการ
ปรับตัว ดังนั้น การประเมินผลจึงเป็นวิธีการศึกษา

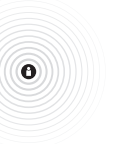
ความจริงในด้านคุณค่า ภายใต้บริบททางสังคมที่
เฉพาะเจาะจง ในกรณีของโรงรับจำนำอรัระฮะฮุญ
การประเมินผลเป็นการศึกษาความจริงในด้าน
คุณค่าในบริบทที่ว่าด้วยกรอบและวัตถุประสงค์
การดำเนินงานตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

การประเมินผลดังกล่าวจะเป็นข้อมูล
ที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบาย ข้อมูล
ที่ได้จากการประเมินจะแสดงให้เห็นถึงความ
สามารถในการบริหาร และการดำเนินงานให้
บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รวมทั้ง
ยังช่วยในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่อ
ไปในอนาคตขององค์กร การนำกรอบแนวทางการ
ประเมินผลสถาบันการเงินอิสลามมาปรับใช้กับ
กิจการโรงรับจำนำอรัระฮะฮุญ จะทำให้ได้ทราบถึง
มิติต่างๆ ของการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
อิสลามได้ชัดเจนมากขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประเมิน
ผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำอรัระฮะฮุญใน
ด้านต่างๆ และมีข้อค้นพบ (Findings) ที่สำคัญ
ดังต่อไปนี้

(1) ในด้านจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ
ตามหลักคำสอนของศาสนา ผู้วิจัยพบว่า โรงรับ
จำนำอรัระฮะฮุญได้ใช้หลักการซารีอะห์มาเป็น
กรอบในการดำเนินงาน ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ

- ▶ หลักการให้สินเชื่อเพื่อมนุษยธรรมหรือ
Al-Qardhul Hasan (charitable loan/
benevolent loan) เป็นการบริการ
ทางการเงินที่ให้เปล่า
- ▶ หลักการฝากทรัพย์สินเพื่อความปลอดภัย
โดยการจำนำหรือ Al-Wadiah Yad
Dhamanahd (savings with security
on pawned items) และ
- ▶ หลักการเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บ
รักษาหรือ Al-Ujrah (Fee)

- (2) ด้านความพึงพอใจของลูกค้า พบว่า
- ▶ ลูกค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นเพศหญิง มีสถานะแต่งงานแล้วถึงร้อยละ 60
 - ▶ ลูกค้าส่วนมากประกอบอาชีพหลัก คือ รับราชการ (ร้อยละ 40) ทำงานเอกชน (ร้อยละ 16) และเป็นแม่บ้าน (ร้อยละ 16)
 - ▶ วัตถุประสงค์ที่จำนำ ได้แก่ 1. เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 32) 2. ใช้จ่ายเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 30) และ 3. เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว (ร้อยละ 16)
 - ▶ ลูกค้าร้อยละ 92 มีความพึงพอใจต่อกระบวนการรับจำนำ โดยเห็นว่าการบวนการมีความรวดเร็วและสะดวก ลูกค้าได้รับการบริการที่ดี และลูกค้าร้อยละ 90 มีระดับความพึงพอใจในระดับสูงต่อการดำเนินงานของโรงรับจำนำอริเราะฮฺยู

(3) ในด้านนวัตกรรมการบริการ พบว่า มีการริเริ่มซื้อขายทองดีนารีในระบบหลักอริเราะฮฺยู และ เริ่มมีการเปิดกิจการโรงรับจำนำอริเราะฮฺยูเป็นเฟรนไชต์มากขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาโรงรับจำนำไม่ได้หยุดนิ่งแต่พยายามคิดค้นกิจกรรมการบริการใหม่ๆ อยู่เสมอ

(4) ในด้านสถานะทางการเงิน พบว่า ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี ค.ศ. 1996 จนถึง ปี ค.ศ. 2008 โรงรับจำนำอริเราะฮฺยูได้รับเงินทุนจาก MAIDAN เป็นเงินทั้งหมด 34 ล้านริงกิตมาเลเซีย จำนวนลูกค้าที่ได้รับการบริการมี 5 แสนคน มูลค่าการ

จำนำเป็นเงินทั้งสิ้น 491 ล้านริงกิต และมูลค่าการไถ่ถอนเป็นเงิน 463 ล้านริงกิต ซึ่งถือได้ว่าสถานะทางการเงินของโรงรับจำนำค่อนข้างมีความมั่นคงพอสมควร

(5) ด้านการพัฒนาการดำเนินงาน พบว่า โรงรับจำนำอริเราะฮฺยูเปิดดำเนินการในหลายรูปแบบ ทั้งเปิดเป็นโรงรับจำนำหรือบริการหลักอริเราะฮฺยูในสหกรณ์ออมทรัพย์และธนาคาร

7. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเน้นศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำหลักอริเราะฮฺยู ที่มาของเงินทุน การใช้ไปของเงินทุน และ ควรทำการศึกษาให้ครอบคลุมการใช้หลักอริเราะฮฺยูในทุกประเภทของสถาบันการเงิน

หลักอริเราะฮฺยูสามารถนำมาเป็นเครื่องมือทางการเงินประเภทหนึ่งในการให้บริการสินเชื่อเพื่อรายย่อยในสถาบันการเงินประเภทต่างๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์หรือธนาคาร รวมทั้งสถาบันการเงินชุมชนในระบบอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำหลักอริเราะฮฺยูมาปรับใช้ในสองรูปแบบ คือ 1. เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทหนึ่งสำหรับการให้สินเชื่อรายย่อยที่ใช้ในสถาบันการเงินชุมชน หรือ 2. เปิดเป็นโรงรับจำนำอริเราะฮฺยู โดยต้องพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้

หมายเหตุ: ข้อค้นพบบางส่วนจากงานวิจัยฉบับนี้ได้ถูกนำไปปรับใช้ในโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันการเงินชุมชนในระบบอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต)

เจ้าของ/ผู้พิมพ์
กองบรรณาธิการ
สถานที่ติดต่อ

- โครงการกิจกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคนโยบาย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ภาควิชา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- โครงการกิจกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคนโยบาย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ชั้น 15 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์ 979/17-21 ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ : 0 2278 8200 ต่อ 8329
โทรสาร : 0 2298 0032

Website

ออกแบบและจัดพิมพ์
ดาวนโหลดเอกสารนี้ได้ที่นี่

- <http://prp.trf.or.th>
- บริษัท ซีโน พิมพ์ซี (ประเทศไทย) จำกัด
- <http://prp.trf.or.th/TheTRFForum.aspx>